DIAGNOZA W ZAKRESIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE MIASTA LUBLIN

Grudzień 2019

SPIS TREŚCI

1.WPROWADZENIE...2

1.1. Cele i ogólne założenia badania...5

1.2. Problematyka badania ...6

2. METODOLOGIA BADANIA...8

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej...8

2.2. Dobór próby...9

2.3. Narzędzia badawcze...10

3. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH...11

3.1. Położenie miasta...11

3.2. Sytuacja demograficzna...11

3.3. Rynek pracy...17

3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna...19

3.4.1. Infrastruktura edukacyjna...19

3.4.2. Infrastruktura kulturalna...22

3.5. Problemy społeczne występujące na terenie miasta ...22

3.6. Skala problemów alkoholowych na terenie miasta...24

3.6.1. Sprzedaż napojów alkoholowych w mieście...24

3.6.2. Skala problemu alkoholowego oraz liczba i rodzaj interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu...26

3.6.3. Działalność Ośrodka Leczenia Uzależnień SP ZOZ...27

3.6.4. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie...29

4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW...32

4.1. Struktura badanej próby...32

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców...35

4.3. Profilaktyka z perspektywy dorosłych mieszkańców...47

5. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY ...52

5.1. Struktura badanej próby...52

5.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży...57

5.3. Wiedza i poglądy uczniów na temat alkoholu...72

6. WNIOSKI ...79

6.1. Wnioski z badania dorosłych mieszkańców...79

6.2. Wnioski z badania uczniów ...80

7. REKOMENDACJE ...82

1.WPROWADZENIE

Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega nie tylko styl życia, jego standardy, ale i moda. Czas przeznaczany na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Co niesie ze sobą szereg negatywnych konsekwencji.

Współczesne przemiany zachodzące w świecie zaskakują szybkością transformacji, wymuszają trwanie w ciągłej gotowości i błyskawiczną potrzebę dostosowywania się do pełnych ambiwalencji nowych zasad pojawiających się niemal bez uprzedzenia. Notoryczny brak czasu, napięcie towarzyszące próbom godzenia ze sobą wielu ról społecznych pełnionych w tym samym czasie przez tego samego człowieka, w wielu wypadkach bezustanny lęk przed porażką, związane są z doznawaniem coraz silniejszego napięcia, kumulującego się i coraz trudniejszego do redukcji.

Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie reorganizacja dotychczasowego funkcjonowania, związana co prawda z rezygnacją z dodatkowych gratyfikacji, za cenę jednakże aktywnego wypoczynku bądź trwałych i pełnych relacji z bliskimi.

Inni z kolei próbować mogą szukać odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiąganie tychże stanów należą wszelkie psychoaktywne medykamenty, jednakże alkohol – ze względu na społeczne przyzwolenie, jak i brak niechęci wobec osób korzystających z jego właściwości, zajmuje czołową pozycję na liście środków współcześnie stosowanych do redukowania przykrych, nierzadko notorycznie występujących stanów.

Napoje zawierające alkohol towarzyszą człowiekowi od początku jego istnienia, a jego spożywanie potwierdzone zostało we wszystkich społeczeństwach. Pomimo licznych kontrowersji alkohol jest produktem, wokół którego skupione są różne podmioty życia społecznego: gospodarcze, społeczne, polityczne. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost zagrożeń związanych z alkoholem, do których przyczynia się bardzo dynamiczna reklama napojów alkoholowych oraz powszechna ich dostępność. Wraz ze zmianami cywilizacyjnymi zmienia się także kultura jego spożycia. Nadużywanie alkoholu prowadzi nie tylko do poważnych problemów społecznych i zdrowotnych w życiu jednostki, ale powoduje szkodliwe następstwa natury emocjonalnej oraz społeczno - ekonomicznej na poziomie rodziny i społeczeństwa.

Motywy sięgania po alkohol są bardzo zróżnicowane. Według Jana Szczepańskiego zasadnicze przyczyny spożywania alkoholu, to:

- chęć ucieczki od rzeczywistości;
- przyczyny ceremonialne;
- w związku z zabawą;
- dla dodania sobie odwagi;
- picie nałogowe.[1]

Niełatwo jest odpowiedzieć jednoznacznie, dlaczego niektórzy ludzie uzależniają się od alkoholu, natomiast inni – pomimo analogicznych wzorców picia nie doświadczają tego typu konsekwencji. Przyjmuje się, że istotny wpływ mają czynniki społeczne, psychologiczne oraz duchowe.

Z psychologicznego punktu widzenia zachowanie osoby uzależnionej jest wynikiem jej niedojrzałej osobowości. Psychologowie próbowali zdefiniować alkoholizm szukając „osobowości alkoholika". Bohdan Woronowicz wymienia takie cechy u osób uzależnionych jak: mała odporność na frustrację, nadmierna zależność, trudności w wyrażaniu uczuć, poczucie izolacji, niska samoocena, poczucie winy lub też wręcz przeciwnie – poczucie wielkości, perfekcjonizm, zmienny stosunek do autorytetów[2].

[1] Wald I. Spożycie alkoholu na tle uwarunkowań kulturowych. [w:] Alkohol oraz związane z nim problemy społeczne i zdrowotne. Wald I (red). PWN, Warszawa 1986.
[2] Woronowicz TB. Alkoholizm jest chorobą. Wyd PARPA, Warszawa 1998.

Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że środowisko, w jakim przebiega socjalizacja ma wpływ na możliwość uzależnienia się od alkoholu. Badania wykazały, że 50% dzieci alkoholików również uzależniło się od alkoholu. Dzieci, żyjące w domach z problemem alkoholowym znajdują się w grupie ryzyka, jako osoby, które mogą się uzależnić. Tak więc ogromną rolę odgrywa tu dziedziczenie społeczne polegające na tym, iż w dorosłym życiu powielane są wzorce przekazywane w rodzinach.

Alkoholizm nazywany jest również chorobą duchową. Duchowość człowieka stanowią wszelkie idee, wartości, sztuka, kultura, niezależność sądów. Więzi łączące jednostkę z innymi również posiadają cechy duchowości. Rozwój uzależnienia sprawia, że najważniejszą rzeczą staje się dla człowieka alkohol. Poza tym czuje się osamotniony, a lekarstwem na pustkę staje się kolejna dawka alkoholu, dzięki której relacje z innymi wydają się znacznie łatwiejsze. Przy pomocy alkoholu podejmowane są próby opanowania lęku egzystencjalnego, jednak osoba uzależniona nie zauważa, że alkohol wypiera z niej również rzeczy wartościowe, talenty i zdolności, jednocześnie pogłębiając istniejącą już pustkę. W ten sposób utrwala się mechanizm błędnego koła uzależnienia.

Wzorce spożywania alkoholu

Osoby korzystające z alkoholu, dla których picie jest jednakże źródłem jakichkolwiek strat, podzielić możemy na ludzi pijących ryzykownie, szkodliwie oraz na uzależnionych od alkoholu.

- **Ryzykowne spożywanie alkoholu -** to wypijanie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i łącznie w określonym czasie) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.
- **Picie szkodliwe -** to taki wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne; ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu.

- **Uzależnienie od alkoholu** według Światowej Organizacji Zdrowia to: „Zespół objawów somatycznych, behawioralnych i poznawczych, w których picie alkoholu staje się priorytetowe nad innymi poprzednio ważniejszymi zachowaniami.

Osoby sięgające po alkohol mogą wielokrotnie w ciągu swojego życia zmieniać wzór jego spożywania przemieszczając się od abstynencji, poprzez picie o niskim poziomie ryzyka, do spożywania alkoholu w sposób wysoce ryzykowny i szkodliwy. Niektóre z nich się uzależnią.

Populacja osób pijących ryzykownie i w sposób szkodliwy szacowana jest w naszym kraju na 2,5 miliona do 4 milionów. Według Światowej Organizacji Zdrowia, alkohol jest na trzecim miejscu wśród ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów różnych chorób i urazów ma związek z alkoholem. W Polsce każdego roku, z przyczyn bezpośrednio i pośrednio związanych z używaniem alkoholu, umiera kilkanaście tysięcy osób, z czego połowa to zgony bezpośrednio spowodowane jego spożywaniem.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Miasta Lublin ma na celu ukazanie skali problemów alkoholowych wśród mieszkańców miasta. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania skali problemu alkoholowego wśród różnych grup (dzieci i młodzieży, dorosłych mieszkańców, w tym studentów),
- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Graf.1. Schemat działań badawczych.

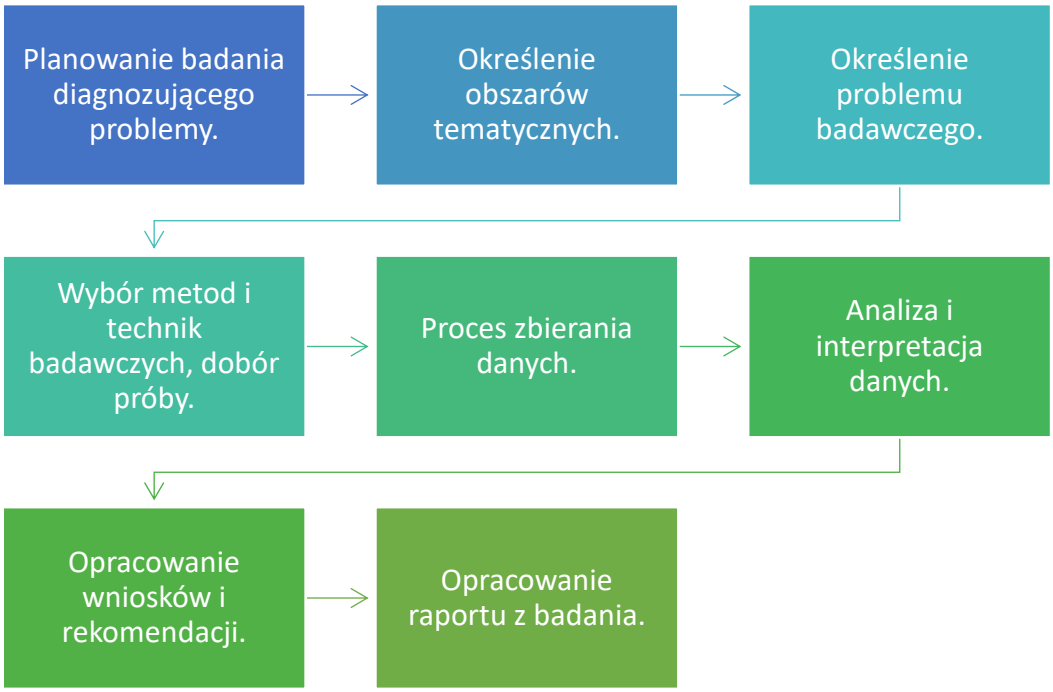

1.2. Problematyka badania

Celem przeprowadzonych badań była analiza problemu alkoholowego, występującego na terenie miasta.

Problem alkoholowy (alkoholizm):

- Według WHO to *„wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”*[3].
- IX wersja Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób definiuje *zespół uzależnienia od alkoholu* jako: *„Stan zmian psychicznych i zwykle także somatycznych, spowodowany używaniem alkoholu, charakteryzujący się określonymi reakcjami behawioralnymi i innymi, które z reguły obejmują skłonność do stałego lub okresowego używania alkoholu w celu doznania jego efektów psychicznych, a czasem także - aby uniknąć złego samopoczucia wynikającego z braku alkoholu”*[4].

[3] T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

[4] Międzynarodowa klasyfikacja chorób, urazów i przyczyn zgonów, 1983, s. 34.

- Definicja Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego doprecyzowuje tę klasyfikację. Uzależnienie od alkoholu jest tu określane jako: "*Nieprawidłowy wzorzec picia prowadzący do klinicznie znaczącego uszkodzenia somatycznego lub zaburzeń psychicznych, manifestujący się przynajmniej trzema z poniższych objawów występujących w ostatnim rok*u:
  - ✓ Częste picie alkoholu w większych ilościach i dłużej niż zakładano przed rozpoczęciem picia. Uporczywa chęć lub nieudane próby przerwania picia lub ograniczenia ilości wypijanego alkoholu.
  - ✓ **Zespół abstynencyjny:**
    a) występowanie charakterystycznego zespołu abstynencyjnego po przerwaniu lub zredukowaniu intensywnego i długotrwałego picia. Zespół ten rozwija się w kilka godzin lub dni i manifestuje się przynajmniej 2 typowymi objawami abstynencyjnymi, które powodują znaczne upośledzenie funkcjonowania psychicznego lub społecznego, zawodowego itp. Objawy te związane są z ogólnie złym stanem somatycznym i nie powinny być związane z żadnym innym zaburzeniem psychicznym;
    b) picie alkoholu lub przyjmowanie leków (np. barbituranów, bedozjazepin) lub innych substancji o działaniu podobnym do alkoholu;
  - ✓ **Wzrost tolerancji definiowany jako:**
    a) potrzeba znacząco wyższych dawek do wywołania intoksykacji lub innego oczekiwanego efektu alkoholu;
    b) wyraźne zmniejszone efekty działania alkoholu przy piciu tej samej dawki;
  - ✓ Przeznaczenie znacznej ilości czasu na zdobycie alkoholu lub na dochodzenie do siebie po piciu.
  - ✓ Znaczne zredukowanie aktywności społecznej, zawodowej i rekreacyjnej z powodu picia.
  - ✓ Picie alkoholu mimo wiedzy, że nawracające problemy zdrowotne lub psychiczne są spowodowane lub zaostrzone przez picie alkoholu (np. picie mimo wiedzy, że alkohol zaostrza chorobę wrzodową).

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem problemu alkoholowego. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród: dorosłych mieszkańców Miasta Lublin, w tym studentów oraz uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej i ponadpodstawowej. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

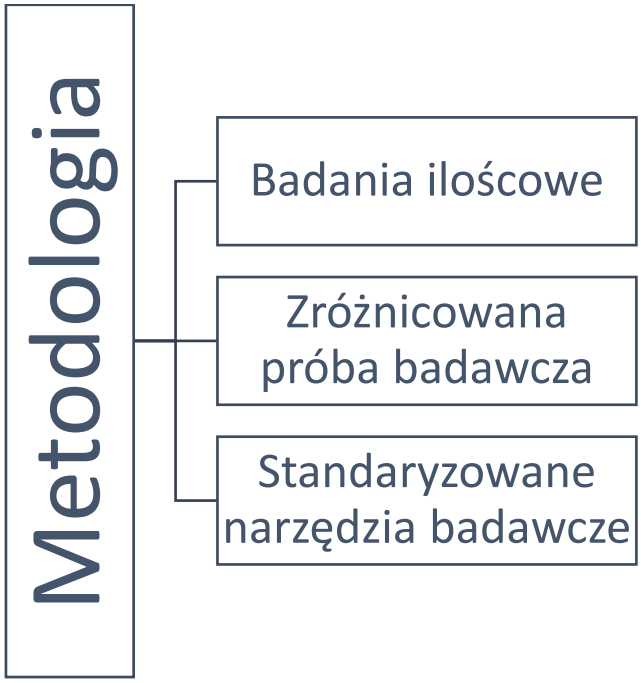

Przed przystąpieniem do realizacji badań dokonano przeglądu analizy sytuacji społecznej Miasta Lublin. Po przygotowaniu i akceptacji narzędzi badawczych przystąpiono do realizacji badań.

Badania **wśród mieszkańców** zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety).

Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

W przypadku **uczniów** zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, należy kierować się tym, jaki jest cel badań. Zróżnicowany dobór próby umożliwia pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie miasta oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w okresie listopad - grudzień 2019 roku. W badaniu łącznie wzięły udział 8134 osoby (1200 dorosłych mieszkańców, w tym studentów oraz 6934 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z problemem alkoholowym występującym na terenie miasta oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

Graf. 3. Schemat próby badawczej:

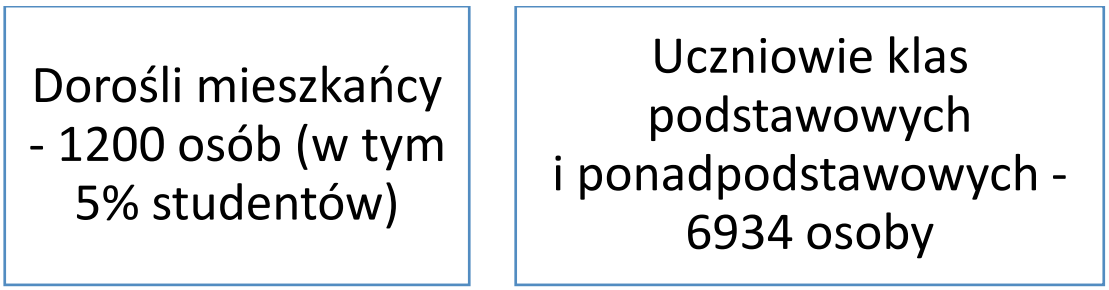

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

1. **Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.
2. **Część merytoryczną -** zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.
3. **Część metryczkową -** zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Punktem wyjścia przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Miasta Lublin była analiza danych zastanych, której celem było rozeznanie się w sytuacji społeczno – ekonomicznej miasta. Przed przystąpieniem do konstruowania narzędzi badawczych oraz realizacji badań, dokładnej analizie poddano informacje dotyczące problemów społecznych występujących w Mieście Lublin oraz instytucji funkcjonujących w mieście. Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie zebranego materiału badawczego. Stanowi on wprowadzenie do głównej części diagnozy, tj. prezentacji wyników badań.

3.1. Położenie miasta

Lublin to miasto wojewódzkie, na prawach powiatu, leżące we wschodniej Polsce. Należy do województwa lubelskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Lublin.

Miasto położone jest na północnym skraju Wyżyny Lubelskiej, w pobliżu granicy między Niziną Środkowoeuropejską i Wyżynami Polskimi. Dolina Bystrzycy dzieli miasto na dwie, odmienne krajobrazowo części: lewobrzeżną, z urozmaiconą rzeźbą terenu, głębokimi dolinami i starymi wąwozami lessowymi oraz prawobrzeżną - będącą częścią Płaskowyżu Świdnickiego.

Lublin należy historycznie do Małopolski i jest stolicą Lubelszczyzny. Ogromnym atutem miasta jest jego położenie w niedużej odległości od wschodniej granicy Unii Europejskiej. Zajmuje powierzchnię 147 km2.
Jest największym ośrodkiem akademickim, gospodarczym i administracyjnym po wschodniej stronie Wisły. Położenie czyni Lublin w obecnych realiach geopolitycznych ambasadorem spraw wschodnich w Unii Europejskiej oraz reprezentantem spraw unijnych na Wschodzie.

3.2. Sytuacja demograficzna

Lublin jest dużym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą w roku 2019 - 339 811 osób, z czego 53,9% stanowią kobiety, a 46,1% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 5,2%. Prognozowana liczba mieszkańców Lublina w 2050 roku wynosi 265 480, z czego 142 969 to kobiety, a 122 511 mężczyźni.

Tab. Nr 1. Liczba ludności Miasta Lublin

	1995	2002	2004	2014	2015	2016	2017	2019
Liczba ludności	354 552	358 354	355 998	341 722	340 727	340 466	339 850	339 811

Rozkład liczebności mieszkańców przedstawia poniższa piramida wieku. Pokazuje ona, iż do grupy wiekowej 20 – 24 lat można zauważyć podobną ilość chłopców i dziewczynek. Od grupy wiekowej 25 – 29 lat obserwuje się niewielką przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Natomiast od grupy wiekowej 60 – 64 lata to kobiety utrzymują znaczną przewagę liczebną nad mężczyznami.

Wyk.1. Piramida wieku mieszkańców Miasta Lublin na rok 2017.

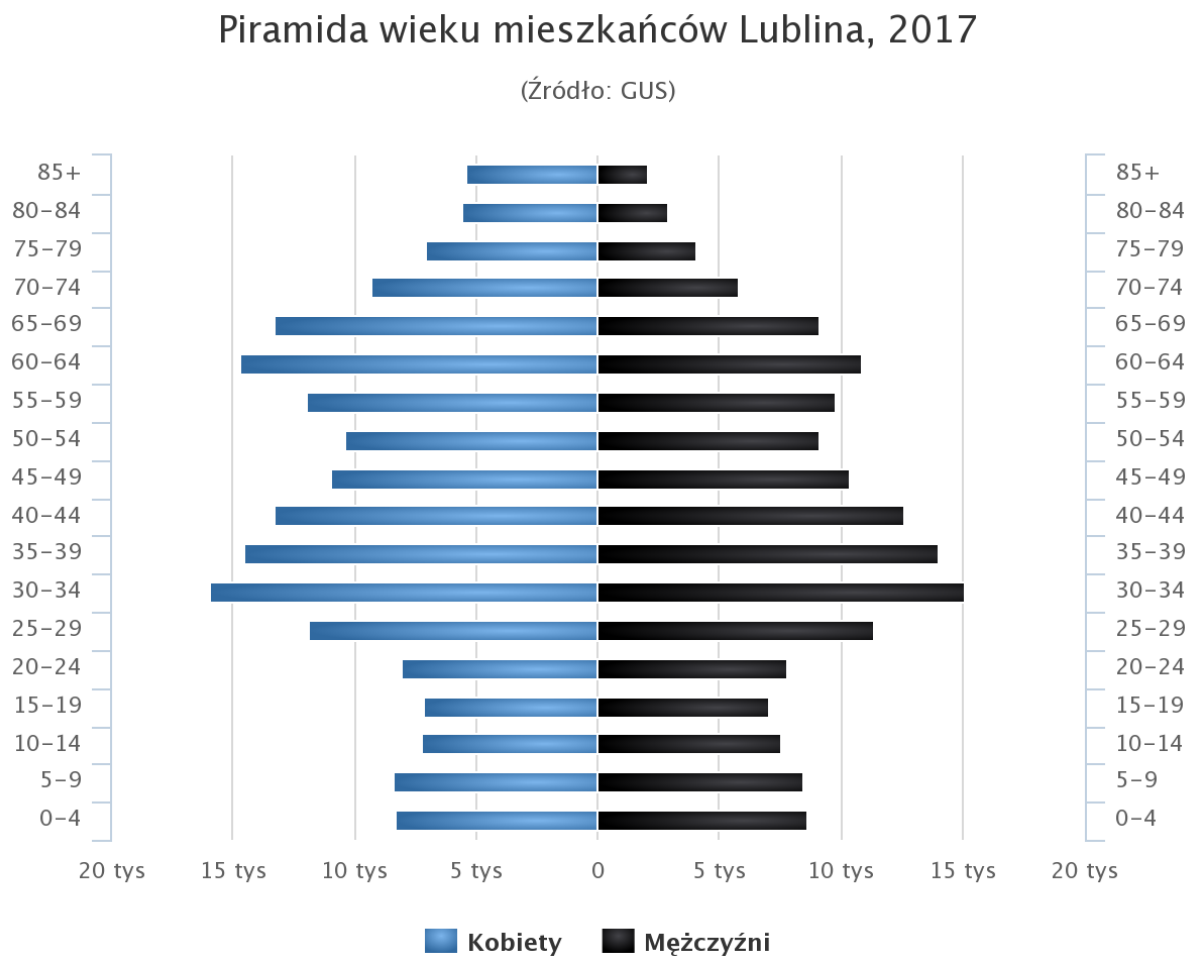

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,6 lata i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

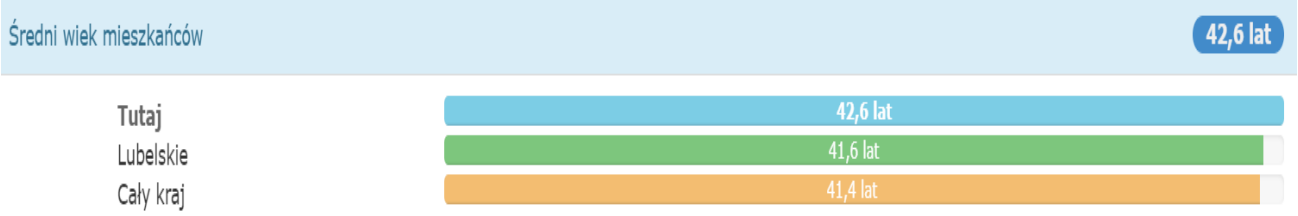

Analizując sytuację demograficzną Miasta Lublin należy również zwrócić uwagę na strukturę mieszkańców w podziale na wiek. W roku 2017 ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowiła 16,7% ludności miasta (w podziale na płeć: 15,4% kobiet i 18,4% mężczyzn). Obywatele wieku produkcyjnego (przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby zdolne do pracy, znajdujące się w wieku 18 – 64 lata w przypadku mężczyzn oraz 18 – 59 w przypadku kobiet) stanowili 60,0% ludności miasta (w podziale na płeć: 54,5% kobiet i 66,4% mężczyzn). Natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 23,3% społeczności (w podziale na płeć 30,2% kobiet i 15,3% mężczyzn).

Tab. Nr 2. Liczba ludności Miasta Lublin w podziale na wiek na rok 2017:

Ludność w % ogółu ludności w wieku:	ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Przedprodukcyjnym	16,7	15,4	18,4
Produkcyjnym	60,0	54,5	66,4
Poprodukcyjnym	23,3	30,2	15,3

Współczynnik obciążenia demograficznego to stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego. W przypadku Miasta Lublin wynosi on 66,8%. I jest on wyższy niż wartość dla województwa małopolskiego (63,7%) i dla Polski (63,4%). Wskazuje on na fakt, iż następuje proces starzenia się ludności miasta. Wpływ ma na to między innymi: spadek umieralności, wzrost przeciętnej długości życia, rozwój medycyny oraz spadek współczynnika dzietności.

Tab. Nr 3. Współczynnik obciążenia demograficznego:

	2017
Miasto Lublin	66,8
Województwo lubelskie	63,7
Cała Polska	63,4

Na stan i strukturę ludności decydujący wpływ mają zjawiska demograficzne, określane jako ruch naturalny. Zalicza się do nich m.in. urodzenia i zgony, a także małżeństwa i rozwody oraz migracje.

Analizując stan cywilny mieszkańców można zauważyć, iż 29,7% mieszkańców Miasta Lublin jest stanu wolnego, 53,2% żyje w małżeństwie, 6,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,3% to wdowy/wdowcy.

Wyk.2. Stan cywilny ludności Miasta Lublin

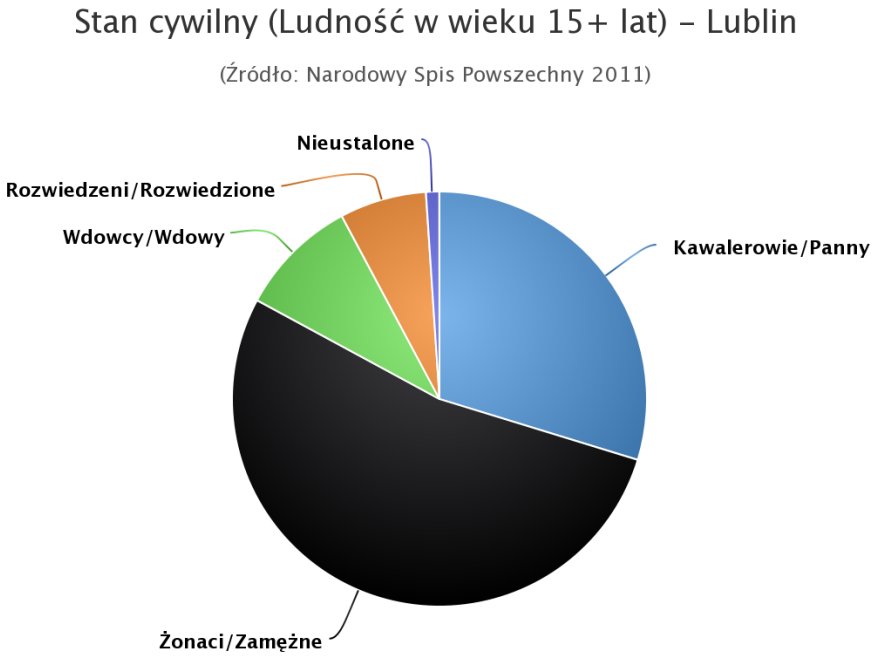

Mieszkańcy Lublina zawarli w 2017 roku 1 762 małżeństw, co odpowiada 5,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od wartości dla kraju.

Wyk.3. Liczba małżeństw zawartych w Lublinie w latach 1995 - 2017

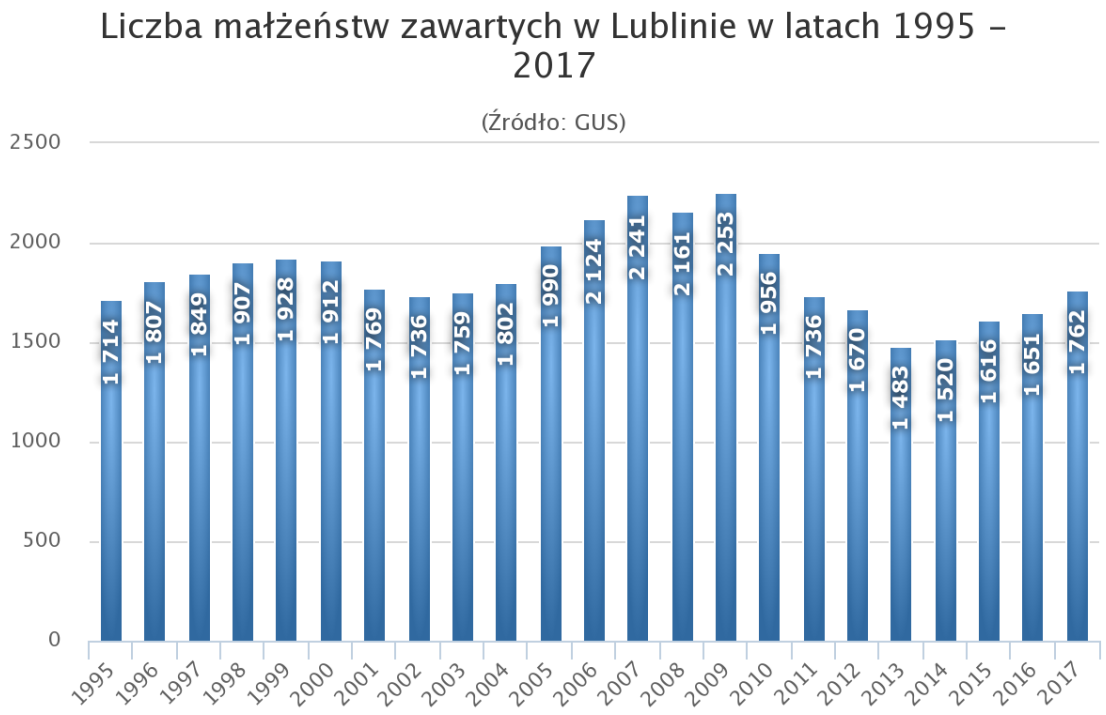

W 2017 roku urodziło się 3 582 dzieci, w tym 49,3% dziewczynek i 50,7% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,01 i jest znacznie większy od średniej dla województwa (0,89) oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju (1,0).

Lublin ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 44. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,13 na 1000 mieszkańców. Najwyższy przyrost naturalny wynoszący 489 odnotowano w roku 2009.

Wyk.4.Przyrost naturalny w Mieście Lublin

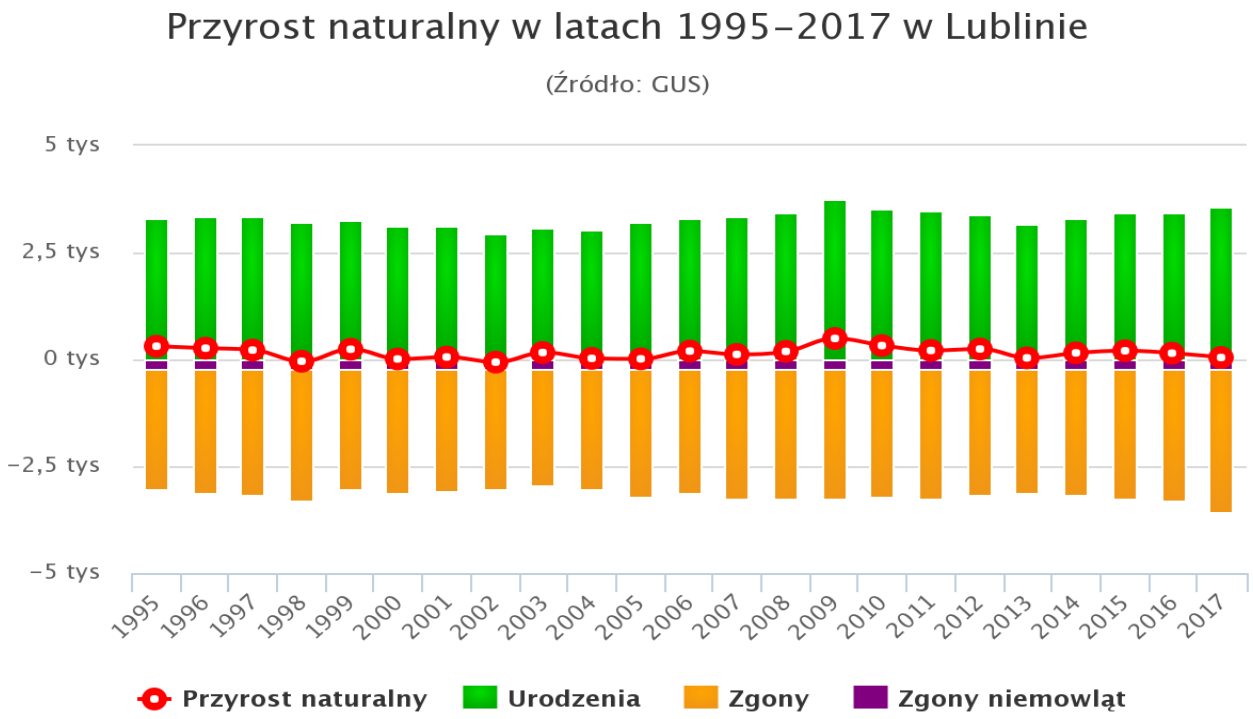

W 2016 roku 48,4% zgonów w Lublinie spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,5% zgonów były nowotwory, a 4,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Na 1000 ludności Lublina przypada 9,6 zgonów. Jest to mniej od wartości średniej dla województwa lubelskiego (10,4) oraz nieznacznie mniej od wartości średniej dla kraju (10,1).

Drugim, obok przyrostu naturalnego czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na liczbę ludności na danym obszarze są migracje, których wielkość i kierunki zależą w dużej mierze od sytuacji społeczno-gospodarczej miasta.

W 2017 roku zarejestrowano 2 877 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 3 334 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Lublina wynosi - 457. W tym samym roku 197 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 19 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 178.

Wyk.5.Migracje w Mieście Lublin

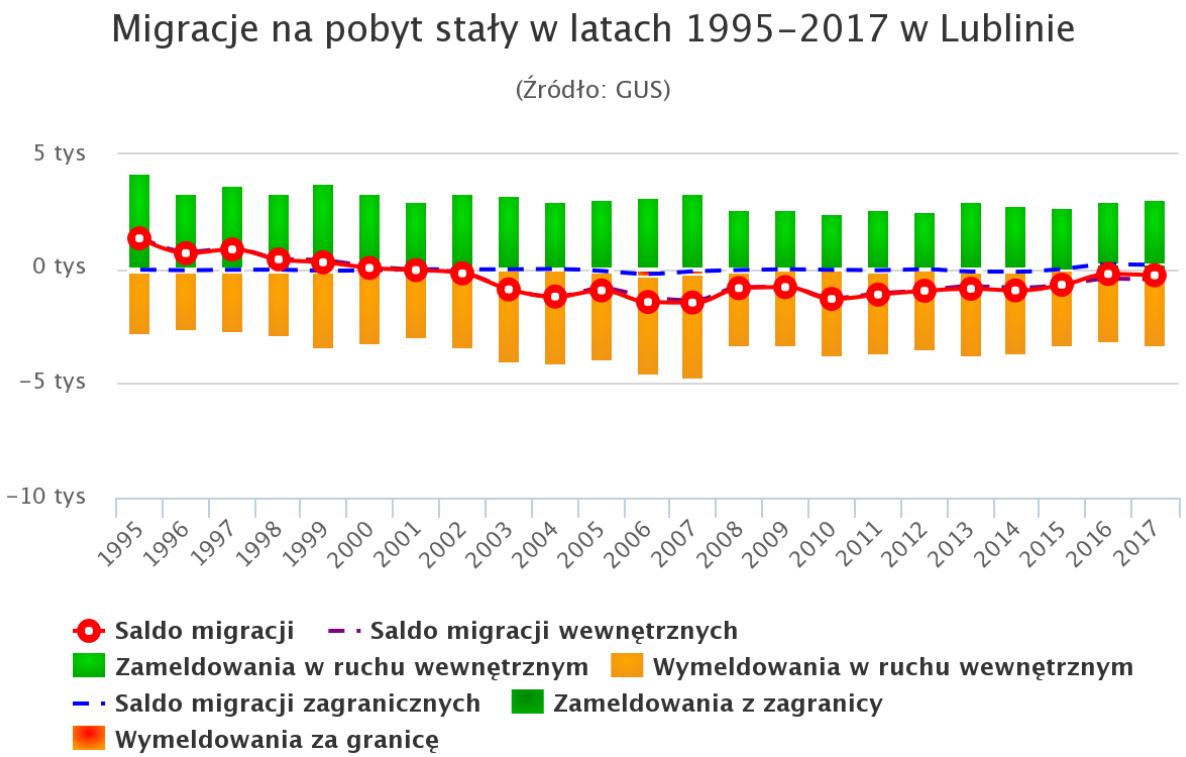

3.3. Rynek pracy

W Lublinie na 1000 mieszkańców pracuje 361 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 53,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,5% mężczyźni.

Tab.4.Liczba ludności pracującej na 1000 osób:

	2015	2016	2017
Pracujący na 1000 ludności	346	353	361

Bezrobocie rejestrowane w Lublinie wynosiło w 2017 roku 6,2% (6,2% wśród kobiet i 6,2% wśród mężczyzn). Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego (8,8%) oraz mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (6,6%).

Jak wynika z poniższego wykresu, od roku 2013 szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście ulega systematycznemu zmniejszeniu. Co więcej, w roku 2017 osiągnęła ona najniższy wskaźnik od roku 2004.

Wyk.6.Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego

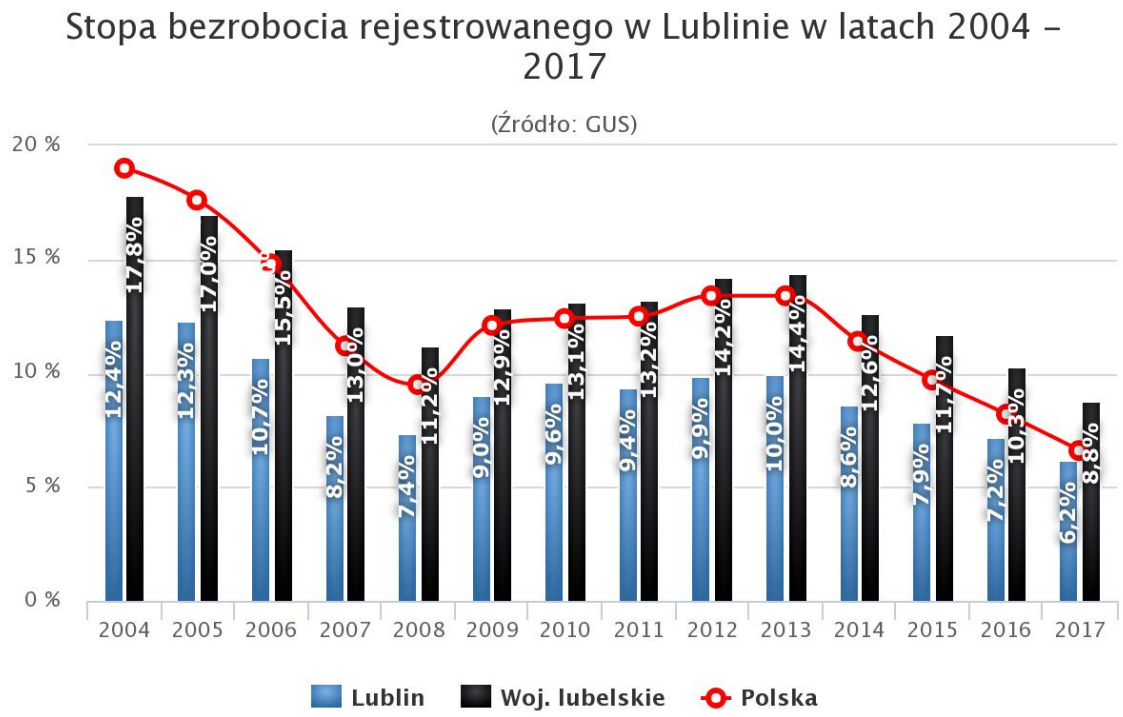

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Lublina 5 714 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 26 789 pracujących przyjeżdża do pracy spoza miasta - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 21 075.

Analizując sektor zatrudnienia w mieście można dostrzec, iż **3,9%** aktywnych zawodowo mieszkańców Miasta Lublin pracuje w **sektorze rolniczym** (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **17,9% w przemyśle i budownictwie**, a 25,8**% w sektorze usługowym** (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **7,0% pracuje w sektorze finansowym** (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno – ekonomiczną miasta należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną i kulturalną. W sferze polityki społecznej na terenie miasta działa szereg instytucji, których głównym celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

3.4.1. Infrastruktura edukacyjna

Instytucjami realizującymi zadania w obszarze edukacyjnym są żłobki, przedszkola, szkoły: podstawowa i ponadpodstawowa oraz uczelnie wyższe.

Instytucje te nie tylko realizują zadanie opiekuńcze i edukacyjne, ale również wdrążają programy profilaktyczne oraz w znaczący sposób mogą wpływać na przeciwdziałanie problemom społecznym. Wychowanie przedszkolne realizowane jest w placówkach miejskich oraz niepublicznych przedszkolach i punktach przedszkolnych. Zadania w obszarze edukacji realizują **szkoły podstawowe oraz szkoły ponadpodstawowe**.

W roku szkolnym 2018/2019 Miasto Lublin było organem prowadzącym dla 155 szkół i placówek różnych typów stanowiących samodzielne jednostki organizacyjne, w tym dla:

- 63 przedszkoli,
- 1 zespołu przedszkolnego,
- 1 zespołu szkół (przedszkole + szkoła podstawowa + gimnazjum),
- 37 samodzielnych szkół podstawowych, w tym 14 prowadzących klasy dotychczasowego gimnazjum, − 1 samodzielnej szkoły podstawowej specjalnej prowadzącej szkołę filialną i klasy dotychczasowego gimnazjum,
- 1 samodzielnego gimnazjum,
- 2 zespołów szkół (gimnazjum + liceum ogólnokształcące),
- 11 liceów ogólnokształcących, w tym 2 prowadzących klasy dotychczasowego gimnazjum,
- 5 zespołów szkół ogólnokształcących,
- 15 zespołów szkół zawodowych w tym: a) 2 centrów kształcenia ustawicznego, b) 1 centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- 1 szkoły muzycznej I i II stopnia,
- 4 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych,

- 6 poradni i zespołów poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- 4 burs szkolnych,
- 2 młodzieżowych domów kultury,
- 1 młodzieżowego ośrodka socjoterapii.

W roku szkolnym 2018/2019 Miasto Lublin było organem prowadzącym dla 63 **przedszkoli**, jednego zespołu przedszkolnego i jednego przedszkola wchodzącego w skład zespołu szkół, które dysponowały 8 740 miejscami oraz dla 4 punktów przedszkolnych funkcjonujących przy przedszkolach: nr 26, 32, 44 i 69, które dysponowały łącznie 55 miejscami. W Przedszkolu nr 37 funkcjonował 1 oddział popołudniowy dla 25 dzieci. W 46 oddziałach przedszkolnych w 28 szkołach podstawowych przygotowanych było ok. 1 000 miejsc wychowania przedszkolnego.

Do **przedszkoli** prowadzonych przez Miasto Lublin w roku szkolnym 2018/2019 uczęszczało (według stanu na dzień 30 września 2018 r.) 8 552 dzieci, do punktów przedszkolnych uczęszczało 25 dzieci, do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 1 038 dzieci. Łącznie wychowaniem przedszkolnym w placówkach samorządowych objętych było 9 615 dzieci.

W związku ze zmianą ustroju szkolnego, wygaszaniem i przekształceniem gimnazjów w szkoły podstawowe, od roku szkolnego 2017/2018 funkcjonuje **48 szkół podstawowych** prowadzonych przez Miasto Lublin, do których uczęszczało łącznie 24 046 uczniów, z tego 23 599 do szkół ogólnodostępnych, a 447 do szkół specjalnych. Średnia liczba uczniów w oddziale szkoły podstawowej ogólnodostępnej wyniosła 21,30.

Do **szkół ponadpodstawowych** różnych typów prowadzonych przez Miasto Lublin uczęszczało w roku szkolnym 2018/2019 łącznie 16 058 osób, przy czym 15 556 było uczniami szkół dla młodzieży, zaś 492 słuchaczami szkół dla dorosłych. Nadal utrzymuje się w tym zakresie dominacja liceów ogólnokształcących. W omawianym okresie nastąpił jednak wzrost udziału techników w liczbie uczniów szkól ponadgimnazjalnych o 0,8% przy jednoczesnym spadku udziału szkół branżowych I stopnia o 0,2%. W segmencie ogólnodostępnego szkolnictwa policealnego funkcjonują jedynie szkoły dla dorosłych, ponadto 30 osób uczyło się w szkole policealnej specjalnej.

Do **liceów ogólnokształcących** prowadzonych przez miasto (bez liceów dla dorosłych) uczęszczało łącznie 8 072 uczniów. Średnia liczba uczniów w oddziale ogólnodostępnego liceum ogólnokształcącego wynosiła 28,5.

Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego od 50 lat zajmuje znaczące miejsce w systemie lubelskiej oświaty i kultury. Szkoła jest placówką artystyczną kształcącą na wysokim poziomie dzieci i młodzież Lublina i okolic. SM kształci uczniów na poziomie szkoły podstawowej i szkoły średniej, w zakresie podstawy programowej kształcenia artystycznego w oparciu o przepisy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W roku szkolnym 2018/2019 uczyło się w szkole 734 uczniów pod kierunkiem 125 nauczycieli.

Dodatkowo, oprócz placówek edukacyjnych, na ternie miasta funkcjonują również **ośrodki szkolno – wychowawcze, bursy szkolne, ośrodek socjoterapii oraz młodzieżowe domy kultury**. Ich głównym celem jest wspieranie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia oraz kształtowania właściwych postaw społecznych. Ponadto pełnią one rolę centrów lokalnej aktywności oraz są miejscem organizacji wydarzeń lokalnych, realizowane są w nich również zajęcia edukacyjne, kulturalne i sportowe.

Istotną funkcję wspomagającą uczniów, ich rodziców i opiekunów oraz pracowników szkół pełniły prowadzone przez miasto **poradnie psychologiczno-pedagogiczne**.

Głównymi obszarami funkcjonowania poradni psychologiczno-pedagogicznych były:

- **działalność diagnostyczna**;
- **wydawanie różnego rodzaju orzeczeń** oraz **opinii**;
- **pomoc udzielona bezpośrednio dzieciom i młodzieży** (zajęcia indywidualne i grupowe, terapia, porady indywidualne, ćwiczenia rehabilitacyjne, badania i inne formy).

Lublin jest miastem o wielowiekowych tradycjach szkolnictwa wyższego. Pod względem liczby studentów Lublin znajduje się w czołówce ośrodków akademickich w Polsce i jest największym we wschodniej części kraju (w woj. lubelskim skupia ponad 80% ogółu studentów). Działa tu 5 uczelni publicznych i 4 uczelnie niepubliczne, które wyróżniają się nie tylko największą liczbą studentów w województwie lubelskim, ale przede wszystkim imponującym dorobkiem naukowo-badawczym docenianym w kraju i za granicą.

Lublin akademicki w liczbach:

- około 62 tys. studentów (ok. 20% mieszkańców miasta),
- 9 uczelni, w tym 5 publicznych i 4 niepubliczne,
- ponad 200 kierunków studiów na uczelniach publicznych i prywatnych,
- około 6 400 obcokrajowców z niemal 100 krajów,

- ponad 20 tys. absolwentów każdego roku.

3.4.2. Infrastruktura kulturalna

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają miejskie instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Miasto Lublin posiada bardzo bogatą ofertę kulturalną oraz daje mieszkańcom wiele możliwości spędzania wolnego czasu.

Na terenie miasta działają domy kultury, które zajmują się tworzeniem, upowszechnianiem i ochroną dóbr kultury. Organizują również koncerty, spektakle teatralne, przedstawienia kabaretowe, festiwale, przeglądy, konkursy, warsztaty plastyczne, wystawy i inne imprezy artystyczne. Prowadzą pracę merytoryczną z zespołami artystycznymi, kołami oraz klubami zainteresowań.

Na terenie miasta działają również **kina, muzea oraz galerie sztuki**. Poza tym mieszkańcy mogą korzystać z licznego księgozbioru **bibliotek**.

Zadania z obszaru sportu i rekreacji realizują liczne **kluby sportowe oraz stowarzyszenia** sportowe. W mieście znajdują się boiska sportowe, baseny, hale sportowe, stadion, sale gimnastyczne oraz kluby sportowe.

3.5. Problemy społeczne występujące na terenie miasta

Oprócz instytucji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych, w Mieście Lublin funkcjonują również instytucje, których celem jest pomoc mieszkańcom w przypadku spersonalizowanych problemów.

Instytucją zajmującą się przeciwdziałaniem oraz rozwiązywaniem problemów społecznych w mieście jest **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie**, który jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników

alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka określają w szczególności:

- ustawa o pomocy społecznej,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o Karcie Polaka.

3.6. Skala problemów alkoholowych na terenie miasta

3.6.1. Sprzedaż napojów alkoholowych w mieście

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego w Lublinie znajduje się 977 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 381 punktów gastronomicznych i 596 punktów handlowych.

Analizując pozwolenia na sprzedaż alkoholu w mieście można dostrzec, iż w przypadku punktów handlowych pozwolenie na:

- sprzedaż alkoholu o zawartości do 4,5% posiada **558 punktów,**
- sprzedaż alkoholu o zawartości od 4,5% do 18% posiada **562 punktów,**
- sprzedaż alkoholu o zawartości powyżej 18% posiada **534 punktów.**

W przypadku gastronomi:

- na sprzedaż alkoholu o zawartości do 4,5% pozwolenie posiada **392 punktów,**
- na sprzedaż alkoholu o zawartości od 4,5% do 18% pozwolenie posiada **272 punktów,**
- na sprzedaż alkoholu o zawartości powyżej 18% pozwolenie posiada **220 punktów.**

W Lublinie można kupić alkohol również na 36 stacjach benzynowych.

Dostępność do napojów alkoholowych w poszczególnych dzielnicach obrazuje tabela nr 5. Dane w tabeli obrazują stan na marzec 2018 roku. W tabeli nie zostały uwzględnione dane ze sklepów całodobowych.

Tab. nr. 5. Zestawienie zbiorcze dostępności napojów alkoholowych w podziale na dzielnice – stan na marzec 2018

Dzielnica	Liczba punktów - gastronomia	do 4,5%	od 4,5% do 18%	powyżej 18%	Liczba punktów - handel	do 4,5%	od 4,5% do 18%	powyżej 18%
Abramowice	2	2	2	2	6	6	5	5
Bronowice	5	5	2	2	21	21	20	20
Czechów Południowy	23	21	12	9	48	45	42	41
Czechów Północny	6	6	2	1	24	22	23	21
Czuby Południowe	9	9	5	3	22	22	20	19
Czuby Północne	12	11	5	3	38	36	34	30
Dziesiąta	11	11	4	3	44	44	40	40
Felin	9	9	4	3	16	13	14	14
Głusk	0	0	0	0	4	4	4	4
Hajdów-Zadębie	3	3	2	2	6	6	5	6
Kalinowszczyzna	4	3	1	1	24	24	23	22
Konstantynów	4	4	4	2	18	16	17	15
Kośminek	3	3	0	0	17	17	16	17
Ponikwoda	3	2	1	0	17	17	16	16
Rury	27	27	15	10	45	42	42	41
Sławin	10	9	5	4	15	15	14	14
Sławinek	6	6	2	2	14	12	13	10
Stare Miasto	64	64	52	51	11	10	10	9
Szerokie	1	1	1	1	3	3	3	3
Śródmieście	139	135	109	96	80	62	76	65
Tatary	4	4	1	2	25	24	24	23
Węglin Południowy	5	5	4	3	12	12	11	11
Węglin Północny	1	1	0	0	5	5	5	5
Wieniawa	24	23	15	16	27	26	25	25
Wrotków	4	4	1	1	31	30	28	29
Za Cukrownią	19	19	8	13	19	18	19	18
Zemborzyce	10	10	4	5	7	7	7	7
	408	**397**	**261**	**235**	**599**	**559**	**556**	**530**

Miasto nie prowadzi ewidencji dotyczącej ilość sprzedawanych napojów alkoholowych w sklepach, stacjach benzynowych i lokalach gastronomicznych.

3.6.2. Skala problemu alkoholowego oraz liczba i rodzaj interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu

Z danych MOPR wynika, iż w 2018 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 870 i stanowiła 9% liczby wszystkich rodzin objętych pomocą. Natomiast liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosiła 1 219.

W roku 2019 (dane za okres pierwszego półrocza 2019 r.) liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 606. Stanowi to 11,6% liczby wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka, zaś liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosiła 621.

W ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się jednakże większa liczba osób. W pierwszym półroczu 2019 r. problemy alkoholowe stwierdzono łącznie w 726 rodzinach (w tym wskazana wyżej choroba alkoholowa i problemy nadmiernego spożywania alkoholu), w których to problem ten dotyczył 745 osób.

Na terenie Miasta Lublin działa **Centrum Interwencji Kryzysowej**, którego głównym zadaniem jest świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i interwencyjnej mieszkańcom miasta pozostającym trudnej sytuacji życiowej spowodowanej:

- przemocą w rodzinie,
- uzależnieniem własnym lub członka rodziny,
- niepełnosprawnością,
- długotrwałą lub ciężką chorobą własną lub członka rodziny,
- bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych,
- potrzebą ochrony macierzyństwa,
- kryzysami osobistymi,
- zdarzeniami losowymi i sytuacjami kryzysowymi (np. strata bliskich osób, utrata pracy, napad, gwałt, próba samobójcza),
- utratą ciąży (poronienie, aborcja).

W 2018 r. do Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin prowadzonego przez CIK zostało doprowadzonych 2710 osób (na 5072 pobyty), natomiast w roku 2019 – 2237 osób (na 4012 pobytów).

Z danych uzyskanych od Centrum Interwencji Kryzysowej wynika, iż w roku 2018 do Ośrodka zostały doprowadzone 3 osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu, które prowadziły pojazd. Natomiast w roku 2019 doprowadzono jedną taką osobę.

Ośrodek świadczył również pomoc psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, prawną, socjalną i interwencyjną mieszkańcom miasta Lublina pozostającym trudnej sytuacji życiowej spowodowanej uzależnieniem własnym lub członka rodziny od alkoholu:

- 2018r. – 81 osób (218 spotkań),
- 2019r. – 49 osób (140 spotkań).

Według danych **Komendy Miejskiej w Lublinie** w 2018 roku ze względu na prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym w stanie po użyciu alkoholu (art. 87 § 1 kw;) sporządzono 91 wniosków o ukaranie do sądu, zaś w roku 2019 (I-XI 2019) sporządzono 99 wniosków.

Zgodnie z artykułem 87 § 1a kw., w 2018 roku sporządzono 34 wnioski o ukaranie do sądu oraz nałożono 354 mandaty karne. W 2019 (I-XI 2019) sporządzono 12 wniosków oraz nałożono 221 mandatów karnych.

W 2018 roku Komisariat III Policji w Lublinie odnotował 2 złamania art. 43. 1. Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. sprzedaz napojow alkoholowych na terenie obiektu do tego typu działalności nie wskazanego), jedno postępowanie umorzono. Odnotowano również 4 przypadki sprzedaży napoju alkoholowego powyżej 30% osobie małoletniej.

3.6.3. Działalność Ośrodka Leczenia Uzależnień SP ZOZ

Jak wynika z danych statystycznych gromadzonych przez Ośrodek Leczenia Uzależnień SP ZOZ, w roku **2018** do przychodzi po raz pierwszy zgłosiło się 937 osób, w tym:

- 124 uzależnione kobiety,
- 486 uzależnionych mężczyzn,
- 207 rodziny współuzależnionych – współuzależnione kobiety,
- 6 współuzależnionych mężczyzn,
- 89 dorosłych dzieci alkoholików (kobiety),
- 25 dorosłe dzieci alkoholików (mężczyźni).

W roku 2018 również 864 osób kontynuowało leczenie w Przychodni, w tym były to:

- 155 uzależnionych kobiet,
- 438 uzależnionych mężczyzn,
- 150 rodziny współuzależnionych – współuzależnione kobiety,
- 2 współuzależnionych mężczyzn,
- 96 dorosłych dzieci alkoholików (kobiety),
- 23 dorosłe dzieci alkoholików (mężczyźni).

Charakteryzując te osoby ze względu na wiek można dostrzec, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 30 – 64 lat (1296 osób). Natomiast 229 osób znajdowało się w przedziale 18 – 29, a 137 w przedziale 65 i więcej lat.

Do przychodni zgłosiło się 1053 mieszkańców Lublina.

W roku 2019 pierwszy raz na leczenie do Przychodzi zgłosiło się 821 osób, w tym

- 119 uzależnionych kobiet,
- 417 uzależnionych mężczyzn,
- 160 rodziny współuzależnionych – współuzależnione kobiety,
- 10 współuzależnionych mężczyzn,
- 83 dorosłych dzieci alkoholików (kobiety),
- 32 dorosłych dzieci alkoholików (mężczyźni).

W roku 2019 leczenie kontynuowało 846 osób, w tym:

- 145 uzależnionych kobiet,
- 403 uzależnionych mężczyzn,
- 166 rodziny współuzależnionych – współuzależnione kobiety,
- 5 współuzależnionych mężczyzn,
- 107 dorosłych dzieci alkoholików (kobiety),
- 20 dorosłych dzieci alkoholików (mężczyźni).

Najliczniejsza grupa pacjentów to osoby w wieku 30 – 64 lata (1284 osób). W grupie wiekowej 18 – 29 lat znajdują się 242 osoby, a w wieku 65 i więcej lat 138 osób. Warto podkreślić, iż znaczna część pacjentów z najmłodszego przedziału wiekowego to osoby współuzależnione od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych. Zjawisko współuzależnienia jest coraz bardziej powszechne.

Do przychodni zgłosiło się 1027 mieszkańców Lublina.

Na leczeniu odwykowym w **Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublinie**, w 2018 roku przebywało 1908 pacjentów, natomiast do końca listopada 2019 r. przebywało 1713 pacjentów.

3.6.4. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa zasady powoływania i zadania gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, a także inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Członkowie Komisji przeprowadzają kontrole przestrzegania zasad sprzedaży sprzedaży napojów alkoholowych, opiniują również wnioski o zezwolenia na ich sprzedaż, pod kątem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy.

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie realizuje zadania poprzez następujące zespoły:

- ✓ **Orzekające –** ich zadaniem jest prowadzenie postępowania o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego wobec osób nadużywających alkoholu oraz motywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego. W 2018 roku odbyło się 219 posiedzeń zespołów orzekających, złożono 365 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego, wystosowano 284 skierowań do biegłych, otrzymano 157 opinii od biegłych, wysłano 276 aktów osobowych do sądu. Na posiedzenia zespołu przybyło 318 osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu oraz 672 świadków.

- ✓ **Opiniujące –** do ich zadań należy opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności z uchwałami Rady Miasta Lublin i ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz współdziałanie z zespołem kontrolnym. Zespół w 2018 roku zebrał się 46 razy na posiedzeniach o wydanie opinii dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Zespół rozpatrzył 841 wniosków, wydał 831 postanowień pozytywnych oraz 10 postanowień negatywnych. Przeprowadzono również 4 wizje lokalne.

- ✓ **Merytoryczne –** czuwają nad realizacją działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przekładają również zapisów do projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz koncepcje w zakresie rozwiązywania tych problemów. W 2018 roku odbyło się 45 posiedzeń zespołu merytorycznego.

- ✓ **ds. kontroli** – kontrolują punkty sprzedaży napojów alkoholowych, rozpatrują informacje, wnioski i skargi dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych, prowadzą edukacji w punktach sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu. W 2018 roku członkowie zespołu ds. kontroli przeprowadzili łącznie 70 kontroli i 11 interwencji w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, w trakcie tych działań ujawniono 3 nieprawidłowości związane z brakiem informacji: „alkohol szkodzi zdrowiu”.

W 2018 roku złożono w Komisji 365 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Wśród nich, 289 dotyczyło mężczyzn, zaś 76 kobiet. Osoby te znajdowały się w następującym wieku:

- do 20 lat – 2 osoby (mężczyźni),
- 21 – 30 lat – 23 osoby (18 mężczyzn, 5 kobiet),
- 31 – 40 lat – 76 osób (65 mężczyzn, 11 kobiet),
- 41 – 50 lat – 82 osoby (61 mężczyzn, 21 kobiet),
- 51 – 60 lat – 69 osób – (55 mężczyzn, 14 kobiet),
- Powyżej 60 lat – 69 osób (54 mężczyzn, 15 kobiet).

W 2018 roku do Komisji wnioski składali wnioskodawcy reprezentujący następujące instytucje: Dom Pomocy Społecznej (1), Zespół Interdyscyplinarny (22), Centrum Interwencji Kryzysowej (10), Prokurator (7), Kuratorzy zawodowi i społeczni, sąd (11), Dzielnicowi (65) oraz MOPR (46).

Ponadto Komisja organizuje cyklicznie konkursy pn. "Młodość w trzeźwości daje możliwości" skierowane do młodzieży szkolnej w Lublinie. Celem każdej edycji konkursu jest uświadomienie młodym osobom szkodliwości picia alkloholu oraz poszanowania postaw abstynenckich.

Zgromadzony materiał badawczy pozwolił na zapoznanie się z sytuacją społeczną Miasta Lublin. Zebrane dane stanowiły wstęp do przeprowadzenia badań własnych, których wyniki zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach.

4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

4.1. Struktura badanej próby

W badaniu dotyczącym problemu alkoholowego w Mieście Lublin wzięło udział 1200 dorosłych mieszkańców, w tym 5% ankietowanych to studenci Wyższych Uczelni w Lublinie. Większość badanej społeczności stanowili mężczyźni, tj. 60%. Kobiety stanowiły 40% próby.

Wyk. 7. Płeć

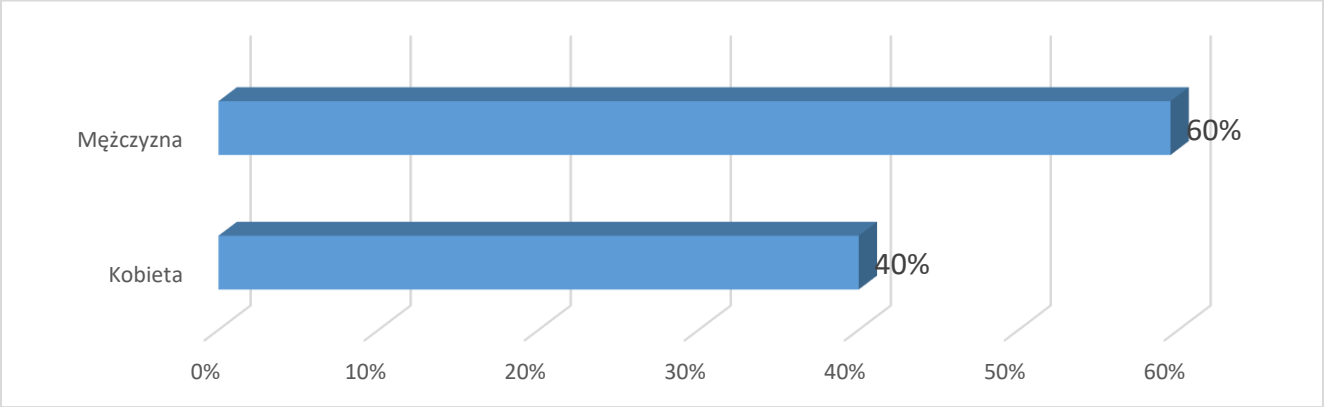

Najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 36- 45 lat (36%). Osoby w wieku 26 – 35 lat stanowiły 28% badanej społeczności, 12% respondentów znajdowało się w grupie 46 – 55 lat. 17% próby to osoby do 25 roku życia, 5% badanej społeczności stanowiły osoby w wieku 56 – 65, a 2% to osoby w wieku powyżej 65 lat.

Wyk.8. Wiek

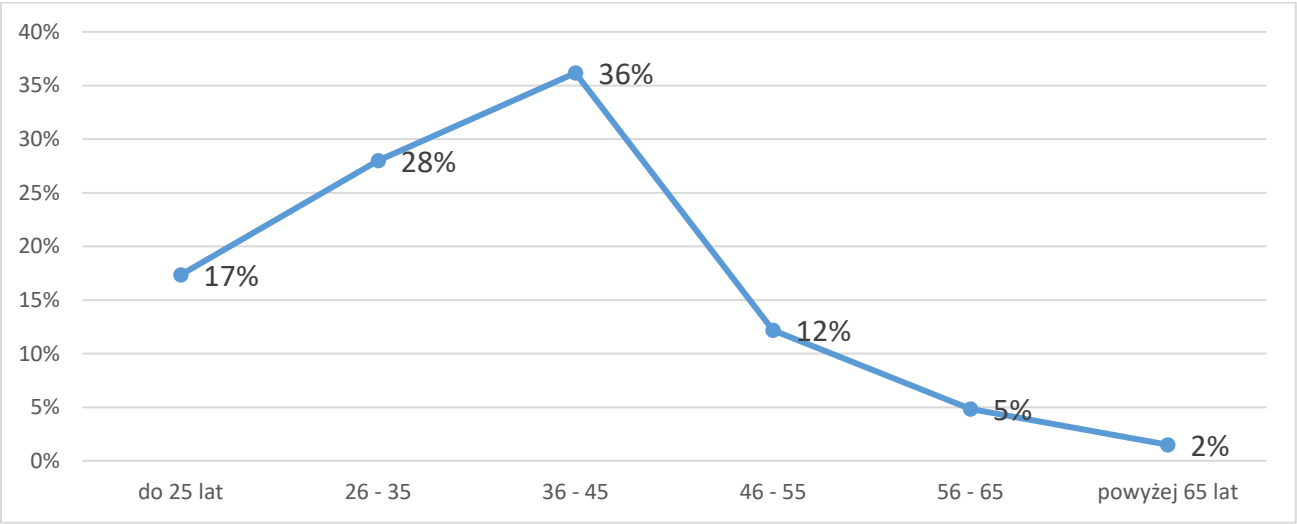

Analizując badaną społeczność ze względu na wykształcenie można zauważyć, iż blisko połowa badanych, tj. 45% posiadała wykształcenie średnie lub pomaturalne. Wykształcenie wyższe posiadało 39% osób, wykształceniem zawodowym legitymizowało się 12% badanych, a wykształceniem podstawowym kolejne 4% respondentów.

Wyk.9. Wykształcenie

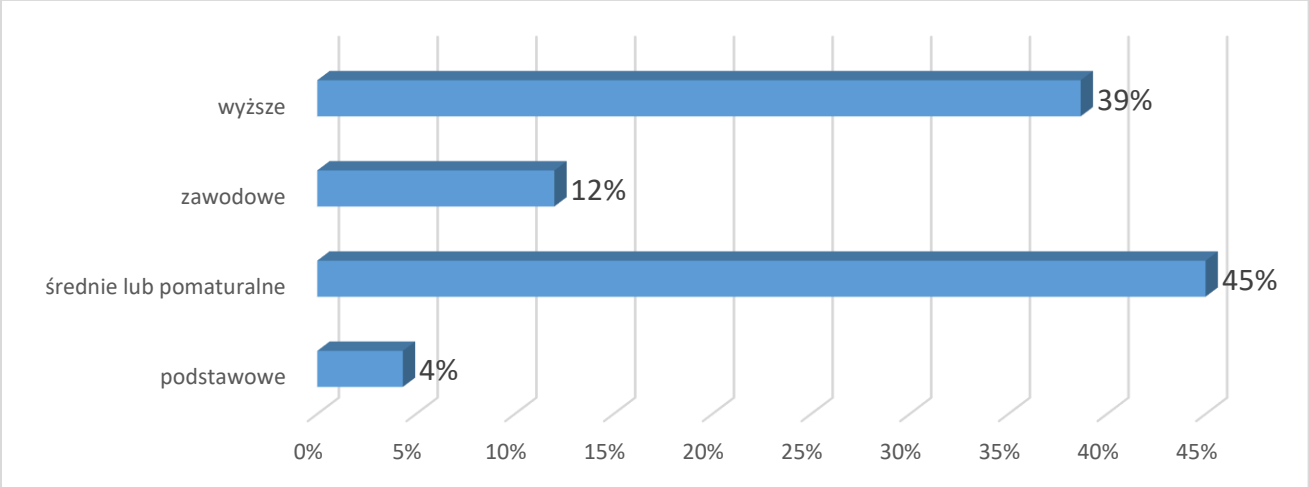

W przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy pracuje 41% respondentów, zaś 22% osób jest zatrudnionych w instytucjach publicznych – rządowych lub samorządowych. 14% ankietowanych prowadzi własną działalność gospodarczą, 2% osób jest rolnikami. Na emeryturze lub rencie znajduje się 4% respondentów, zaś 18% osób pozostaje bez pracy.

Wyk.10. Miejsce zatrudnienia

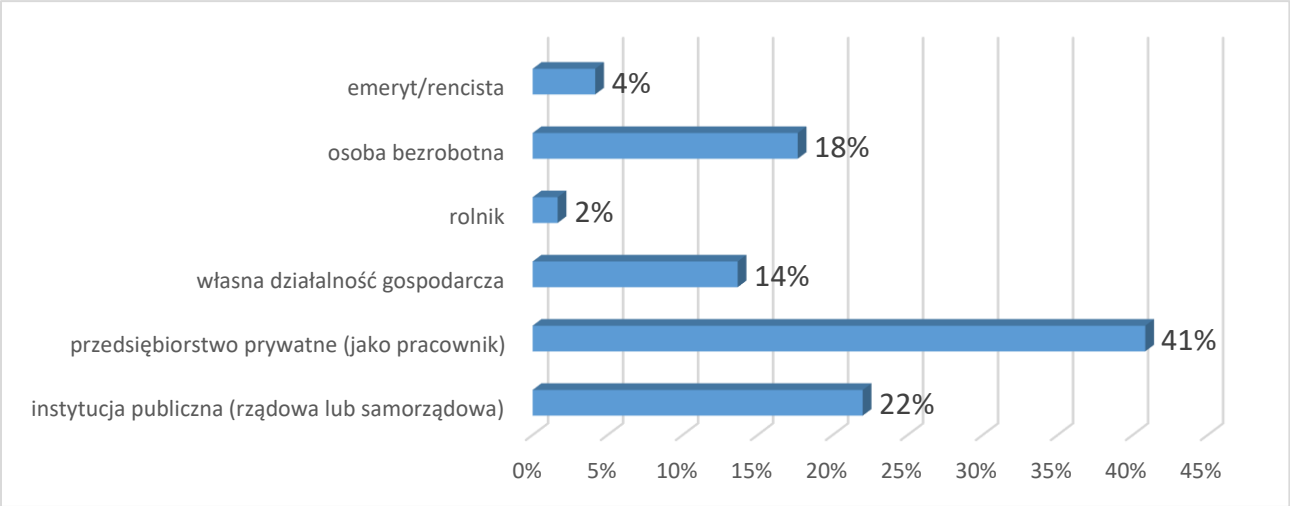

35% badanych uważa, że ich sytuacja materialna jest ani dobra ani zła. 31% badanych oceniło dobrze swoją sytuację materialną, zaś 27% osób oceniło ją bardzo dobrze. Natomiast negatywnie swoją sytuację finansową oceniło 8% badanych – uważają oni, że znajdują się w złej (6%) oraz bardzo złej (2%) sytuacji materialnej.

Wyk.11. Ocena sytuacji finansowej

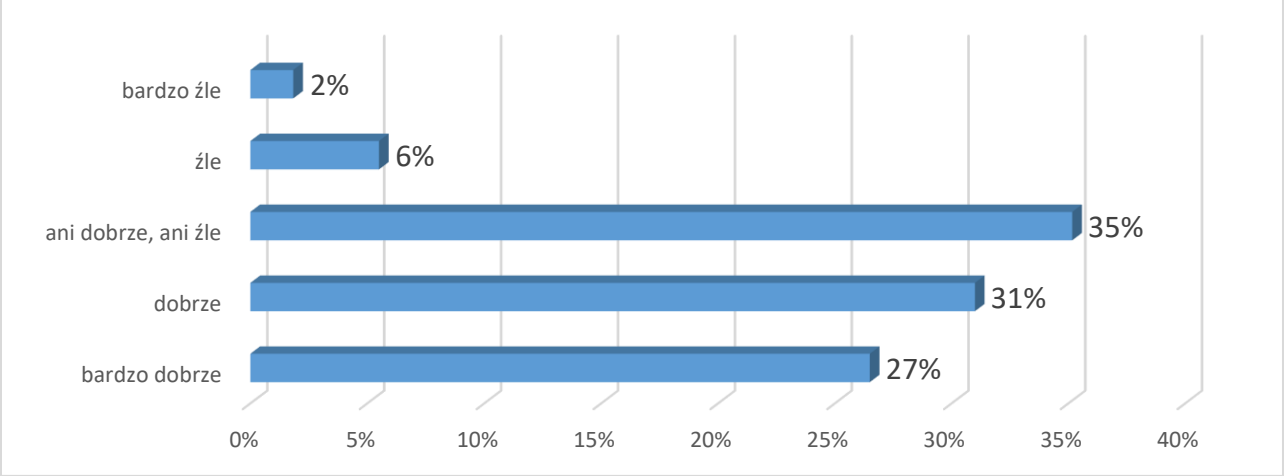

Osoby zamężne lub żonate stanowiły 62% badanej społeczności. 30% respondentów to osoby stanu wolnego, 6% badanych to osoby rozwiedzione, zaś 3% ankietowanych to wdowiec lub wdowa.

Wyk.12. Stan cywilny

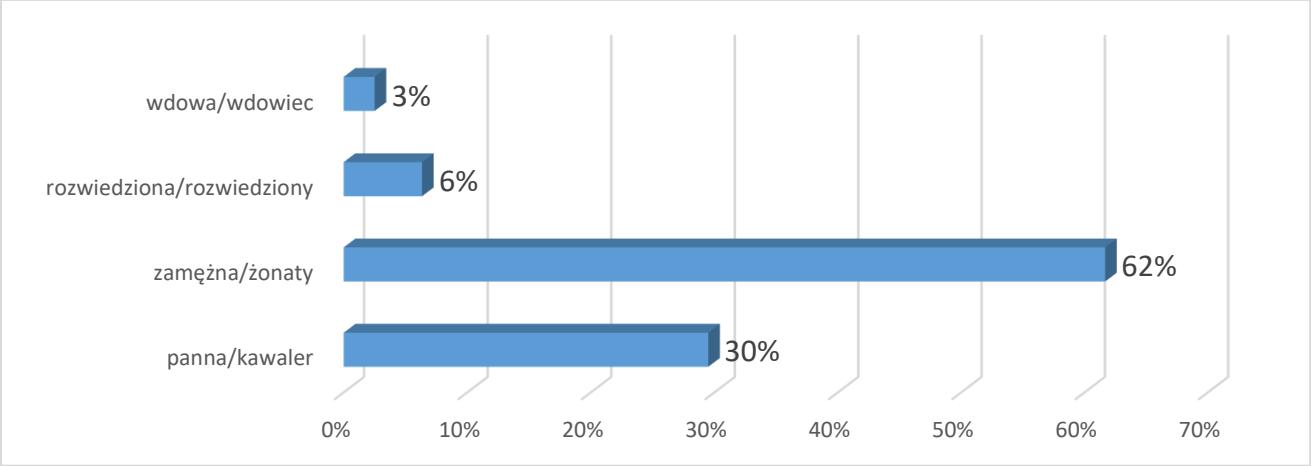

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Celem niniejszego rozdziału jest oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród dorosłych mieszkańców miasta, oszacowanie skali problemu spożywania alkoholu w miejscu pracy, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz sprawdzenie poglądów i postaw mieszkańców wobec problemu alkoholowego.

Na początek ankietowanych zapytano w jaki sposób reagują na okazję, w której mogą spożywać alkohol. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż większość respondentów, tj. 34,67% w ogóle nie pije alkoholu. 26,50% osób lubi wypić alkohol przy dobrej okazji, zdarza im się to często. Kolejne 22,83% ankietowanych lubi wypić alkohol przy dobrej okazji, ale zdarza im się to rzadko. 9% badanych przyznało, że nie omija takich okazji, a 7,17% osób unika takich okazji.

Wyk.13. Mając okazję spożycia alkoholu, proszę określić w jaki sposób korzysta Pan/i z tego typu możliwości.

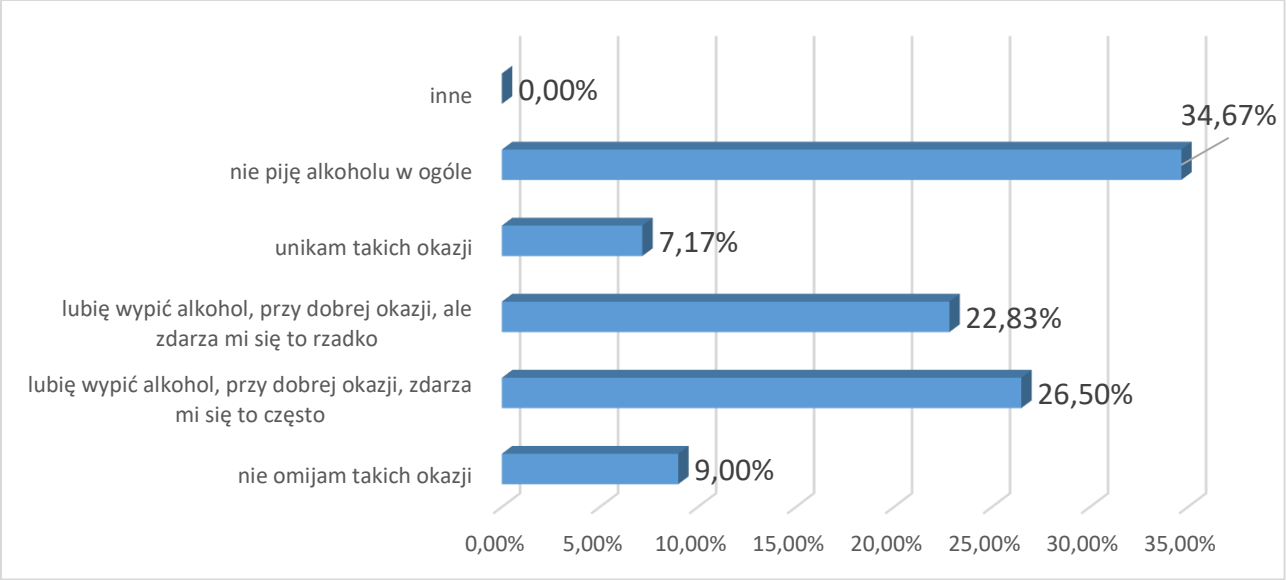

Do spożywania alkoholu przyznało się 65,33% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. 23,00% z tych osób sięga po alkohol kilka razy w roku, 26,60% pije kilka razy w miesiącu, 13,50% osób spożywa alkohol kilka razy w tygodniu, zaś aż 2,66% badanych sięga po napoje alkoholowe codziennie.

Wyk.14. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

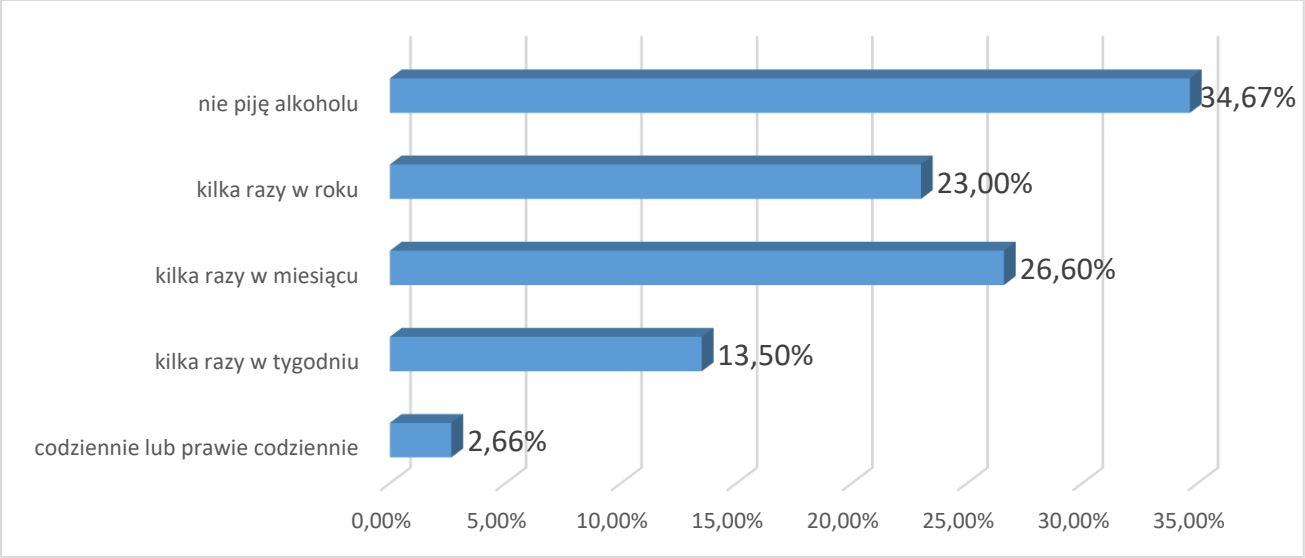

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały, iż nie sięgają w ogóle po alkohol – takiej odpowiedzi udzieliło 30% kobiet i 10% mężczyzn. Kobiety sięgają po alkohol: kilka razy w roku (34%), kilka razy w miesiącu (20%), kilka razy w tygodniu (12%) oraz codziennie (3%).

Natomiast mężczyźni najczęściej sięgają po alkohol: kilka razy w roku (34%), kilka razy w miesiącu (41%), kilka razy w tygodniu (23%) oraz codziennie (4%).

Wyk.14a. Jak często spożywa Pan/i alkohol? – w podziale na płeć

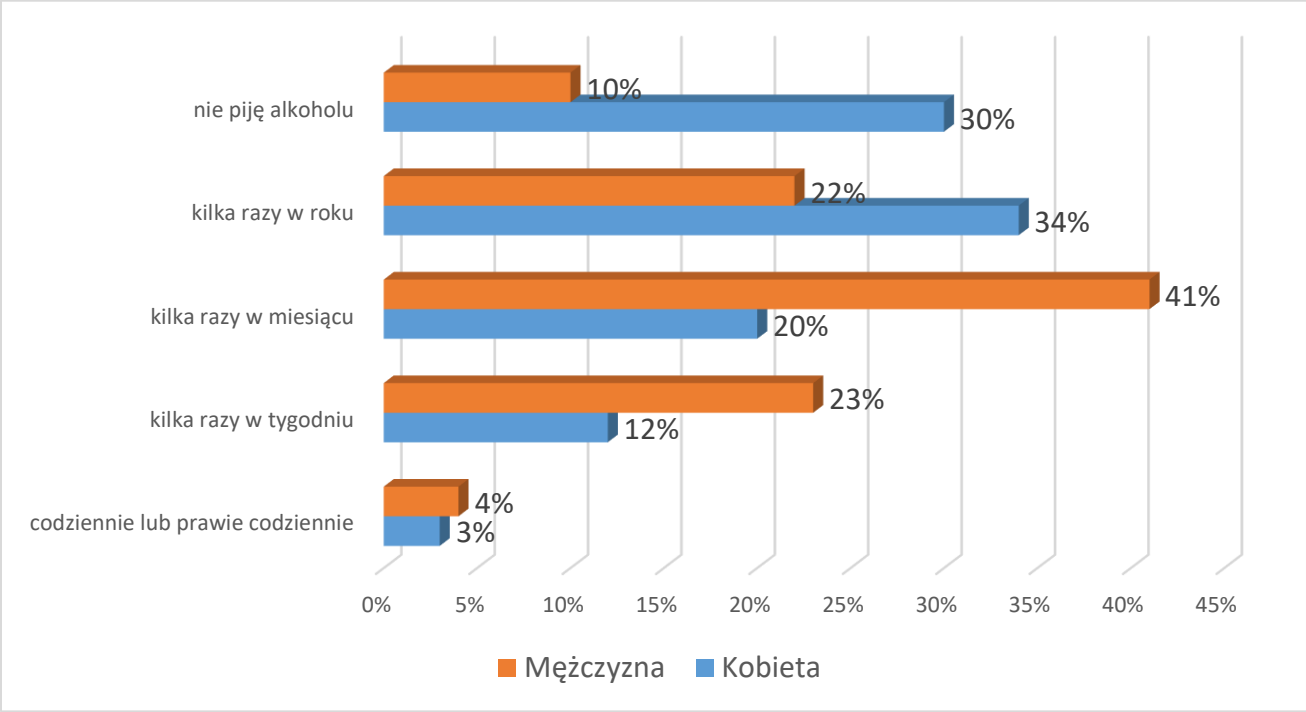

Większość respondentów spożywa alkohol zarówno w dni powszednie jak i w weekendy – takiej odpowiedzi udzieliło 42,60% osób. Tylko w weekendy alkohol spożywa 41,33% ankietowanych, zaś tylko w tygodniu alkohol pije 16,07% osób.

Wyk.15. Czy zazwyczaj pije Pan/i alkohol:

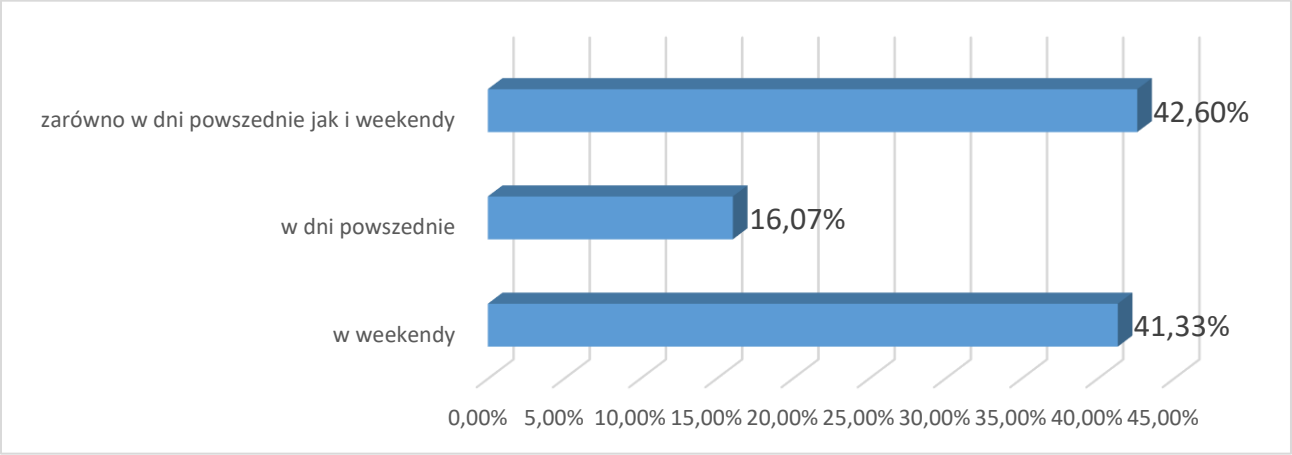

Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród mieszkańców Miasta Lublin jest wódka – wybiera ją najczęściej 51,28% osób. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali, iż najczęściej sięgają po: piwo (50,00%), wino (19,13%), nalewki (13,27%), alkohol własnej roboty (12,76%), likiery (11,99%), alkohol spoza legalnego źródła (1,53%), inne alkohol (1,02%), whisky (0,77%) oraz drinki (0,26%).

Wyk.16. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

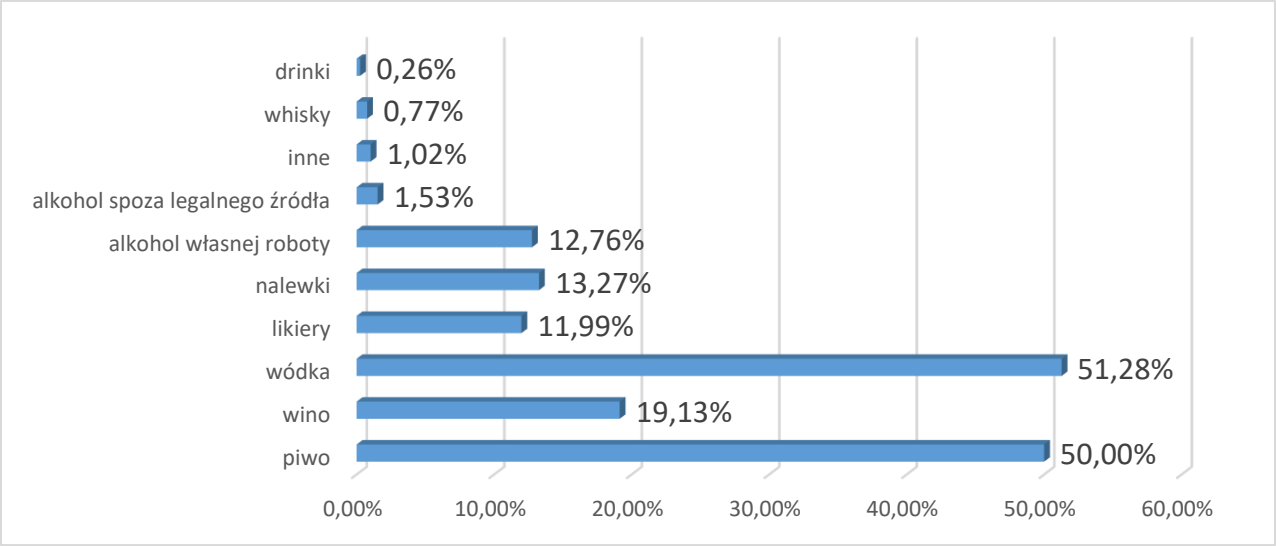

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu istotny jest również fakt, jak duże jego ilości mieszkańcy wypijają jednorazowo. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 28,57% ankietowanych spożywa 1 - 2 porcje, a 33,16% osób 3 - 4 porcje. Zbyt dużo alkoholu jednorazowo pije 38,26% osób, w tym 29,08% wypija 5 - 7 porcji, 5,10% osób wypija jednorazowo od 8 – 10 porcji alkoholu, a kolejne 4,08% spożywa jednorazowo 11 i więcej porcji alkoholu.

Wyk.17. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

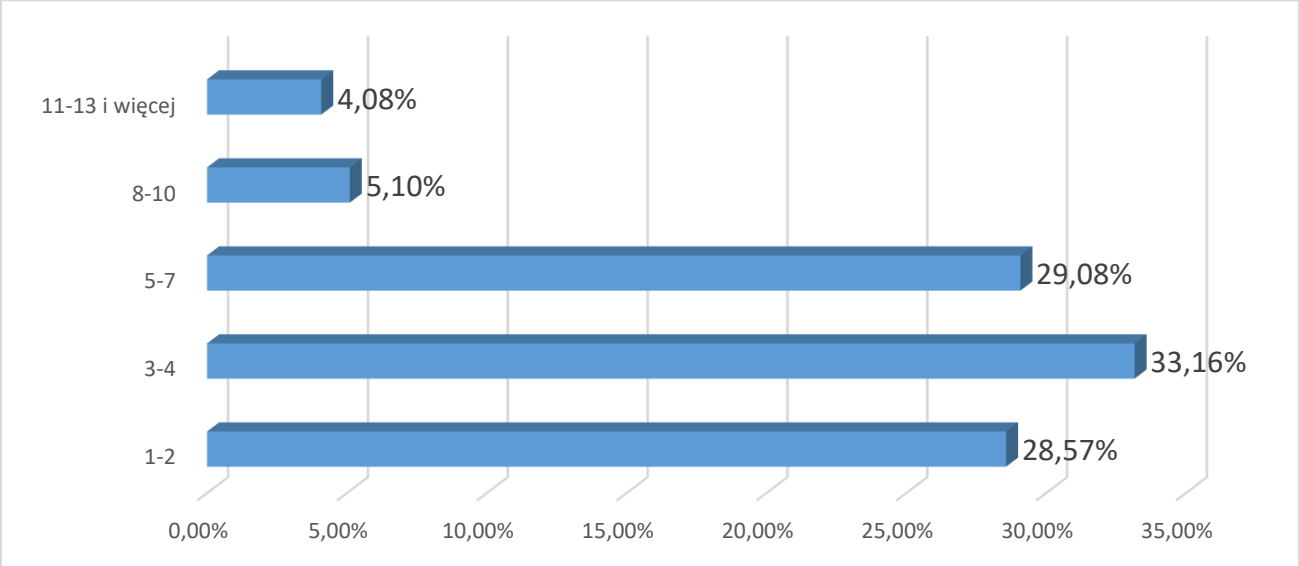

Jak rekomenduje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych[5] w przypadku mężczyzn za odpowiednie uznaje się jednorazowe spożywanie 2 butelek piwa lub 3 lampek wina lub też 4 kieliszków wódki. W przypadku kobiet normy te są niższe i wynoszą: 1 butelka piwa lub 1,5 lampki wina lub też 2 kieliszki wódki. Dane te pokazuje poniższa grafika[6].

[5] Raport TNS Global *Spożycie alkoholu w Polsce w 2012 r. Raport z badania,* TNS, październik 2013r.

[6] * SJA – Standardowa Jednostka Alkoholu = 250 ml piwa = 100 ml wina = 30 ml wódki **piwo = 500 ml piwa; lampka wina = 125 ml wina; kieliszek wódki = 30 ml wódki.

	SJA*	przykład**	SJA*	przykład**
Jednorazowo:	4 SJA	2 piwa lub 3 lampki wina lub 4 kieliszki wódki	2 SJA	1 piwo lub 1,5 lamki wina lub 2 kieliszki wódki

Natomiast jeżeli chodzi o wyznaczniki ryzykownego picia alkoholu to ustalono następujące progi jednorazowego spożycia :

Umowny próg ryzykownego picia dla mężczyzn (sześćdziesiąt gramów czystego alkoholu) to około:

- 187,5 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do sześciu 30 ml kieliszków wódki,
- 600 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z sześcioma kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1500 ml (1,5 litra) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako trzy szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Umowny próg ryzykownego picia dla kobiet (czterdzieści gramów czystego alkoholu) to około:

- 125 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do czterech 30 ml kieliszków wódki,
- 400 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z czterema kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1000 ml (1 litr) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako dwie szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

W Mieście Lublin kobiety najczęściej wypijają jednorazowo 1 – 2 porcje alkoholu (40%). 30% kobiet jednorazowo wypija od 5 do 7 porcji alkoholu, a 22% ankietowanych jednorazowo wypija 1 – 2 porcje napojów alkoholowych. 5% badanych jednorazowo wypija od 8 do 10 porcji alkoholu, a 3% kobiet 11 i więcej porcji.

Mężczyźni najczęściej jednorazowo wypijają 3 – 4 porcje (37%) oraz 5 – 7 porcji (29%). 25% mężczyzn jednorazowo wypija od 1 do 2 porcji, 5% wypija od 8 do 10 porcji alkoholu, a 4% mężczyzn jednorazowo wypija od 11 do 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk.17a. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml). – w podziale na płeć

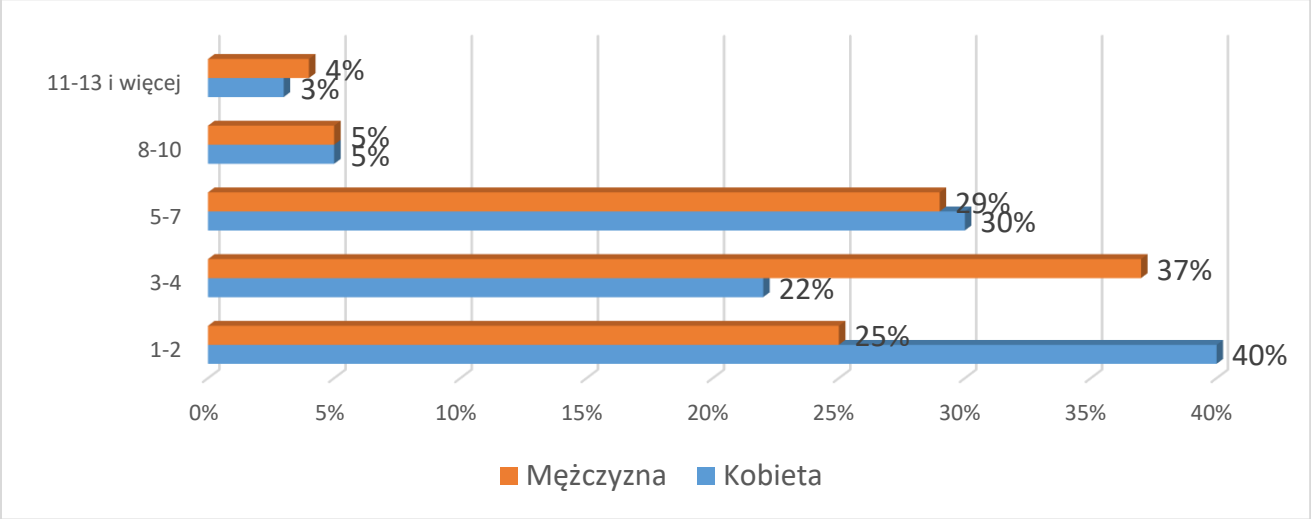

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie jak często ankietowani sięgali po alkohol w ciągu ostatnich 30 dni. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość ankietowanych w tym czasie spożywała alkohol 1 – 2 razy (26,02%) oraz 3 – 5 razy (26,02%). 6 – 10 razy alkohol spożywało 11,22% mieszkańców, 10 – 20 razy w ostatnim miesiącu alkohol spożywało 1,53% osób. Również 1,53% ankietowanych w ostatnim miesiącu piło codziennie alkohol. Natomiast 1,28% osób spożywało alkohol więcej niż 20 razy. Co czwarty ankietowany nie spożywał w tym czasie alkoholu.

Wyk.18. Ile razy w ciągu OSTATNICH 30 DNI spożywał Pan/i alkohol?

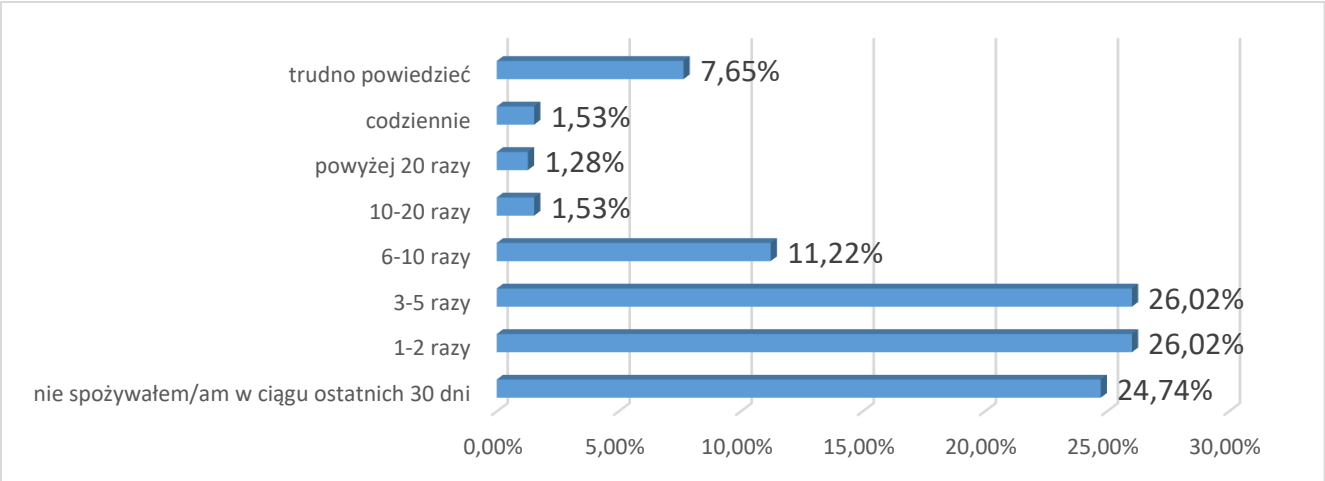

Analizując najczęstsze powody skłaniające mieszkańców do sięgania po alkohol można zauważyć, iż dominuje tutaj towarzystwo (68,11%), preferencje smakowe (21,43%), próba złagodzenia stresu (15,31%), wpływ znajomych (13,01%), chęć lepszej zabawy (10,20%), brak konkretnego powodu (1,53%), próba zapomnienia o problemach (7,14%) oraz by zmniejszyć objawy kaca (1,53%).

Wyk.19. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

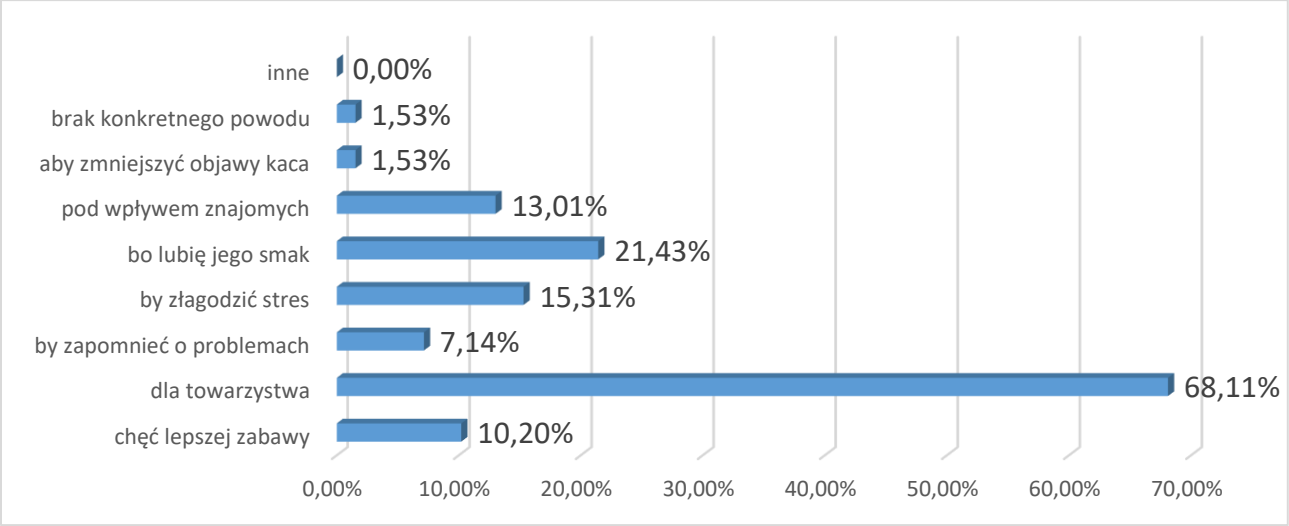

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ankietowani spożywają alkohol głównie u znajomych (65,31%) oraz w domu (39,54%), a także w pubie/restauracji/kawiarni (31,12%), na świeżym powietrzu (3,06%), pod sklepem (1,79%) oraz w pracy (1,28%).

Wyk.20. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

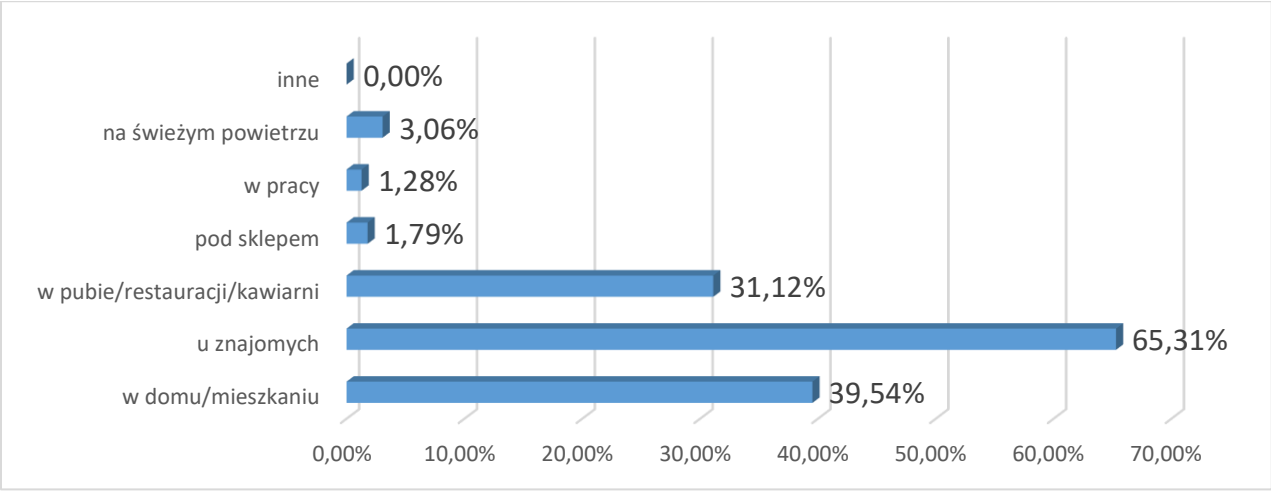

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ankietowani najczęściej spożywają alkohol ze znajomymi – takiej odpowiedzi udzieliło 83,16% osób. Z rodziną alkohol spożywa 20,15% osób, zaś 11,73% ankietowanych spożywa alkohol bez towarzystwa. Najrzadziej wskazywano odpowiedź „z osobami obcymi" (3,06%).

Wyk.21. Z kim najczęściej zdarza się Panu/i pić alkohol?

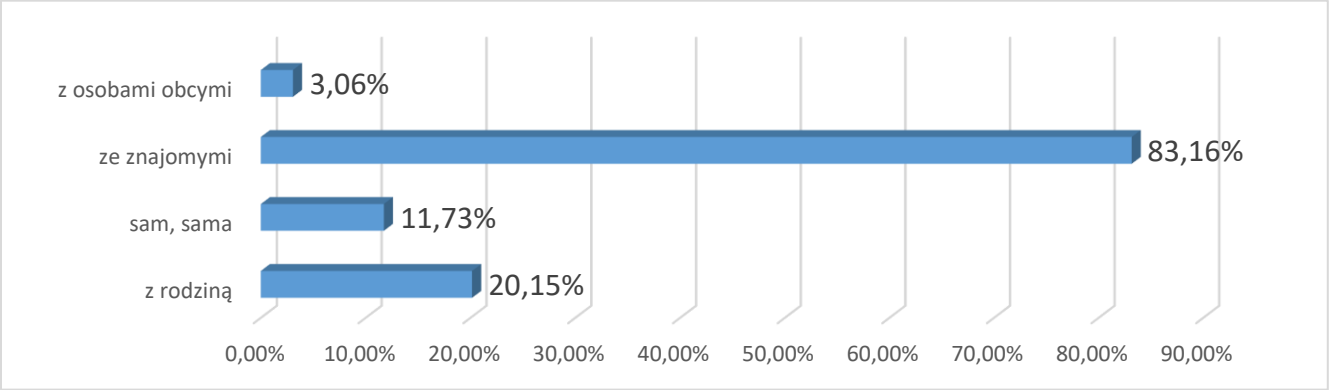

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Większość ankietowanych nie potrafiła oszacować swoich miesięcznych wydatków na alkohol (42,86%). Od 51 do 100 zł miesięcznie na ten cel wydaje 24,74% osób, a od 26 do 50 zł na alkohol przeznacza 21,43 osób. Od 11 do 25 zł na alkohol wydaje 4,08% osób, od 101 do 200 zł 3,32% ankietowanych, powyżej 200 zł na alkohol wydaje 1,02% osób, zaś do 10 zł – 0,51% osób. 2,04% ankietowanych nie wydaje pieniędzy na alkohol.

Wyk.22. Ile przeciętnie w ciągu miesiąca wydaje Pan/i na alkohol?

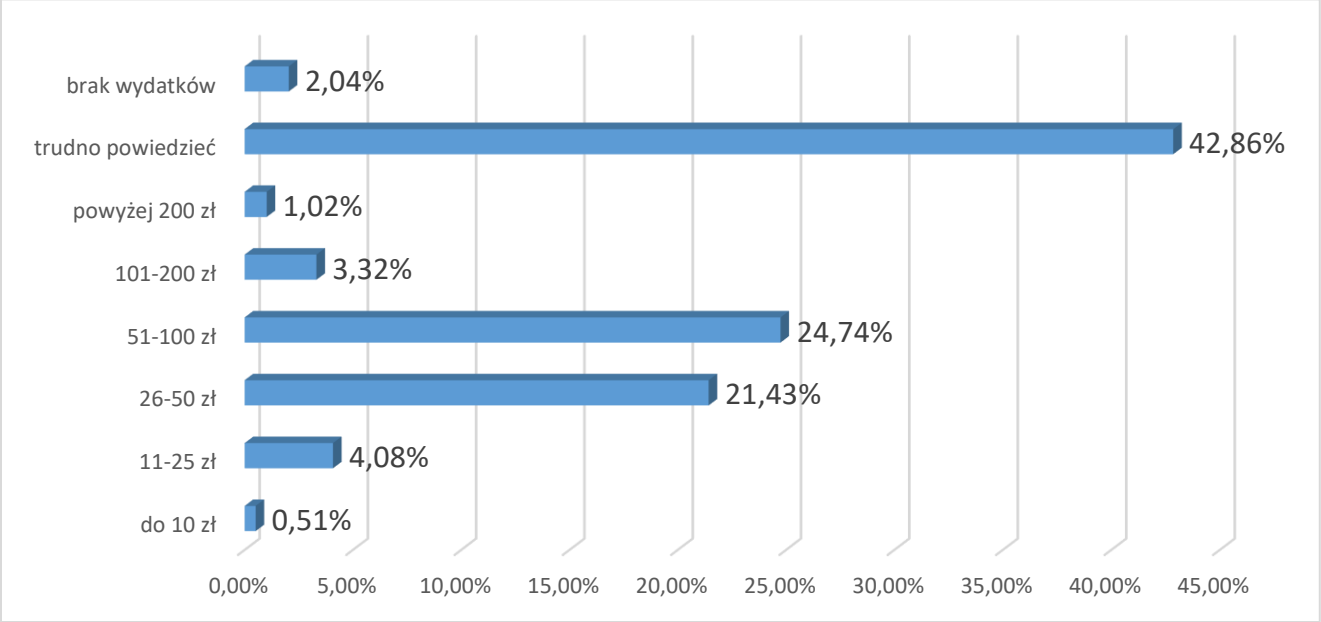

Ankietowanym zadano pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Znacząca większość osób nie wykonywała nigdy obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu (83,93%). Odpowiedzi twierdzącej udzieliło jednak 16,07% osób. Wśród nich, 8,67% rzadko przychodzi do pracy pod wpływem alkoholu, 2,81% osób zdarza się to czasami, 2,55% przytrafia się to często, a 2,04% bardzo często.

Wyk.23. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

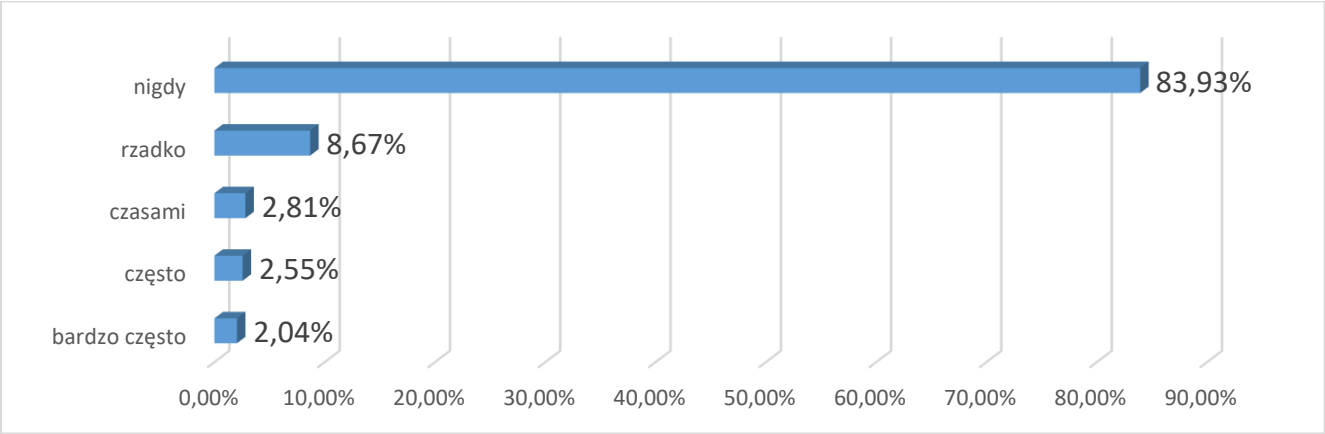

Bardzo niebezpiecznym zjawiskiem jest problem pijanych kierowców. Celem sprawdzenia skali zjawiska w mieście, ankietowanym zadano kilka pytań związanych z tą kwestią. Na początek zapytano ich, czy zdarzyło im się kiedyś prowadzić pojazd znajdując się pod wpływem alkoholu. Dobrą informacją jest fakt, iż większość osób, tj. 82,91%, nigdy nie prowadziła samochodu będąc nietrzeźwym, jednak 12,50% ankietowanych zdarzyło się to raz, 0,77% osób zdarza się to sporadycznie, a 3,83% respondentów przytrafia się to często.

Wyk.24. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

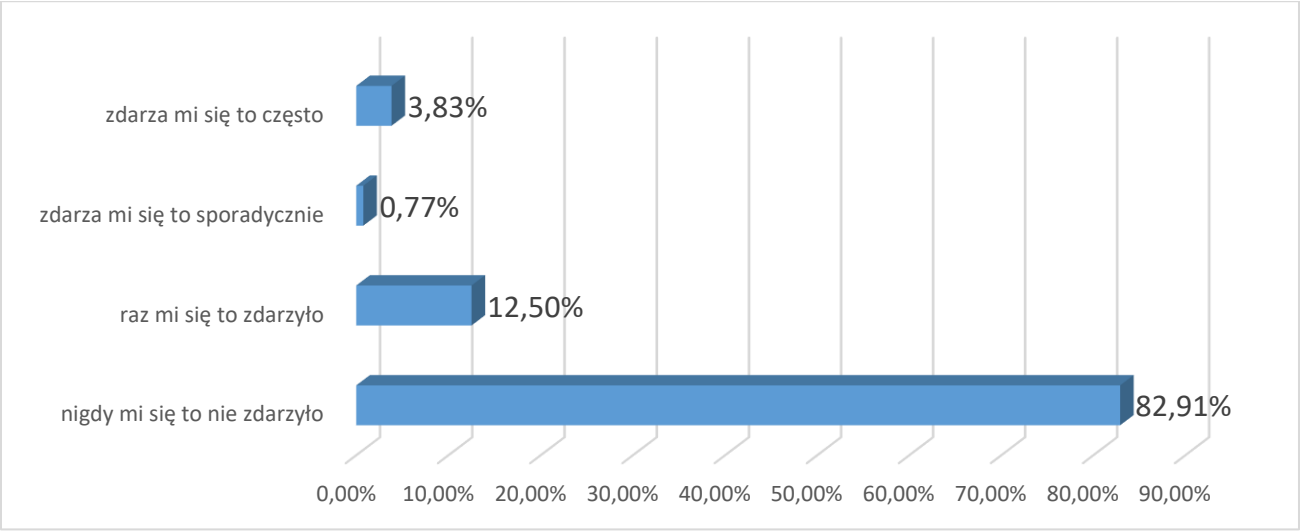

Dodatkowo 4,34% respondentów przyznało, iż zostali kiedykolwiek zatrzymani za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Wyk.25.Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

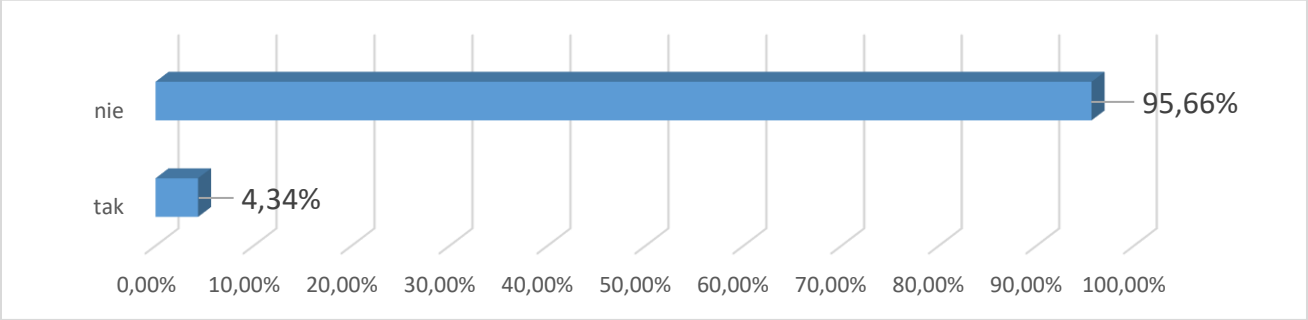

Dobrą informacją jest fakt, iż większość ankietowanych uważa, że pije bezpieczną dawkę alkoholu (60,46%). 12,50% osób sądzi, iż pije za mało, a 9,60% ankietowanych uważa, że pije za dużo. 17,35% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.26. Czy we własnej ocenie, pije Pan/i:

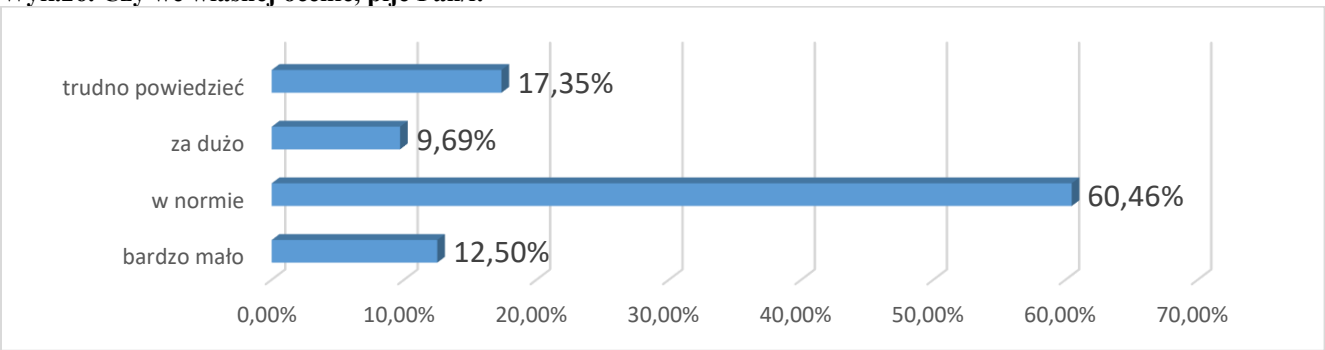

15,33% ankietowanych zna osobiście kogoś kto nadużywa alkoholu.

Wyk.27.Czy zna Pan/i osobiście kogoś kto nadużywa alkoholu?

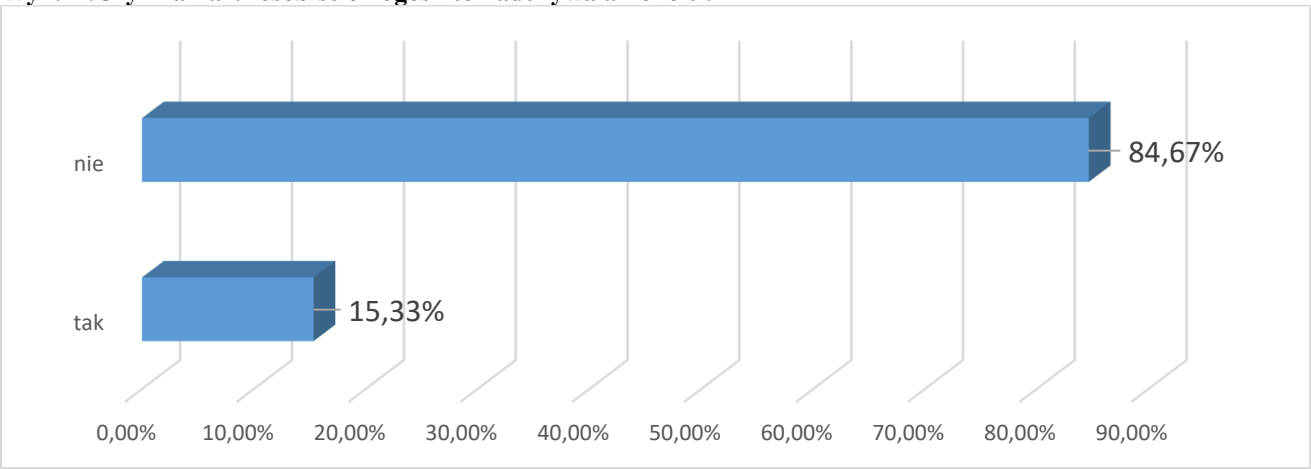

Większość ankietowanych zna od 1 do 2 takich osób – taką odpowiedź wskazało 64,13% osób. 20% ankietowanych zna od 3 do 5 takich osób. 3,26% badanych zna od 6 do 10 osób nadużywających alkoholu. 4,35% respondentów zna od 11 do 20 osób. Natomiast 1,09% respondentów zna powyżej 20 osób pijących zbyt dużo alkoholu. 6,52% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na takie pytanie.

Wyk.28. Ile zna Pan/i takich osób?

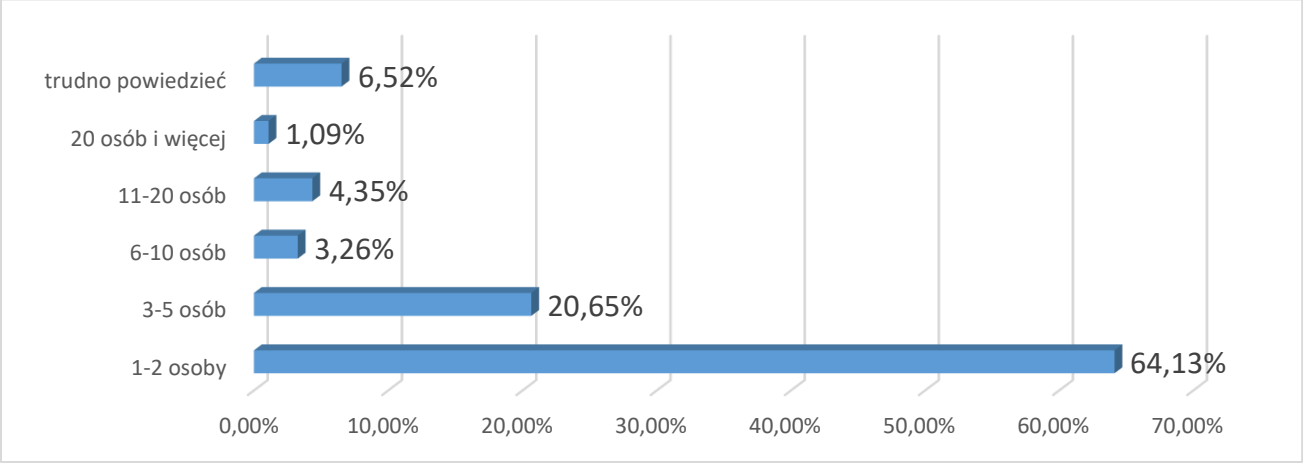

Osoby, które nadużywają alkohol to osoby z następującego otoczenia respondentów: z uczelni (28,26%), z pracy (21,74%), z kręgu sąsiadów (20,65%), z kręgu dalszych znajomych (17,39%), z kręgu bliskich znajomych i przyjaciół (15,22%), z dalszej rodziny (8,70%) oraz z bliskiej rodziny (5,43%).

Wyk.29. Czy to osoba/osoby:

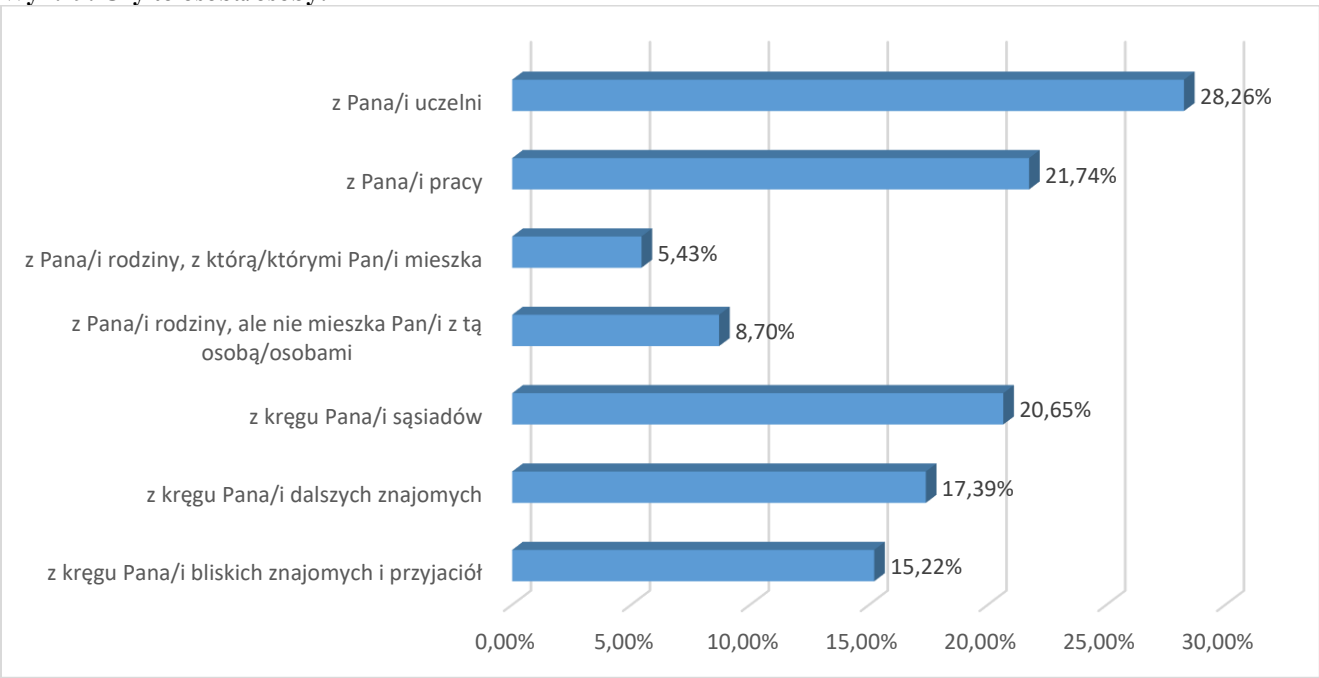

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Warto zwrócić uwagę, iż 21,50% respondentów przyznało, że rzadko widuje sytuację prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, 5,83% osób widuje taką sytuację czasami, a 1,33% widuje ją często, a 0,67% osób widuje taką sytuację bardzo często. Jedynie 70,67% badanych nigdy nie było świadkiem takiej sytuacji. Świadczyć to może o występowaniu zjawiska prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.

Wyk. 30. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

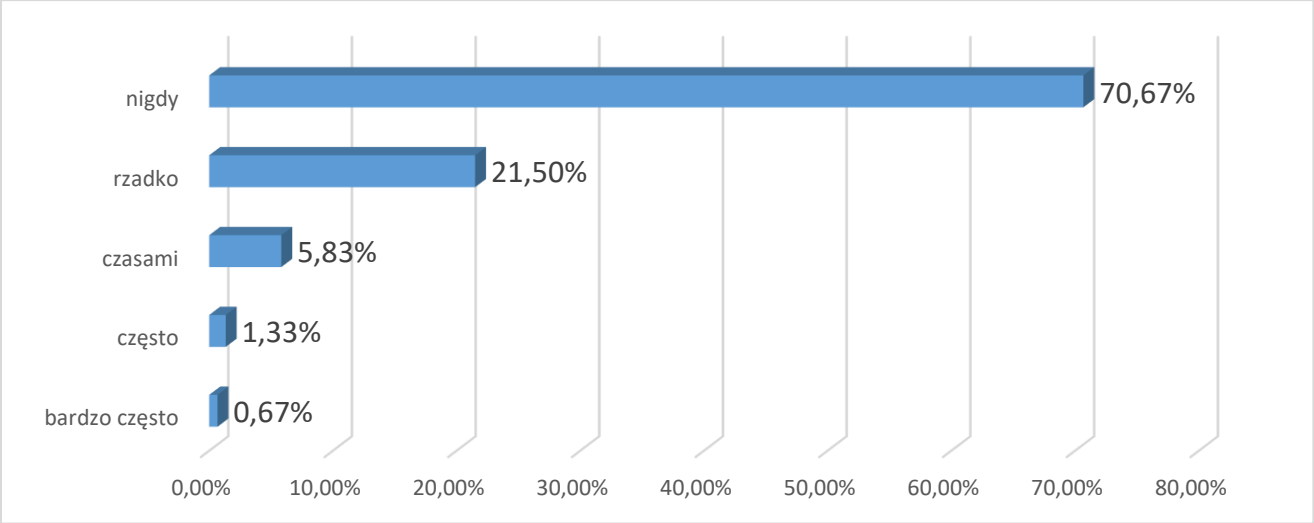

Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży to kolejny istotny problem. Na uwagę zasługuje fakt, iż większość respondentów uważa, że takie zachowanie ma wpływ na rozwój dziecka (96,17%), a 2,17% osób nie zgodziło się z tą opinią. 1,67% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży.

Wyk.31. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

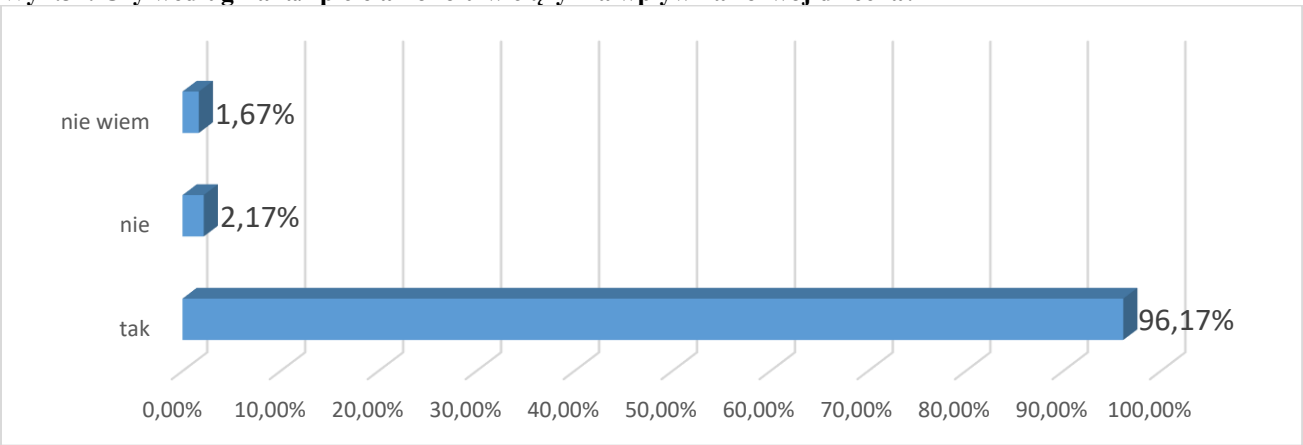

Jednak 5,00% badanych mieszkańców widziało na terenie miasta kobiety w ciąży spożywające alkohol. 53,50% osób przyznało, iż nigdy nie widziało takiej sytuacji, a 41,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.32. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miasta?

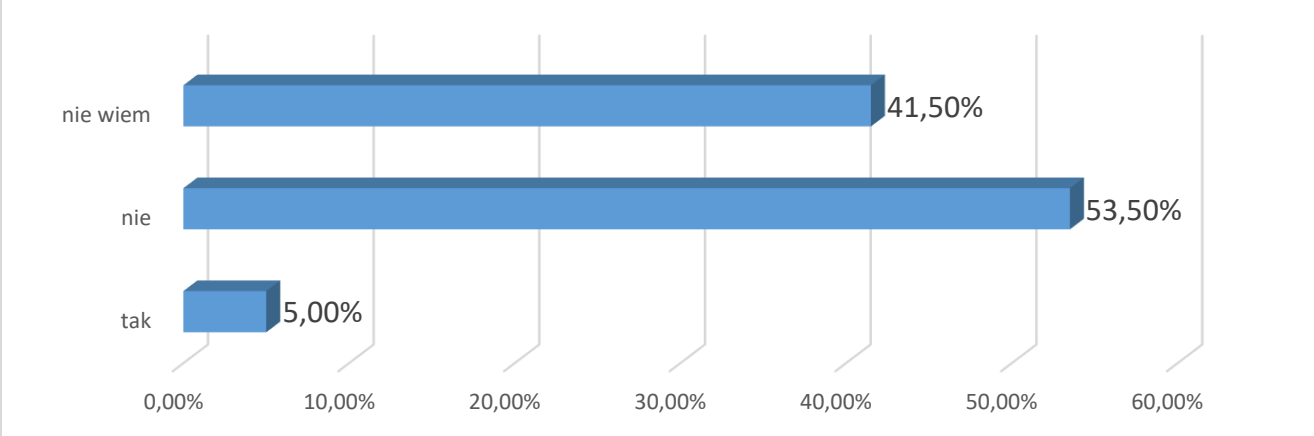

4.3. Profilaktyka z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejszy rozdział ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej profilaktyki. Jego celem jest również ocena działań profilaktycznych prowadzonych przez miasto.

Analizując spożycie alkoholu w mieście na przestrzeni ostatnich kilku lat, można stwierdzić, że obecnie pije się więcej niż w poprzednich latach – takiej odpowiedzi udzieliło 35,50% respondentów. Jednak 32,50% osób uważa, że obecnie pije się tyle samo kiedyś, 7,67% osób wskazało, iż spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Mieście Lublin „maleje", a kolejne 24,33% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.33. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Mieście Lublin.

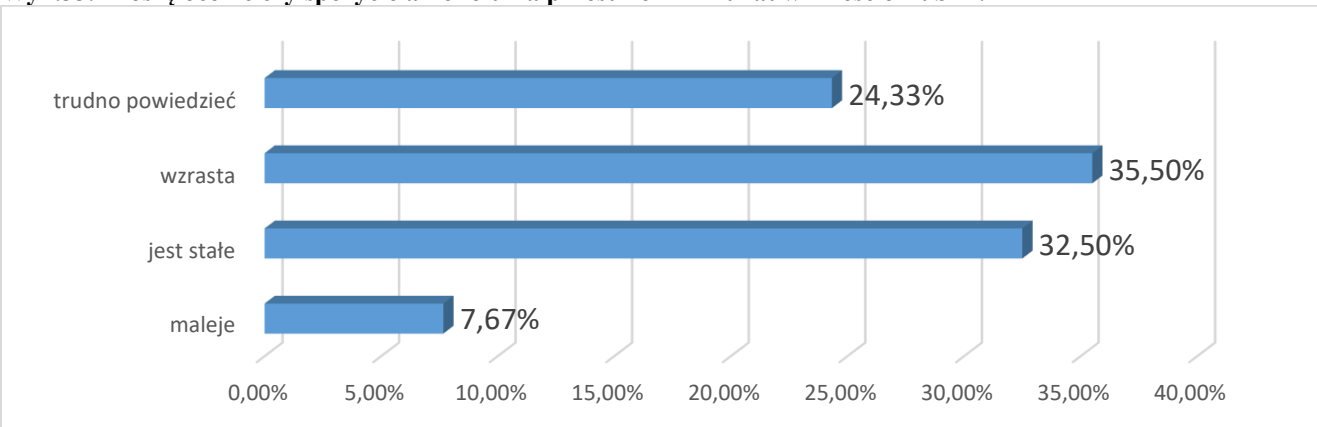

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą alkoholu.

89,17% mieszkańców uważa, że **przychodzenie do pracy na kacu jest zachowaniem nieodpowiednim**. Z tą opinią nie zgodziło się 1,50% osób – uważają oni, iż nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu. Natomiast 9,33% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

89,50% osób sądzi, iż **alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten w wódce**, zaś z tą opinią nie zgodził się 1,17% osób - twierdzą oni, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. 9,33% osób wskazało, iż nie potrafią ustosunkować się do tego stwierdzenia.

Ze stwierdzeniem **„Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie"** zgodziło się 45,00% ankietowanych, zaś 38,67% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. 16,33% osób wskazało odpowiedź „nie wiem".

3,00% ankietowanych uważa natomiast, iż **alkoholizm jest dziedziczny**, a 61,00% osób nie zgadza się z tą opinią. Do tego stwierdzenia nie potrafiło odnieść się 36,00% osób.

Według 47,17% mieszkańców **okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia**. Z tym stwierdzeniem nie zgodziło się 30,67% osób, a 22,17% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

4,67% badanych uważa, że **alkohol jest dobrym lekarstwem na sen**, 76,33% osób nie zgadza się z tą opinią, a 19,00% wskazało odpowiedź „nie wiem".

Wyk. 34. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

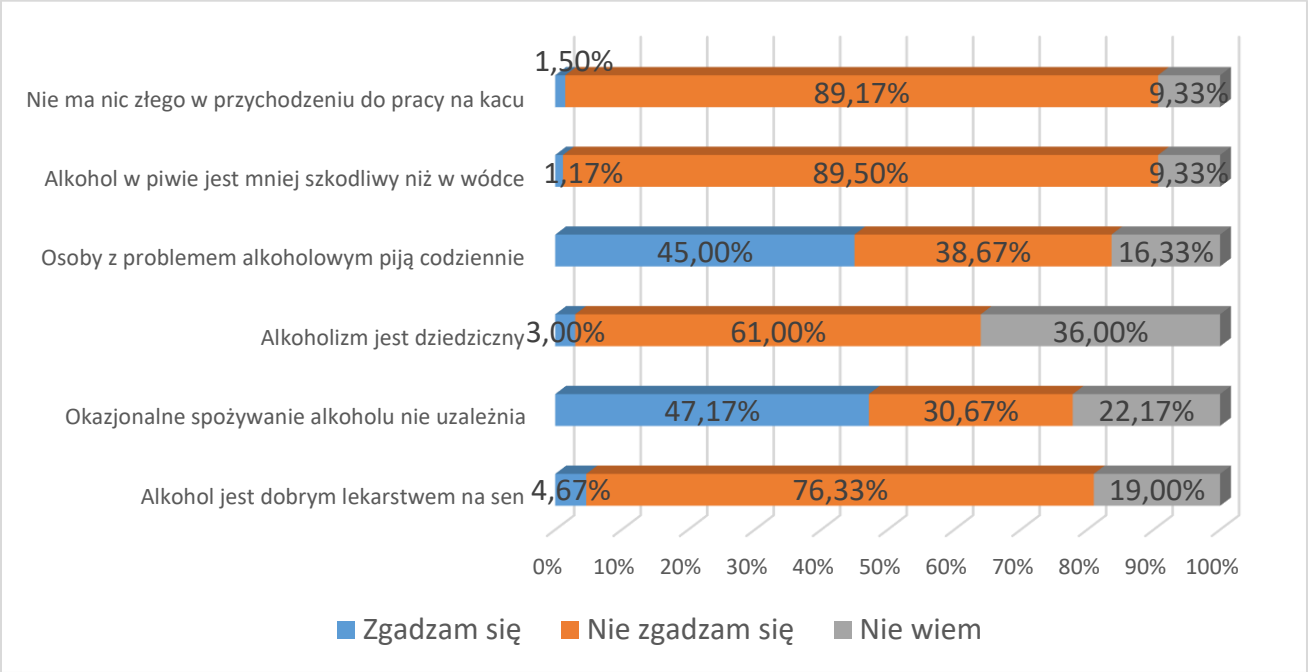

Głównym źródłem pozyskiwania wiedzy o konsekwencjach nadużywania alkoholu jest telewizja i Internet – taką odpowiedź wskazało 65,67% osób. Mniej popularnym źródłem wiedzy jest: prasa (28,00%), uczelnia (9,17%), znajomi (8,33%), lekarz (3,83%), praca (3,83%), rodzina (3,33%), plakaty (0,17%), ulotki (0,17%) oraz z broszury (0,17%). Natomiast 22,33% respondentów nie szuka informacji na ten temat.

Wyk.35. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania alkoholu?

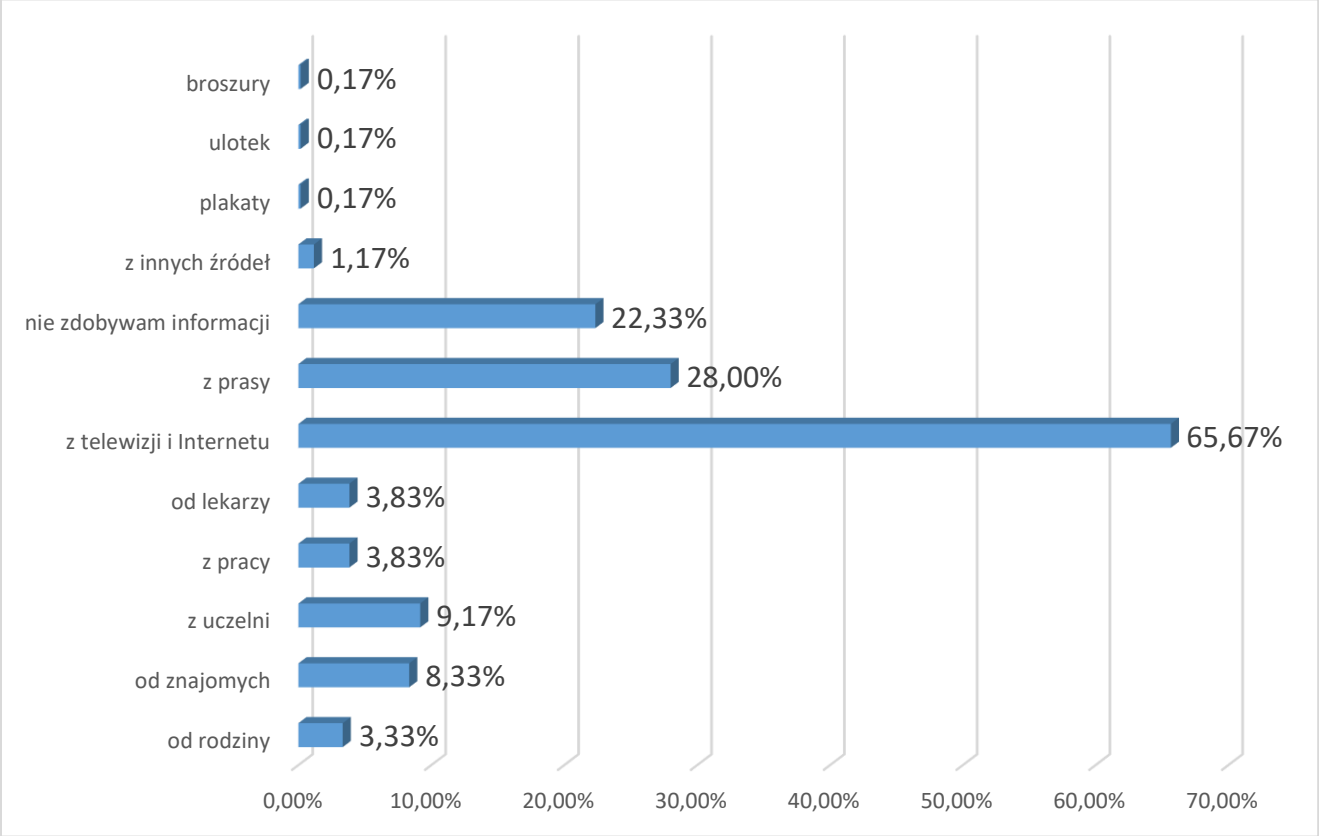

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Mieszkańcy ocenili zaangażowanie i kierunki działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców na ocenę dostateczną – taką odpowiedź wskazało 32,67% respondentów. 18,50% badanych wskazało odpowiedź dobrze, a 1,50% odpowiedź „bardzo dobrze”. 2,83% osób wskazało odpowiedź niedostatecznie. 31,83% osób uznało, iż trudno udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 12,67% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

Wyk.36. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

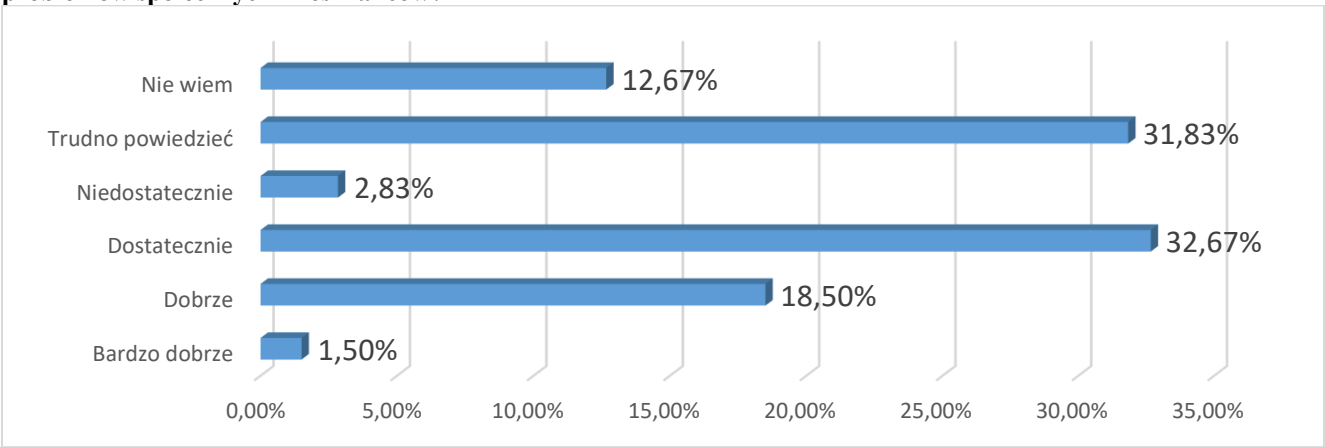

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na koniec ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie była pewnych, czy zna te dane, jednak wiedzą oni gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 83,17% osób. 11,00% osób zna je dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 1,67% mieszkańców bardzo dobrze zna dane kontaktowe do instytucji pomocowych.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 4,17% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Dane te pokazują, iż Ci mieszkańcy nie mają wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Wyk.37. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów z alkoholem?

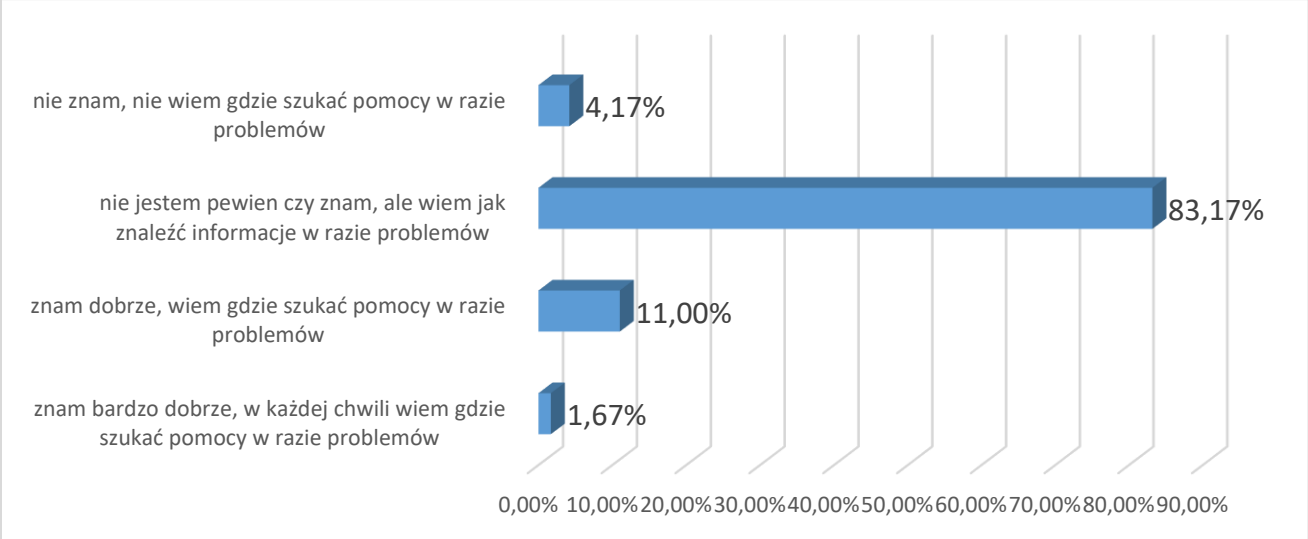

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondentów zapytano również jakie działania przynoszą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych. Większość badanych wskazała tutaj na: festyny i imprezy profilaktyczne (67,33%), filmy w telewizji i Internecie (51,67%), wykłady i pogadanki (36,33%) oraz warsztaty profilaktyczne dla dzieci (28,67%).

Rzadziej wskazywano na akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek (10,17%) oraz spoty radiowe (16,67%) i inne działania (0,17%).

Wyk.38. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

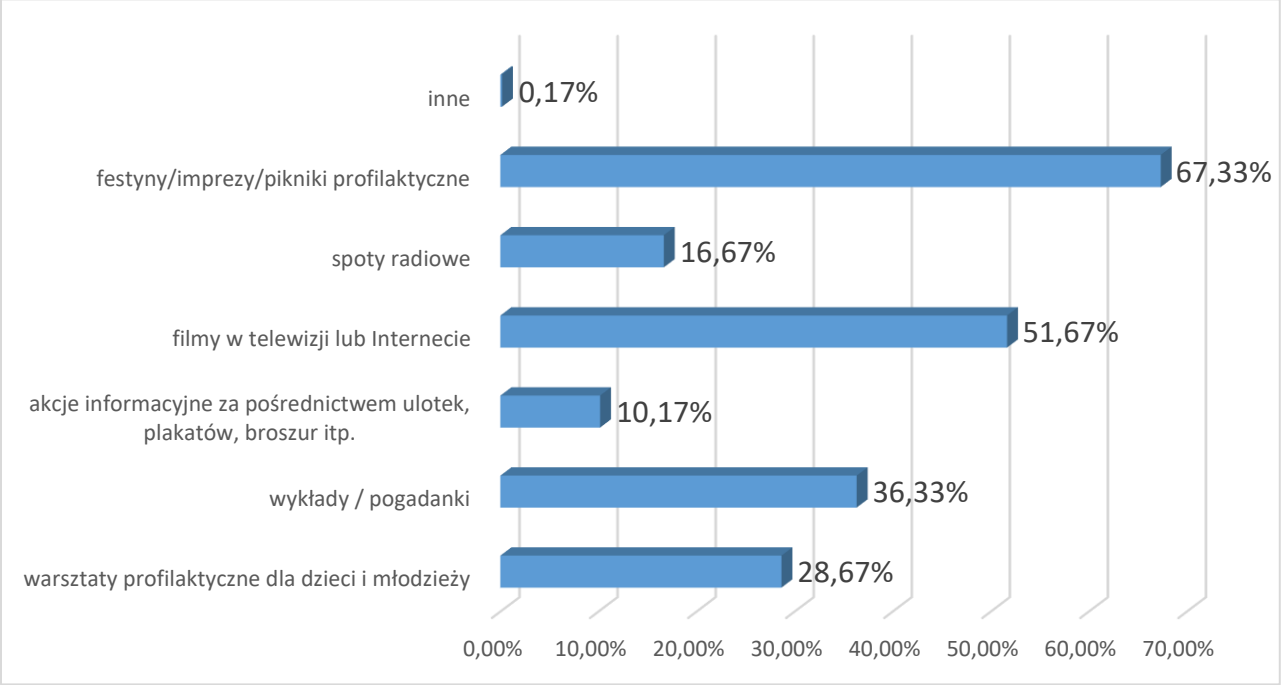

5. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W badaniu realizowanym na terenie Miasta Lublin wzięło udział 6934 uczniów jest to ponad 20% z ogółu uczniów ze szkół podstawowych z klas IV – VIII oraz ponad 20 % z ogółu uczniów szkół średnich. Do realizacji projektu zostali zaproszeni uczniowie z 37 samodzielnych Szkół Podstawowych oraz 6 Zespołów Szkół, uczniowie liceów (13 samodzielnych oraz 9 Zespołów Szkół), uczniowie technikum (15 szkół) oraz uczniowie Szkół branżowych I stopnia (7 szkół).

5.1. Struktura badanej próby

W badaniu wzięło udział 52% dziewczynek oraz 48% chłopców. W związku z tym zachowano mniej więcej równy podział płci wśród badanych uczniów.

Wyk.39. Płeć:

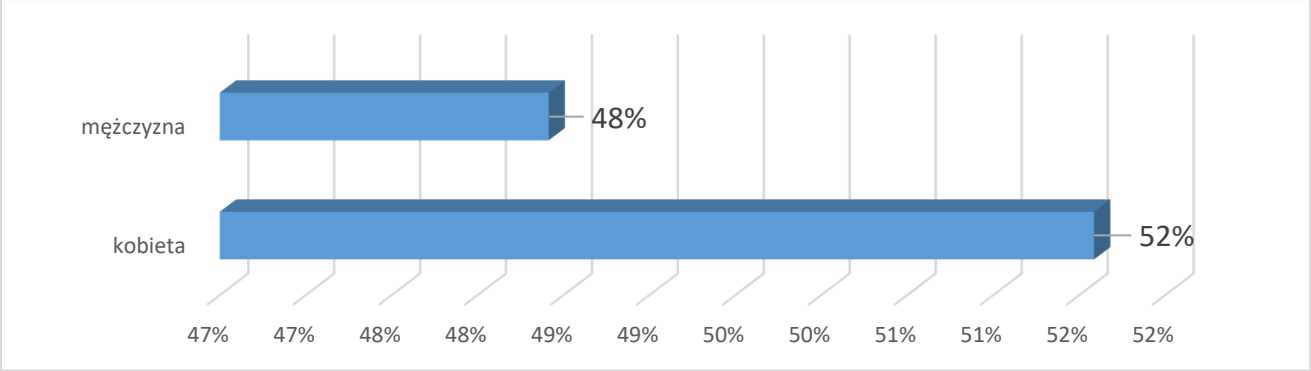

Analizując strukturę próby ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszy odsetek badanej społeczności uczniowskiej stanowiły osoby w wieku 17 lat (13%). 12% uczniów to osoby w wieku 15 lat. Po 11% próby stanowiły osoby w wieku: 11 lat, 16 lat oraz 18 lat. Co dziesiąty respondent to osoba w wieku: 12 lat, 13 lat oraz 14 lat. Najmniej liczną grupę tworzyły osoby w wieku 8 – 10 lat (7%) oraz osoby w wieku 19 lat i więcej (4%).

Wyk.40.Wiek:

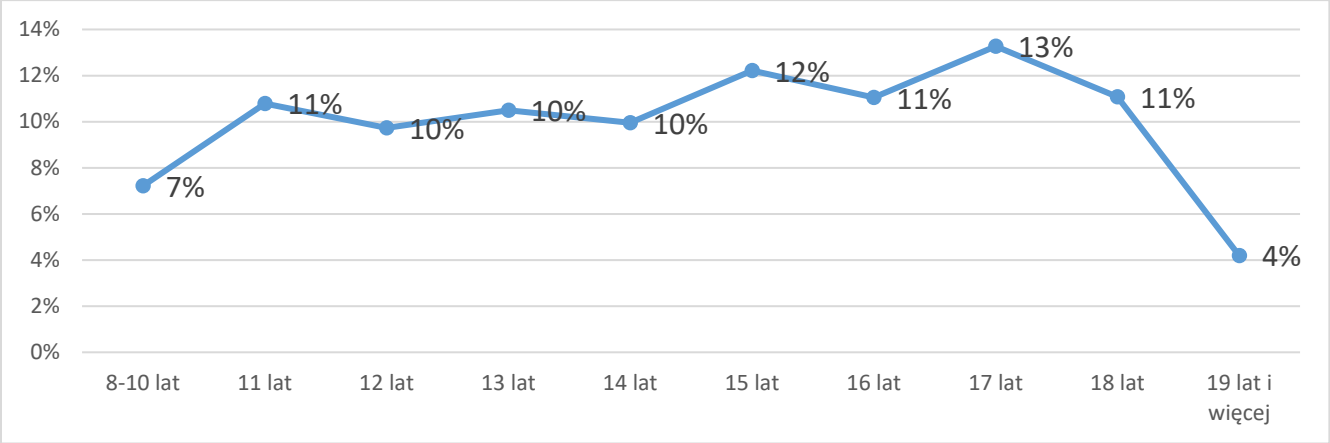

Po 11% próby badawczej stanowili uczniowie klasy: VII, VI oraz V. 9% badanej społeczności to uczniowie klasy VIII, a 6% stanowili uczniowie klasy IV. Najliczniejszą grupę tworzyli uczniowie szkół średnich, tj. 52%.

Wyk.41. Klasa:

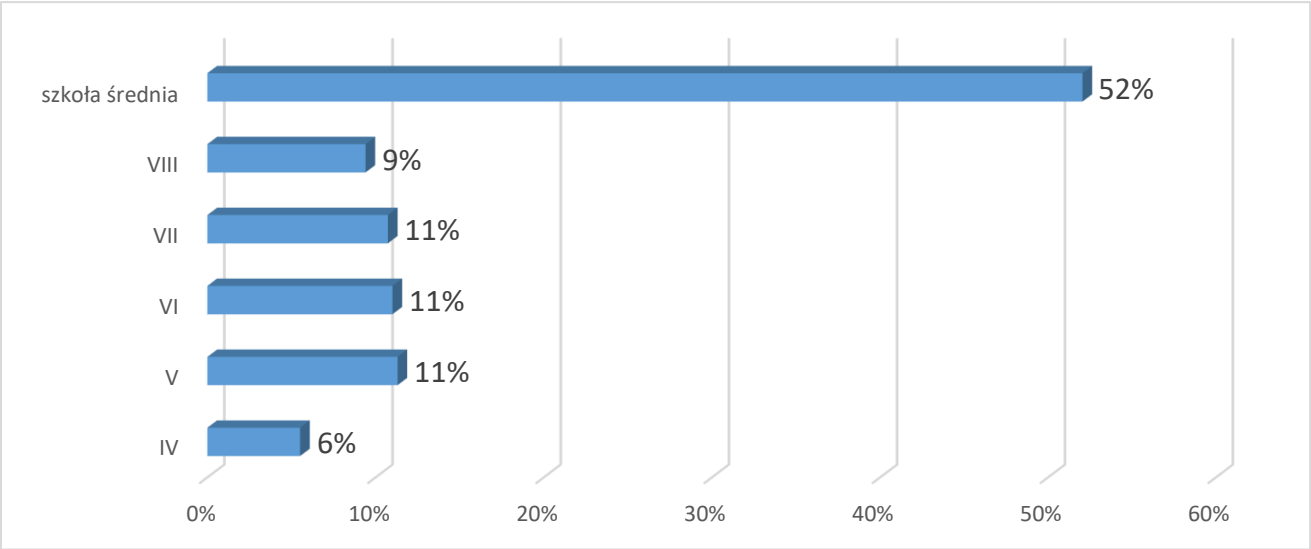

Największą część badanej próby stanowili uczniowie szkół średnich, tj. 53%, w tym uczniowie liceum ogólnokształcącego tworzyli 32% badanej grupy, do technikum uczęszcza 16% respondentów, zaś 2% to uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, a 3% to uczniowie liceum profilowanego. Do szkół podstawowych uczęszczało 46% badanych uczniów.

Wyk. 42. Typ szkoły:

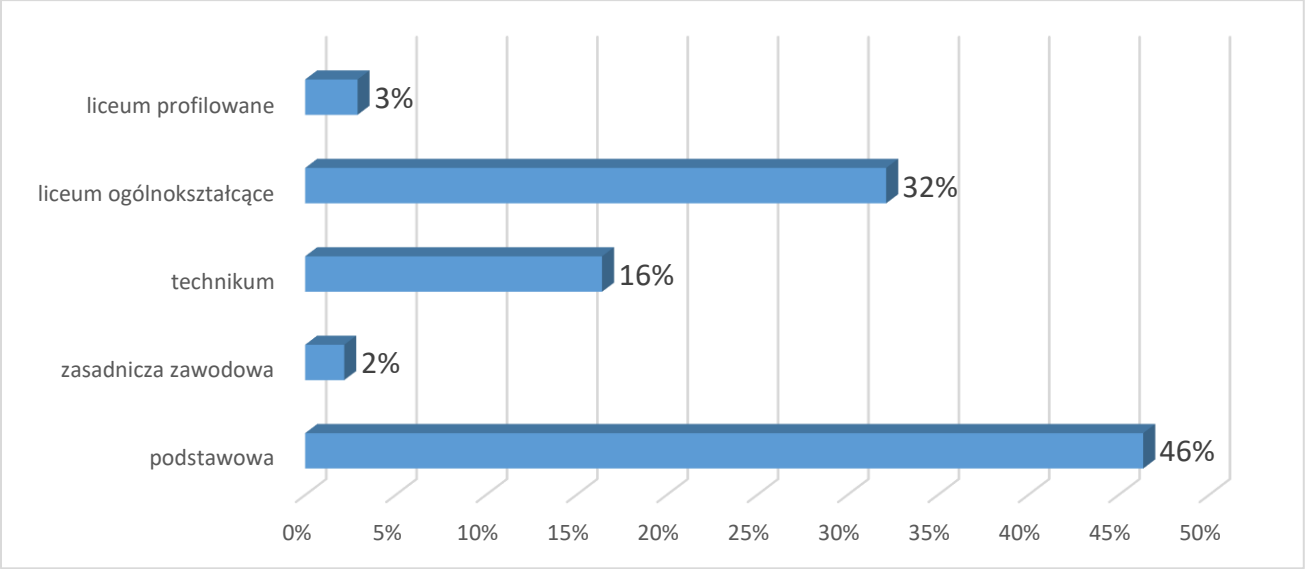

Największa część uczniów, tj. 46% mieszka w dzielnicy, w której mieści się szkoła lub w pobliskiej dzielnicy. 27% uczniów zamieszkuje dalsze dzielnice Lublina. 5% ankietowanych mieszka w innym mieście, a 22% mieszka na wsi.

Wyk.43. Miejsce zamieszkania:

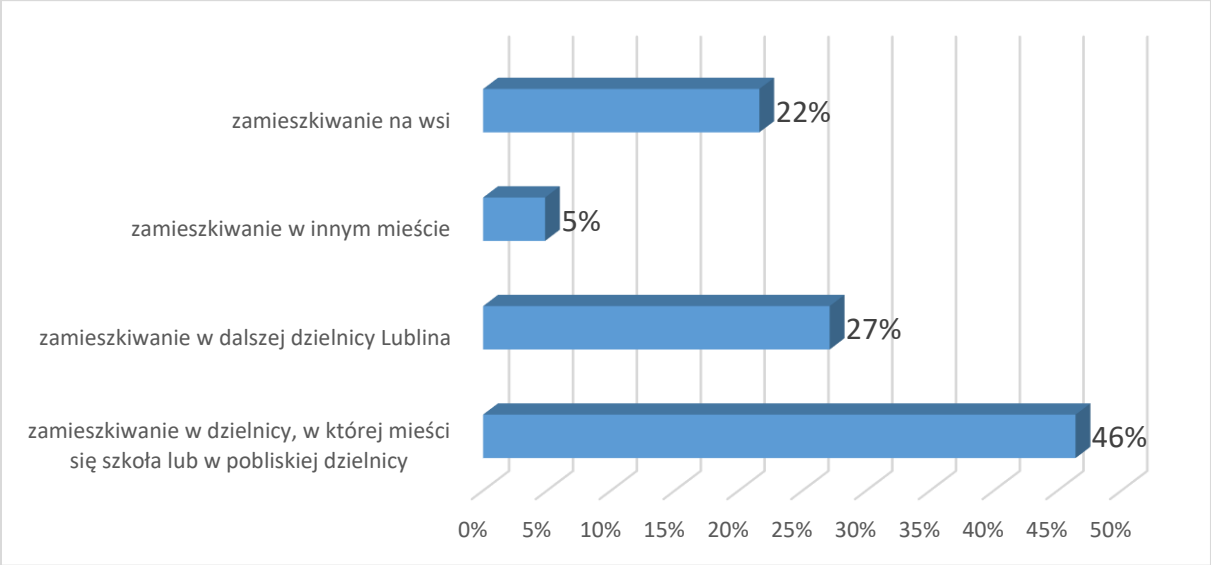

42% uczniów dociera do szkoły w mniej niż 15 minut. Natomiast 34% uczniów dojazd do szkoły zajmuje od 15 do 30 minut. Od 31 do 45 minut do szkoły dojeżdża 13% ankietowanych, zaś 7% uczniów dojazd zajmuje od 46 minut do godziny, a 5% uczniów droga do szkoły zajmuje więcej niż godzinę.

Wyk.44. Czas dotarcia do szkoły:

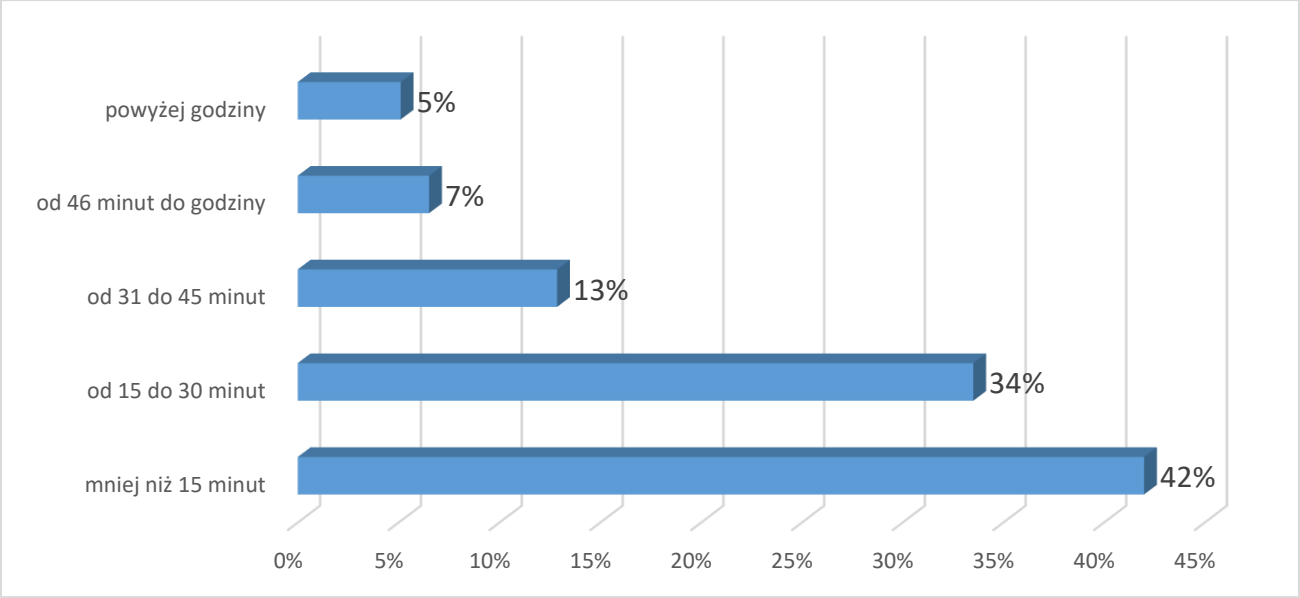

17% uczniów przyznało, że nie ma rodzeństwa. Blisko połowa uczniów (49%) posiada jednego brata lub jedną siostrę, co piąty uczeń posiada dwoje rodzeństwa, a 7% uczniów ma trójkę rodzeństwa. Natomiast 2% ankietowanych zadeklarowało, iż ma czworo rodzeństwa, a 4% uczniów posiada pięcioro lub więcej rodzeństwa.

Wyk.45. Posiadanie rodzeństwa:

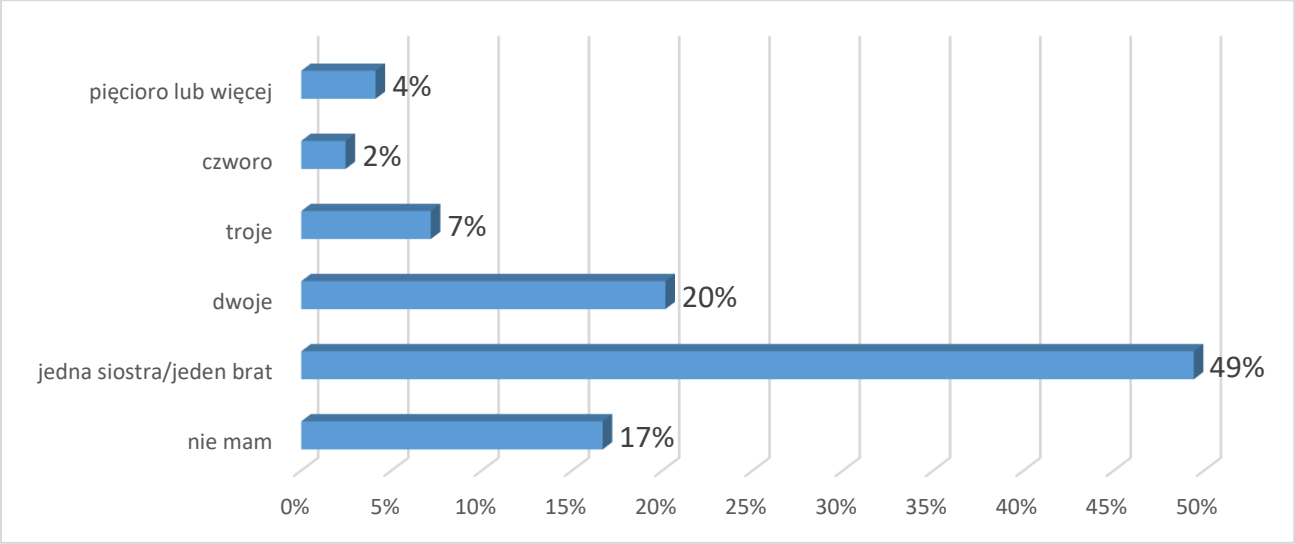

Analizując status zawodowy matek ankietowanych uczniów można zauważyć, iż większość z nich (60%) pracuje, zaś 38% matek nie posiada pracy. W przypadku ojców można zauważyć, iż 91% uczniów deklaruje, że ich ojcowie pracują, natomiast 5% uczniów przyznało, że ich tata nie posiada pracy. Natomiast 4% uczniów zadeklarowało, że nie posiada ojca, a 2% osób nie posiada matki.

Wyk.46.Status zawodowy rodziców:

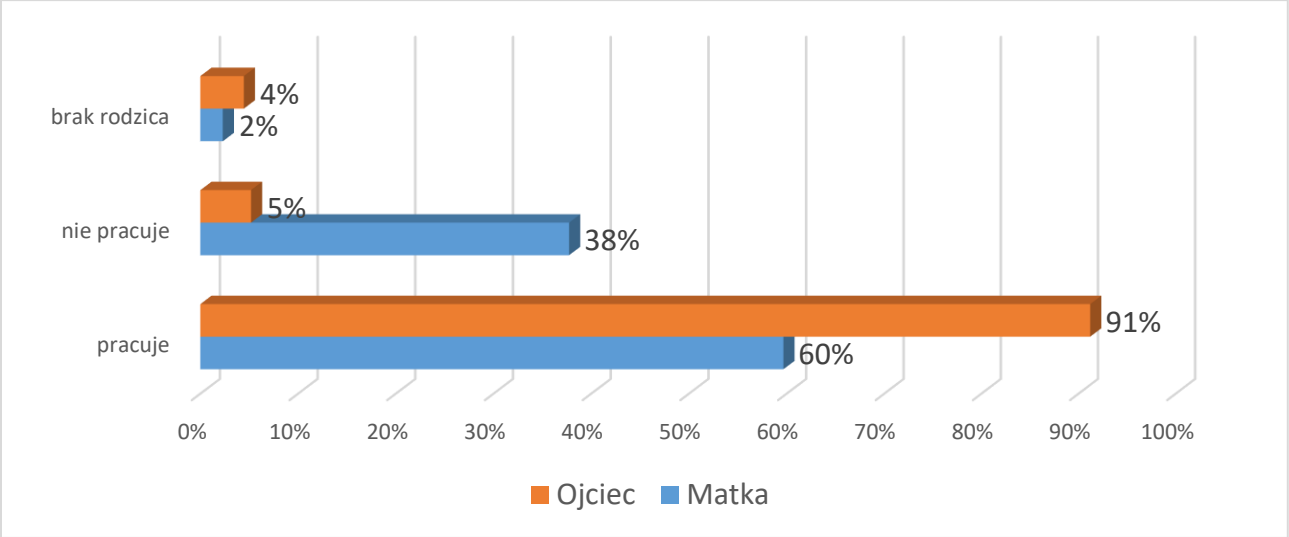

Większość uczniów ocenia standard życia rodziny jako średni (41%) oraz wysoki (40%). 3% uczniów wskazało odpowiedź „niski standard", a 16% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.47. Ocena standardu życia rodziny:

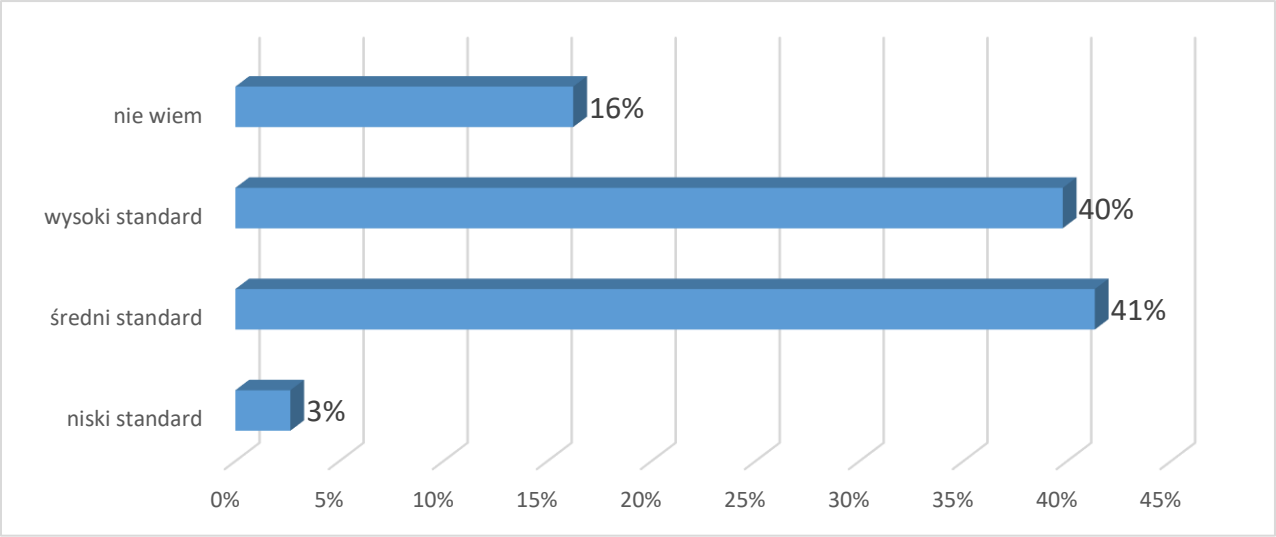

Analizując średnią ocen uczniów można zauważyć, iż 45% z nich ocenia swoją średnią jako dobrą, co piąty uczeń uważa, iż jego średnia jest dostateczna, 23% ankietowanych wskazało odpowiedź ‚bardzo dobry", 8% uczniów ma celujące wyniki w nauce, zaś 4% osób oceniło swoje wyniki jako mierne.

Wyk. 48. Ocena siebie jako ucznia, biorąc pod uwagę średnią ocen:

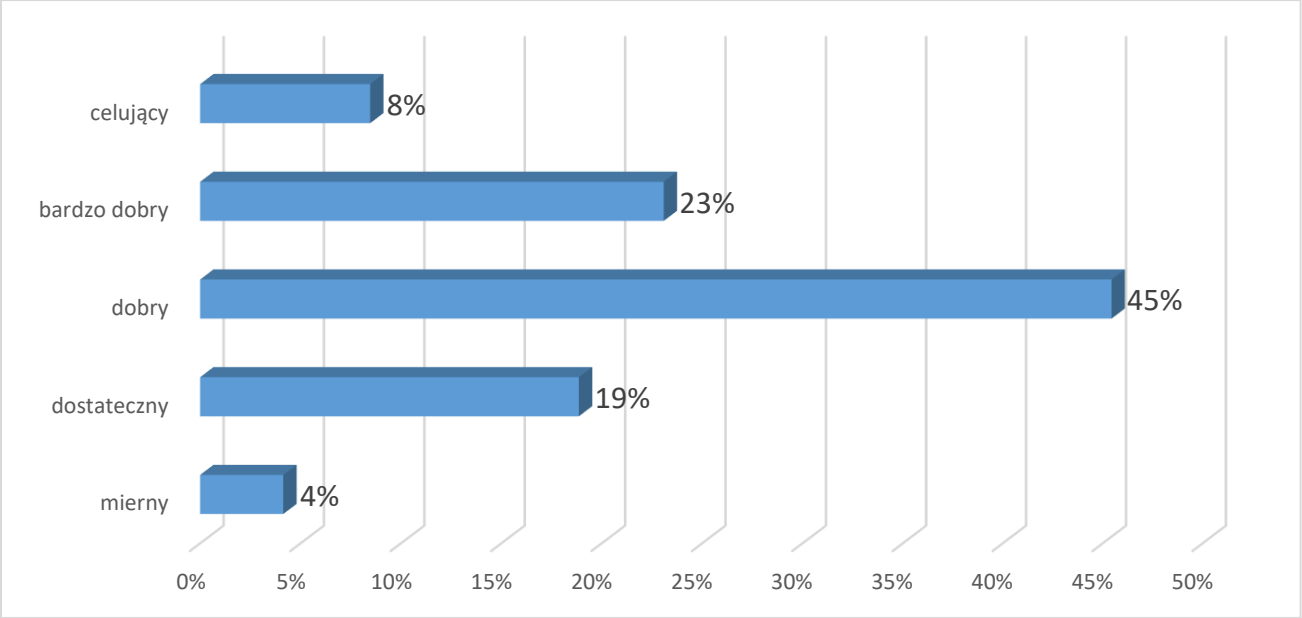

5.2. Problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży

Ankieta skierowana do dzieci i młodzieży szkolnej miała na celu zdiagnozowanie skali zachowań problemowych, w tym sięgania po środki psychoaktywne. Niniejszy rozdział poświęcony jest zjawisku sięgania przez młodzież po alkohol.

Na początek ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem młodzież w ich wieku sięga po alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 61,03% uczniów. Z tą odpowiedzią nie zgodziło się 20,32% osób, a 18,65% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 49. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

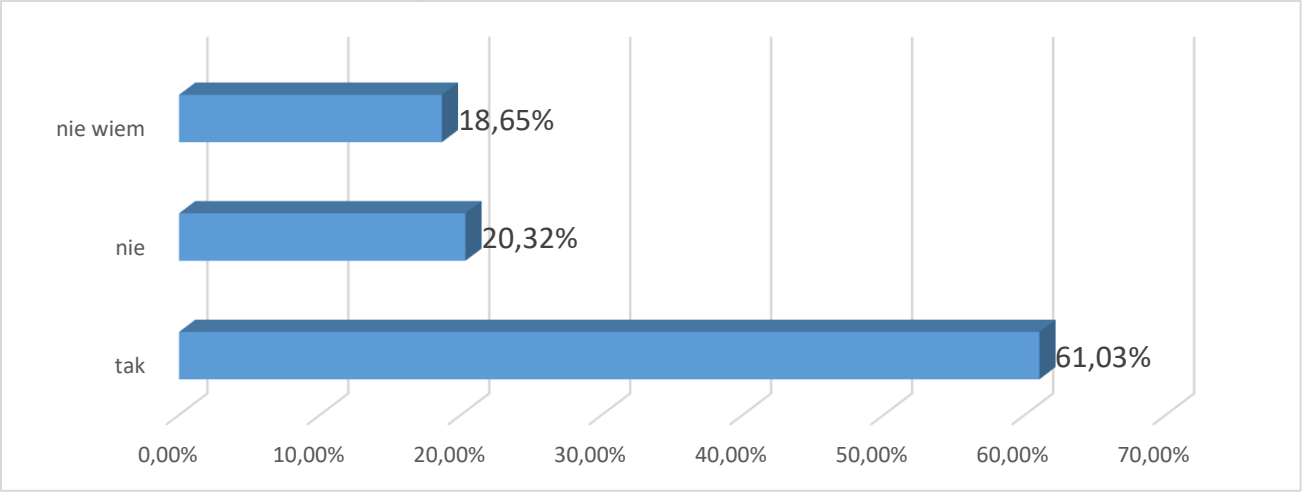

Należy zwrócić uwagę na fakt, 51,64% uczniów próbowało już kiedykolwiek pić alkohol.

Wyk.50. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu?

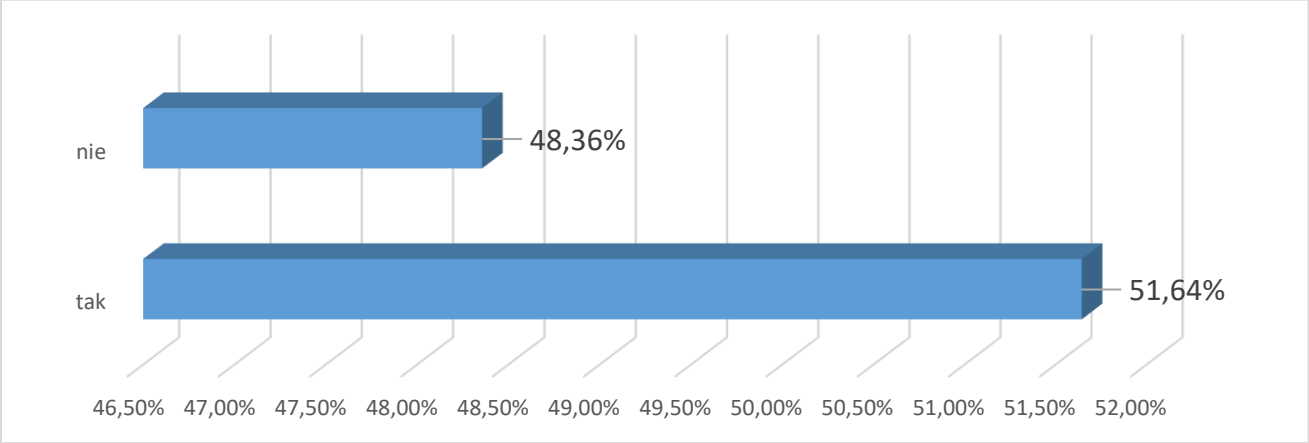

Analizując grupę uczniów, która spożywała już kiedykolwiek alkohol można zauważyć, iż po alkohol sięgało 49% ankietowanych uczennic oraz 54% uczniów.

Wyk.50a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu? - w podziale na płeć

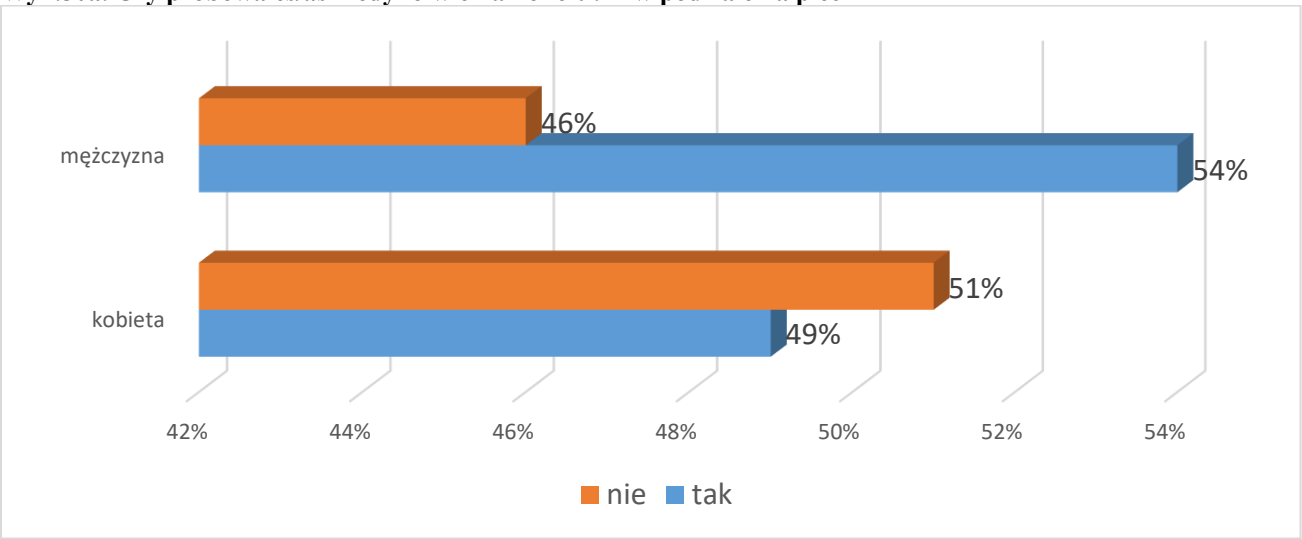

Po alkohol sięgało: 88% 18 latków, 83% uczniów w wieku 19 i więcej lat, 75% 17 latków, 65% uczniów w wieku 16 lat, 63% uczniów w wieku 15 lat, 47% uczniów w wieku 14 lat, 37% uczniów w wieku 13 lat, 19% uczniów w wieku 12 lat, 14% uczniów w wieku 11 lat oraz 24% uczniów w wieku 8 – 10 lat. Można zauważyć, iż im starsi uczniowie, tym częściej deklarowali spożywanie alkoholu kiedykolwiek w życiu.

Wyk.50b. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu? - w podziale na wiek

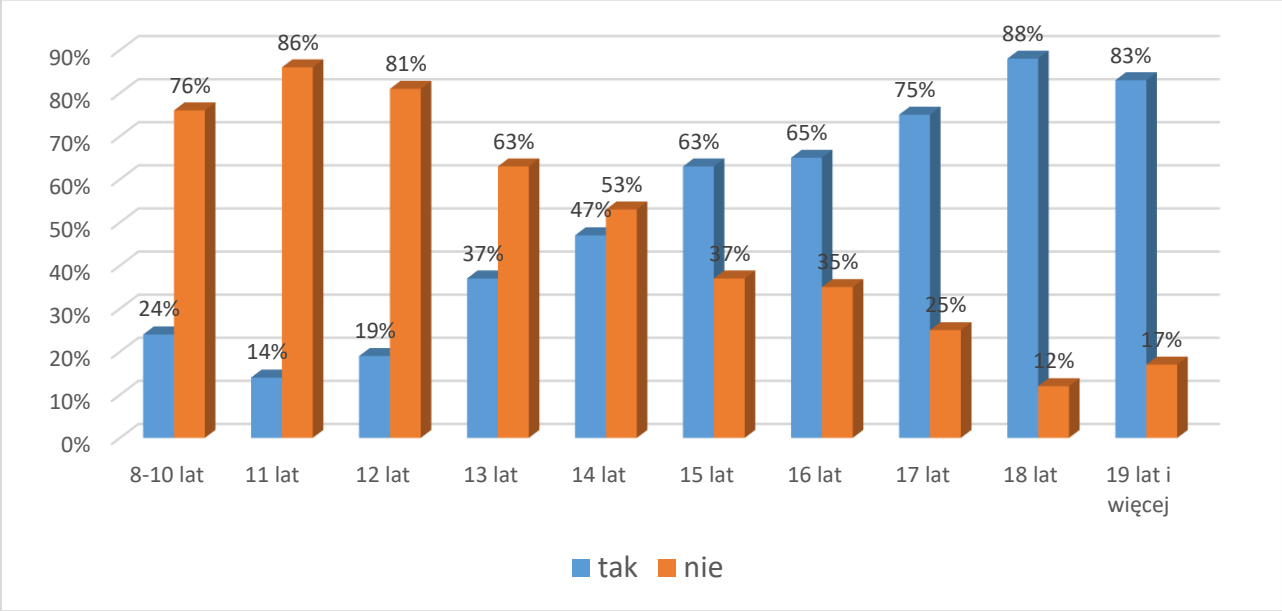

Celem kolejnego pytania było sprawdzenie, czy miejsce zamieszkania ma wpływ na kontakt uczniów z alkoholem. Z przeprowadzanych analiz wynika, że po alkohol sięgało: 65% uczniów mieszających na wsi, 65% uczniów mieszkających w innym mieście, 56% uczniów zamieszkujących dalsze dzielnice Lublina oraz 42% uczniów mieszkających w dzielnicy, w której mieści się szkoła.

Wyk.50c. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu? - a miejsce zamieszkania

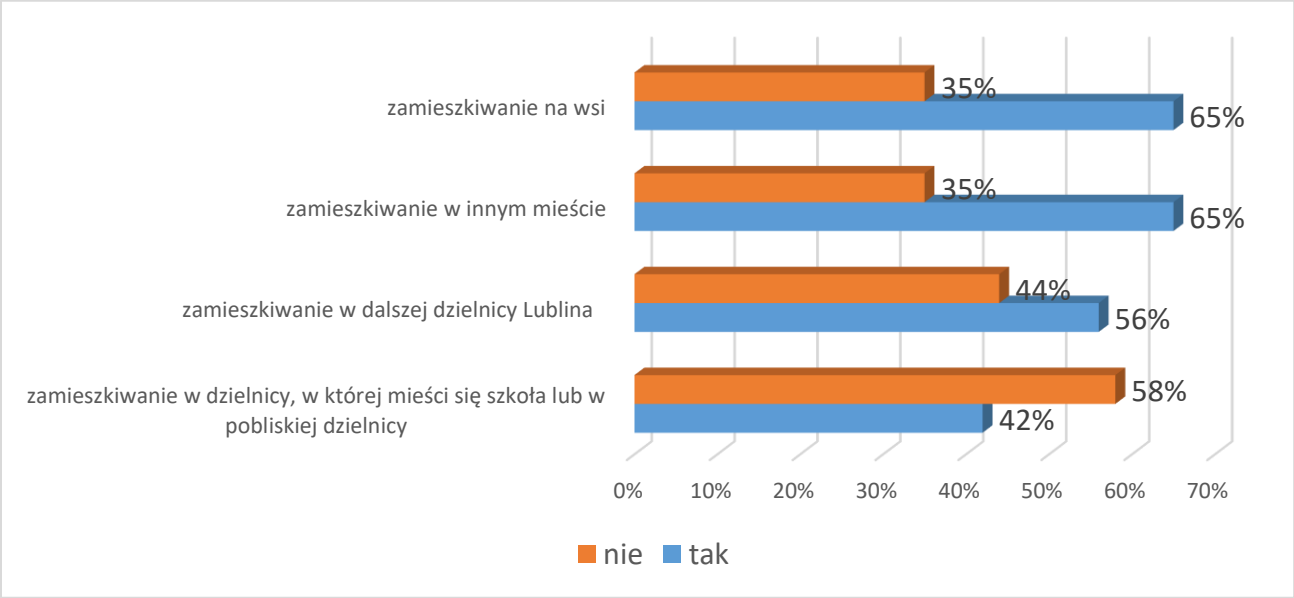

Natomiast analizując spożywanie alkoholu a wyniki uczniów w nauce, można dostrzec, iż najczęściej po alkohol sięgali uczniowie z ocenami dostatecznymi (68%) oraz miernymi (64%). Wśród uczniów z dobrymi wynikami w nauce po alkohol sięgało kiedykolwiek 53%

osób. Po alkohol sięgało również 37% uczniów z wynikami bardzo dobrymi i 44% osób z ocenami celującymi.

Wyk.50d. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu? - a średnia ocen

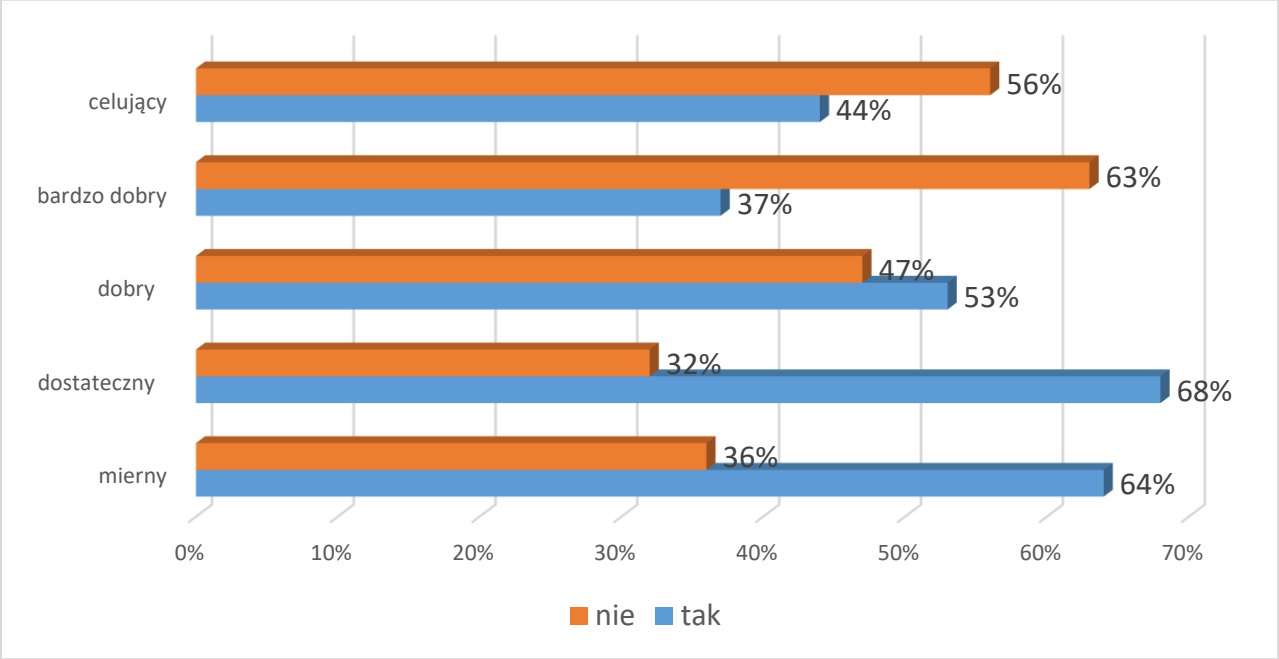

Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 14 – 16 lat – taką odpowiedź wskazało 44,58% badanych. 28,52% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 11 – 13 lat. Natomiast w wieku 8 - 10 lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło kolejne 18,97% uczniów. 7,93% badanych piło pierwszy raz alkohol mając 17 i więcej lat.

Wyk. 51.W jakim wieku byłeś, gdy po raz pierwszy spróbowałeś alkoholu?

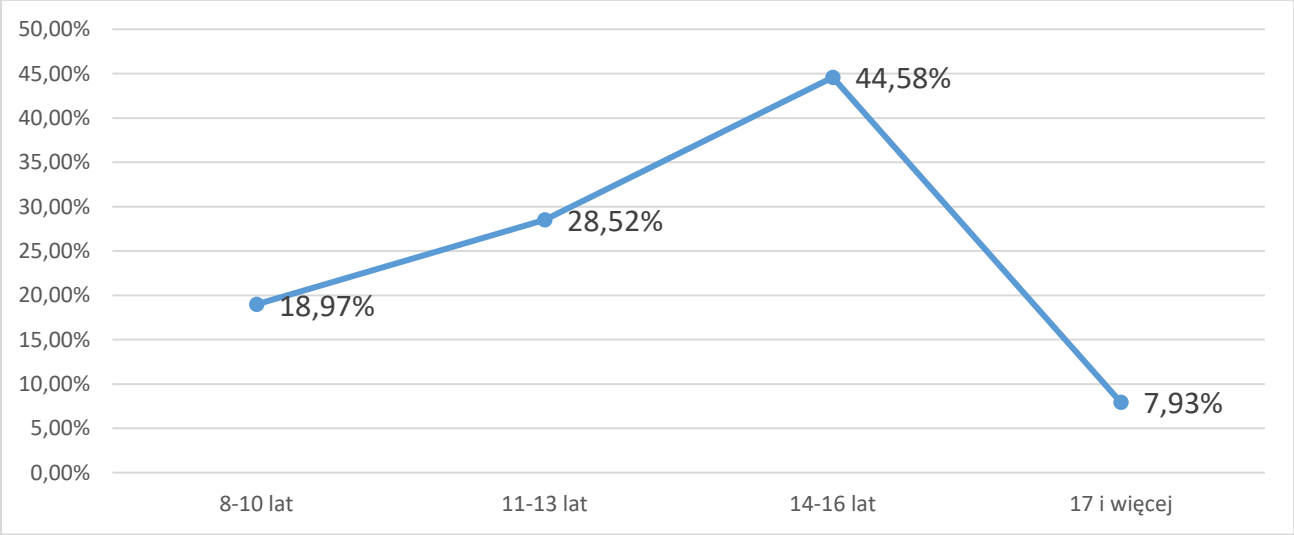

Następnie uczniów poproszono o wskazanie rodzaju alkoholu, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (64,19%), wódkę (29,44%),

szampana (27,54%), wino (26,87%), likier, nalewki (15,53%), bimber (1,31%) oraz inne alkohole, nie podając konkretnych nazw (7,74%).

Wyk.52. Jaki to był rodzaj alkoholu?

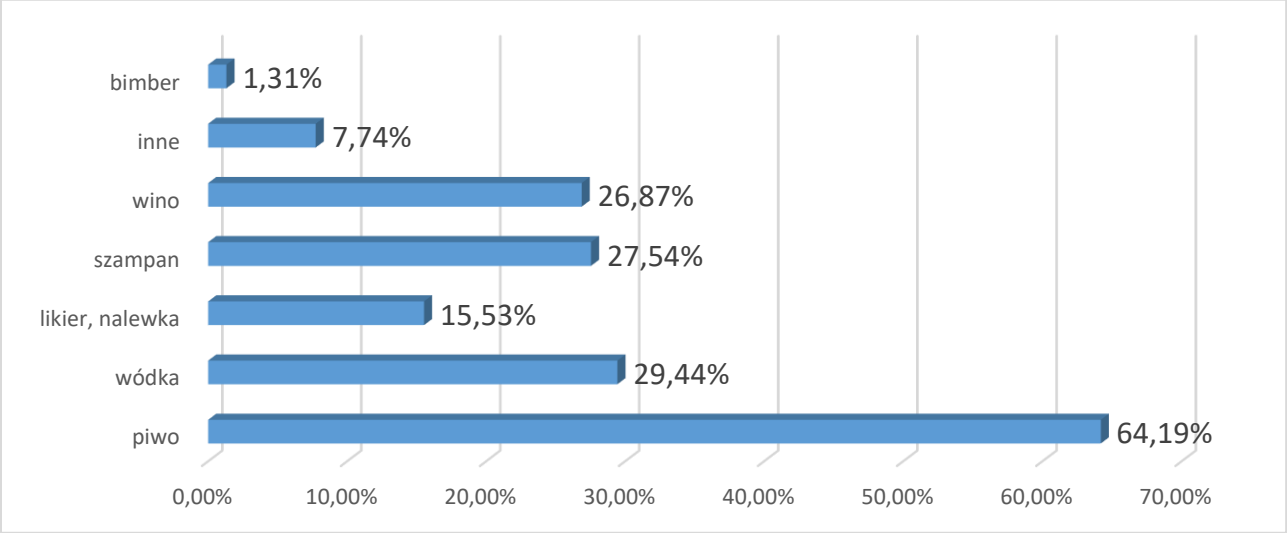

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (39,41%), w czasie imprezy towarzyskiej (26,93%), ze znajomymi na podwórku (25,06%), a także: pod nieobecność rodziców (10,47%), na dyskotece (8,99%), w czasie wycieczki szkolnej (5,87%), podczas Sylwestra (0,47%), w domu (0,39%) oraz na weselu (0,14%). 12,60% uczniów wskazało również na inne okoliczności, jednak nie podali konkretnych przykładów.

Wyk. 53.W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

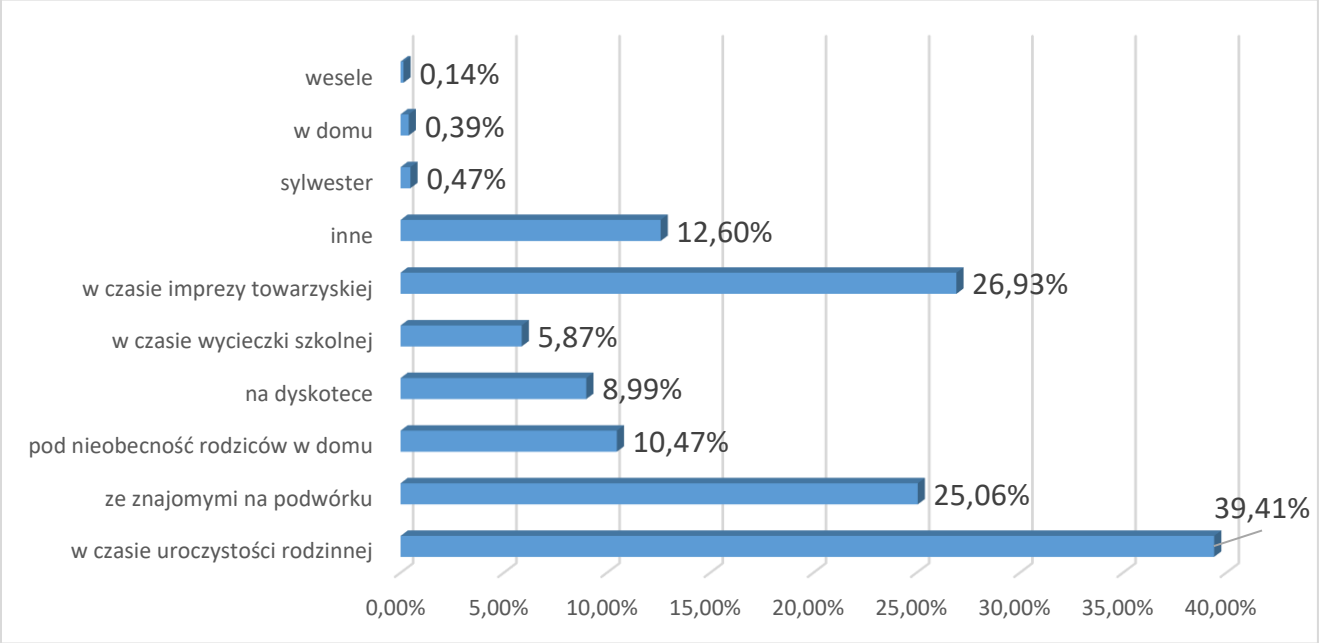

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Co istotne, większość uczniów nie doświadczyła nigdy przykrych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu – takiej odpowiedzi udzieliło 84,11% osób. Pozostali uczniowie wskazywali na: problemy rodzinne (7,04%), pogorszenie relacji koleżeńskich (4,89%), problemy finansowe (3,32%), problemy w szkole (2,54%), kac (0,64%) oraz inne konsekwencje, których uczniowie konkretnie nie wymienili (6,31%).

Wyk.54. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

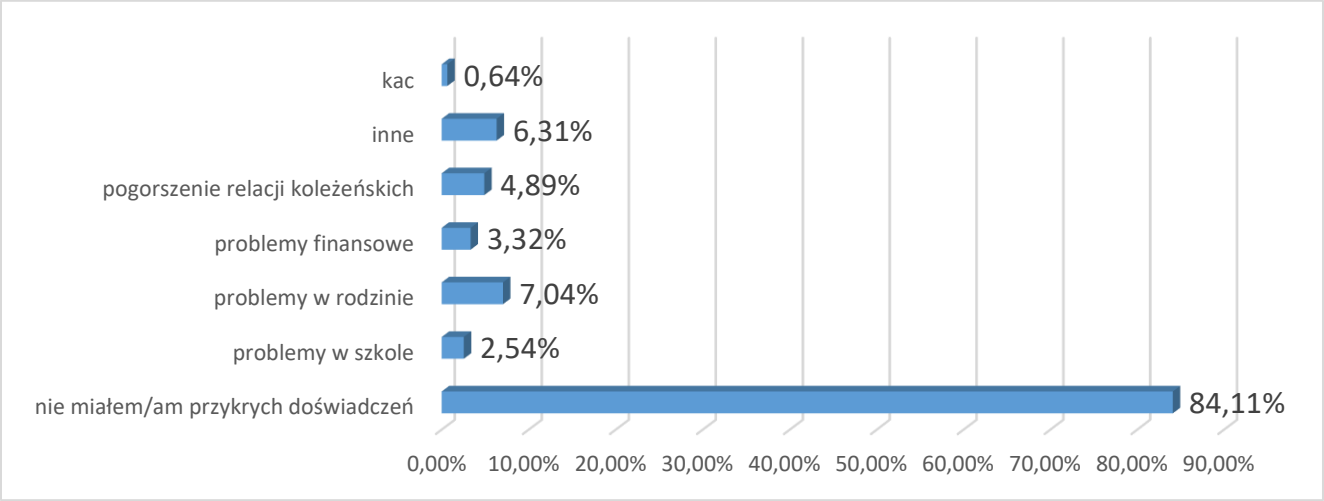

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spożywanie alkoholu kontynuuje 54,89% uczniów.

Wyk.55. Czy kontynuujesz spożywanie alkoholu?

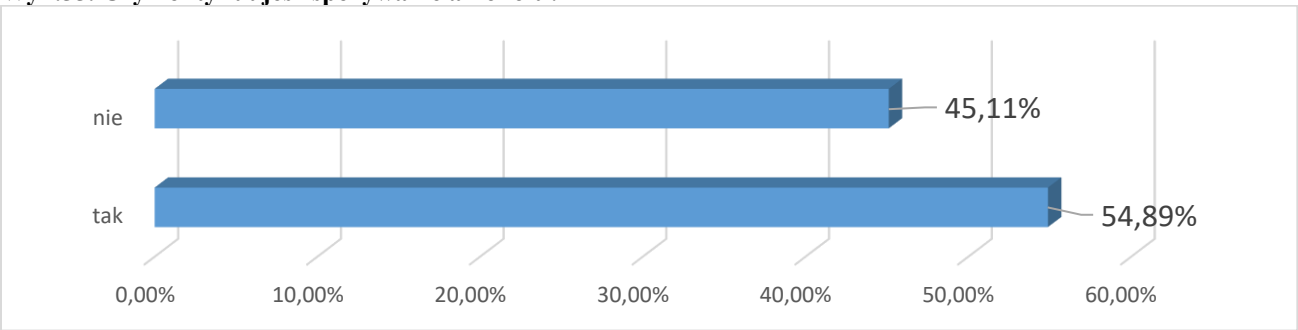

Wśród tych osób, 41,88% spożywa alkohol często, tj. co najmniej raz w miesiącu. 28,80% uczniów pije sporadycznie, kilka razy w roku, 18,83% sięga po alkohol dosyć często, tj. co najmniej raz w tygodniu, a 6,56% osób pije bardzo często, zdarza im się pić nawet codziennie. 3,92% uczniów pije alkohol rzadko, ok. raz w roku.

Wyk.56. Jak często spożywasz alkohol?

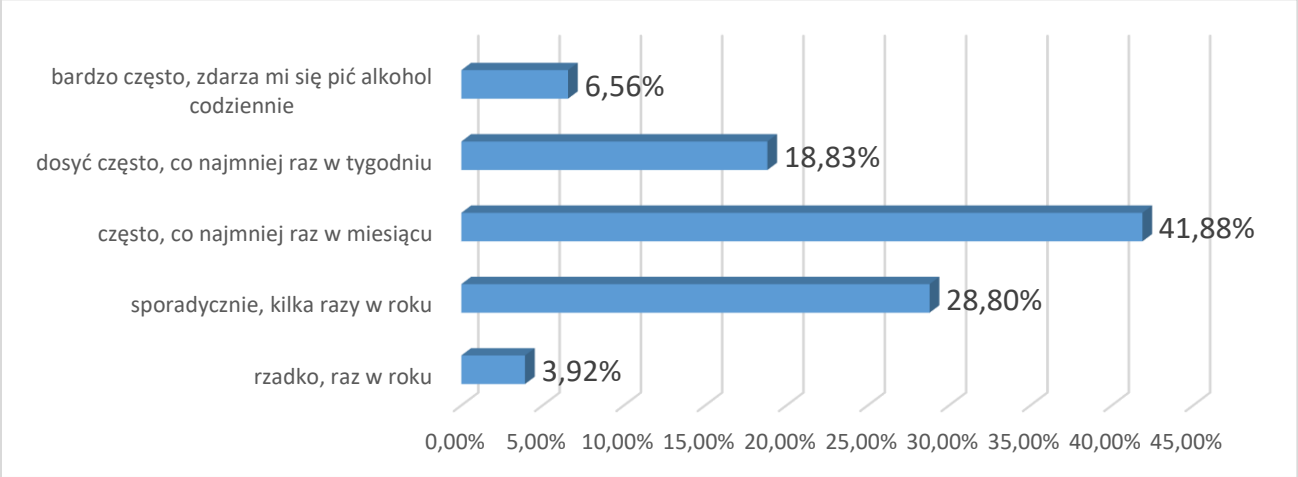

Analizując częstotliwość sięgania po alkohol można dostrzec, iż problem alkoholowy jest najbardziej widoczny wśród chłopców – 9% z nich pije alkohol bardzo często, zdarza im się pić codziennie. Co piąty ankietowany sięga po alkohol dosyć często, nawet raz w tygodniu, 43% uczniów pije często, tj. co najmniej raz w miesiącu, 26% spożywa alkohol sporadycznie, a jedynie 3% wskazało odpowiedź „rzadko".

W przypadku dziewczynek bardzo często alkohol spożywa 5% uczennic, 18% pije alkohol dosyć często, 41% sięga po niego często, a 32% uczennic sporadycznie sięga po alkohol. 5% uczennic rzadko pije alkohol.

Wyk.56a. Jak często spożywasz alkohol? – w podziale na płeć

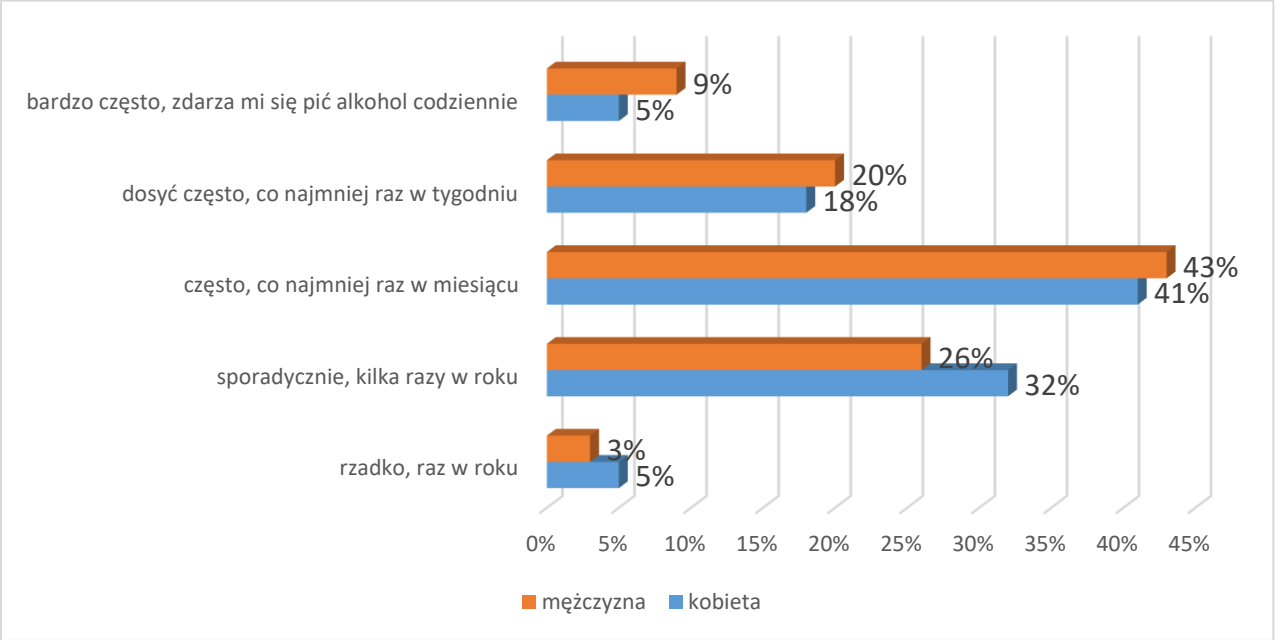

Analizując częstotliwość spożywania alkoholu wśród uczniów szkół uczestniczących w projekcie dostrzec można, iż **bardzo często** po alkohol sięga 25% uczniów szkoły podstawowej, 11% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 7% uczniów technikum, 2% uczniów liceum ogólnokształcących oraz 7% uczniów liceum profilowanego. **Dosyć często** alkohol spożywa: 28% uczniów liceum profilowanego, 23% uczniów technikum, 20% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 18% uczniów szkół podstawowych oraz 16% uczniów liceum ogólnokształcącego. **Często** pije alkohol: 49% uczniów liceum ogólnokształcącego, 43% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 39% uczniów technikum, 28% uczniów liceum profilowanego oraz 20% uczniów szkół podstawowych. Natomiast **sporadycznie** alkohol pije: 31% uczniów liceum profilowanego, 30% uczniów liceum ogólnokształcącego, 29% uczniów technikum, 25% uczniów szkół podstawowych oraz 20% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. **Rzadko** po alkohol sięga: 13% uczniów podstawówki, 5% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 4% uczniów liceum profilowanego oraz 3% uczniów technikum i liceum ogólnokształcącego.

Wyk.56b. Jak często spożywasz alkohol? – a typ szkoły

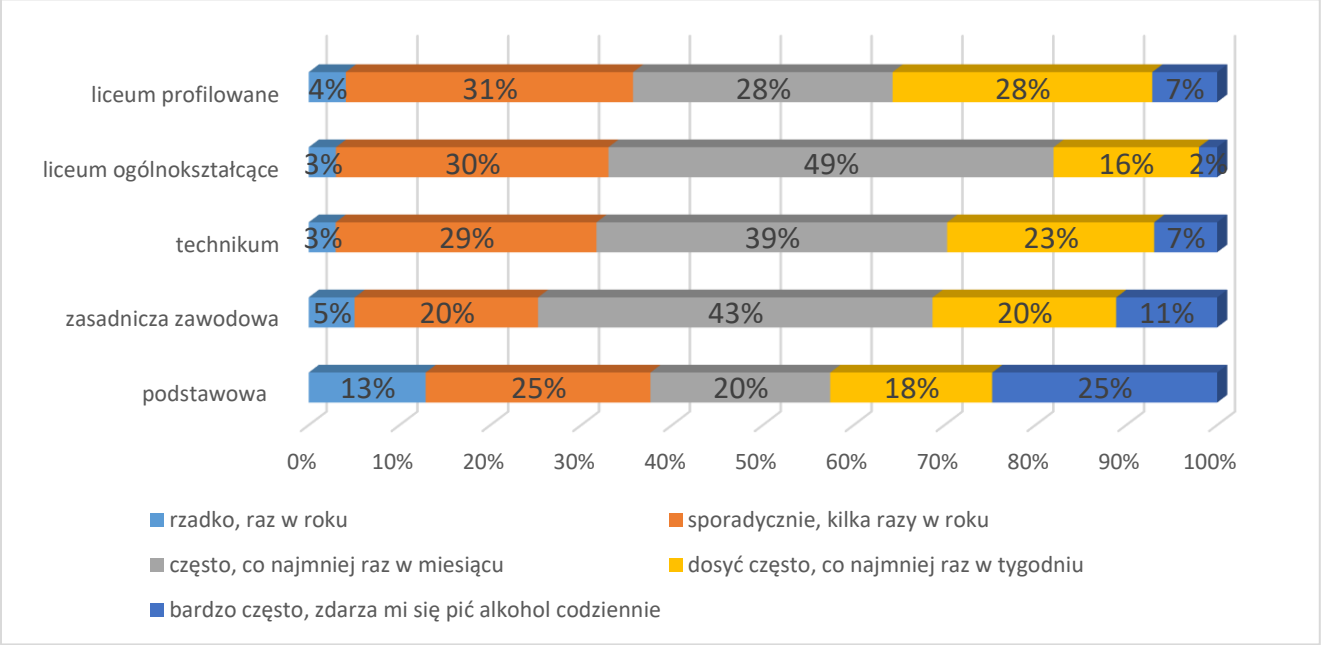

Interesujący wydaje się fakt, skąd uczniowie mają alkohol, skoro zgodnie z prawem nie mogą sami go kupić. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie najczęściej są nim częstowani (39,29%), kupują sobie samodzielnie (36,23%), proszą kogoś o kupno (28,65%), kupują samodzielnie mimo, że nie są pełnoletni (26,46%), dostają go od starszych kolegów (25,39%), podkradają go rodzicom (9,06%) oraz rodzice im kupują (0,15%). Kolejne

4,89% uczniów wskazało na inne sposoby, jednak osoby te nie wymieniały konkretnych przykładów, które miały na myśli wskazując tę odpowiedź.

Wyk.57. Jak zdobywasz alkohol?

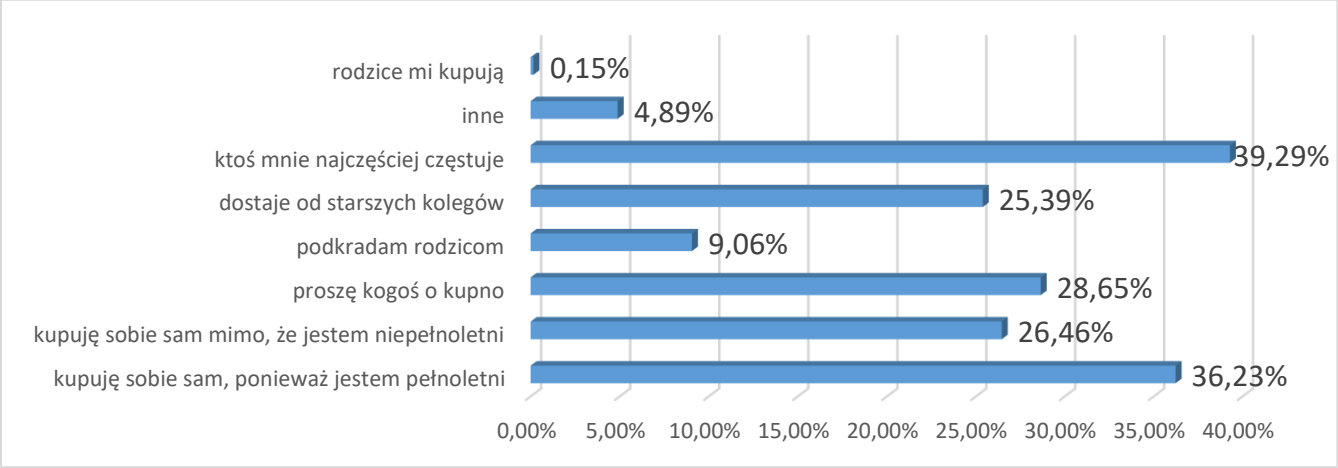

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następnie uczniów zapytano, czy sprzedawcy proszą ich o dowód osobisty w sytuacji, gdy chcą oni kupić alkohol. 52,96% uczniów przyznało, że zdarzyło im się to kilka razy, 18,88% uczniów sądzi, iż za każdym razem byli proszeni o potwierdzenie pełnoletniości, a 8,08% uczniów raz zostało poproszonych o pokazanie dowodu lub innego dokumentu.

19,36% uczniów przyznało, że nie zdarzyło im się to nigdy, mimo że zdarzało im się kupować alkohol.

Wyk.58. Czy osoba sprzedająca Ci napój alkoholowy sprawdziła Twój wiek prosząc o dowód osobisty lub inny dokument?

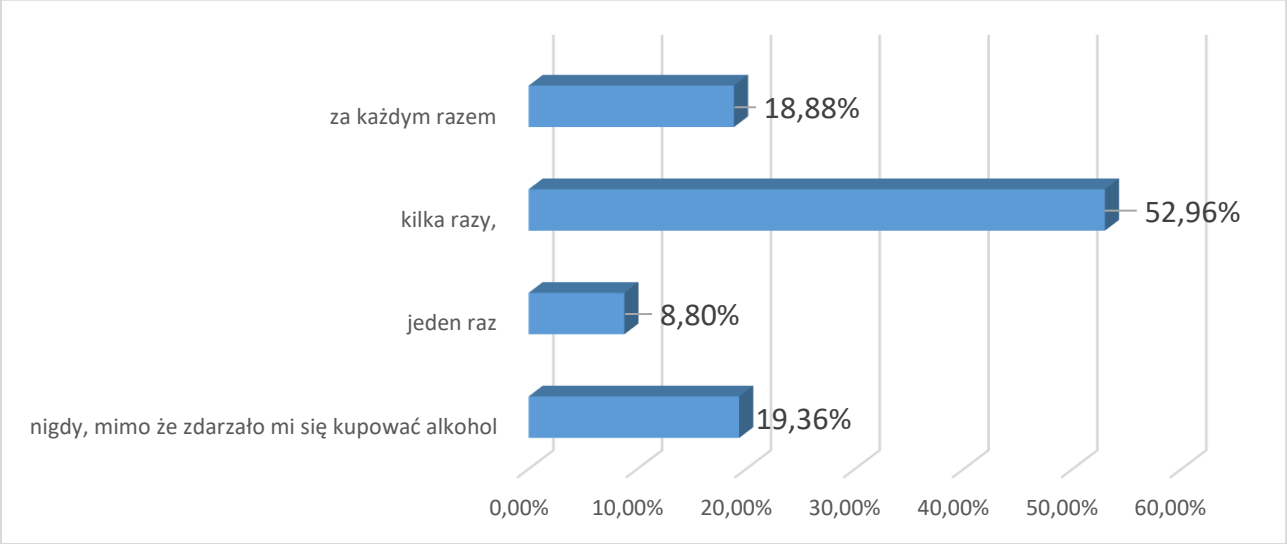

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie skąd uczniowie mają pieniądze na alkohol. Większość z nich przyznała, iż pochodzą one z kieszonkowego otrzymywanego od rodziców (60,00%). 44,80% uczniów pracuje dorywczo i stąd ma pieniądze, a 11,20% uczniów sprzedaje własne rzeczy, aby pozyskać pieniądze. 6,56% osób wskazało na inne sposoby, jednak nie podali konkretnych przykładów.

Wyk.59. Z jakiego źródła pochodzą pieniądze na alkohol?

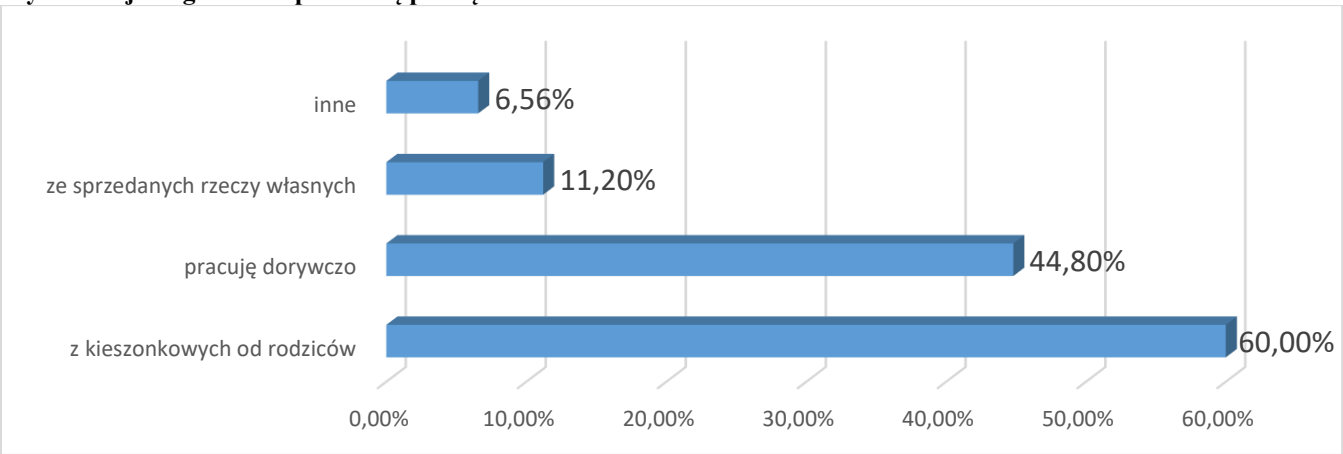

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Co ciekawe, zdaniem większości uczniów ich rodzice wiedzą o tym, iż spożywają oni alkohol. Takiej odpowiedzi udzieliło 70,79% osób.

Wyk.60. Czy rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?

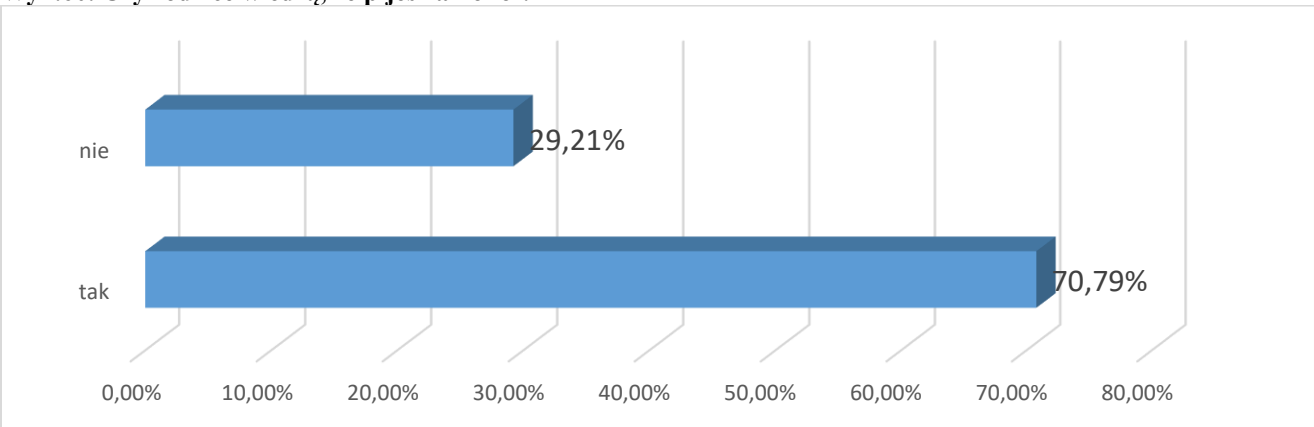

Następnie respondentów zapytano o reakcje ich rodziców na spożywanie przez nich alkoholu. 56,51% przyznała, że ich rodzice nie zareagowali w ogóle na tę informację. 31,56% uczniów zadeklarowało, iż rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, 9,63% osób oznajmiło, iż rodzice zdenerwowali się i wyznaczyli karę, 2,30% rodziców szukało pomocy u specjalisty, a 11,29% osób przyznało, że rodzice zareagowali w inny sposób, nie podali jednak jakie to były zachowania.

Wyk.61. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

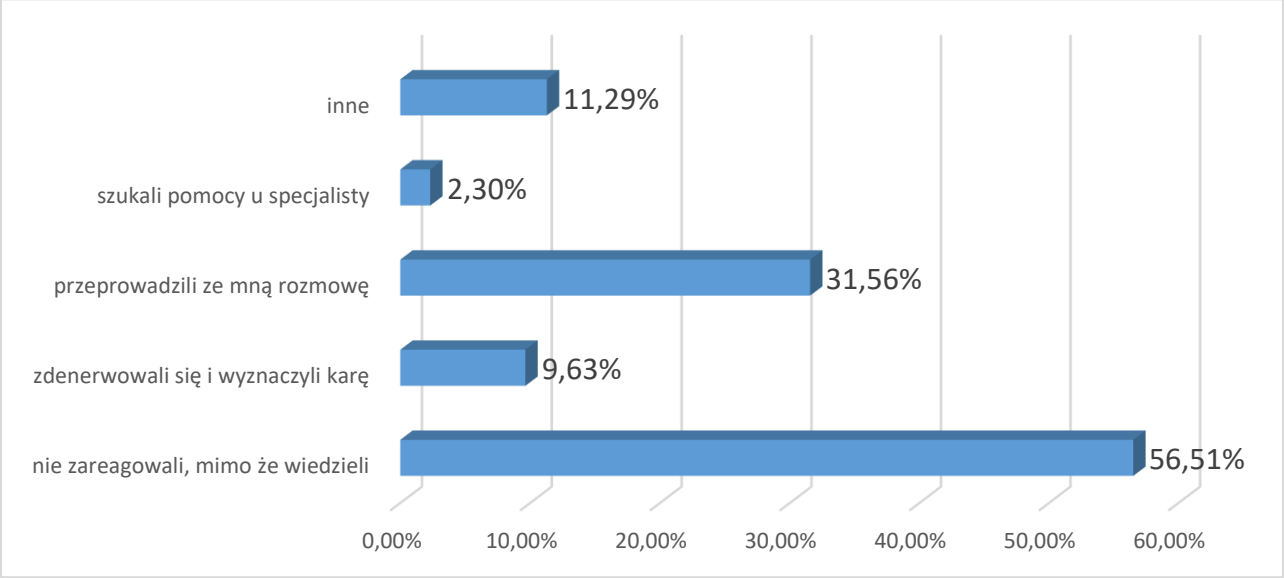

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Celem kolejnego pytania było sprawdzenie jak często uczniowie sięgali po alkohol w czasie ostatniego miesiąca. 42,60% uczniów w tym czasie piło alkohol 1 – 2 razy, 18,02% osób spożywało alkohol 3 – 4 razy, zaś ci piąty uczeń pił 4 i więcej razy. 19,08% uczniów nie piło w ostatnim miesiącu alkoholu.

Wyk.62. Jak często piłeś/aś napoje alkoholowe w ciągu ostatniego miesiąca?

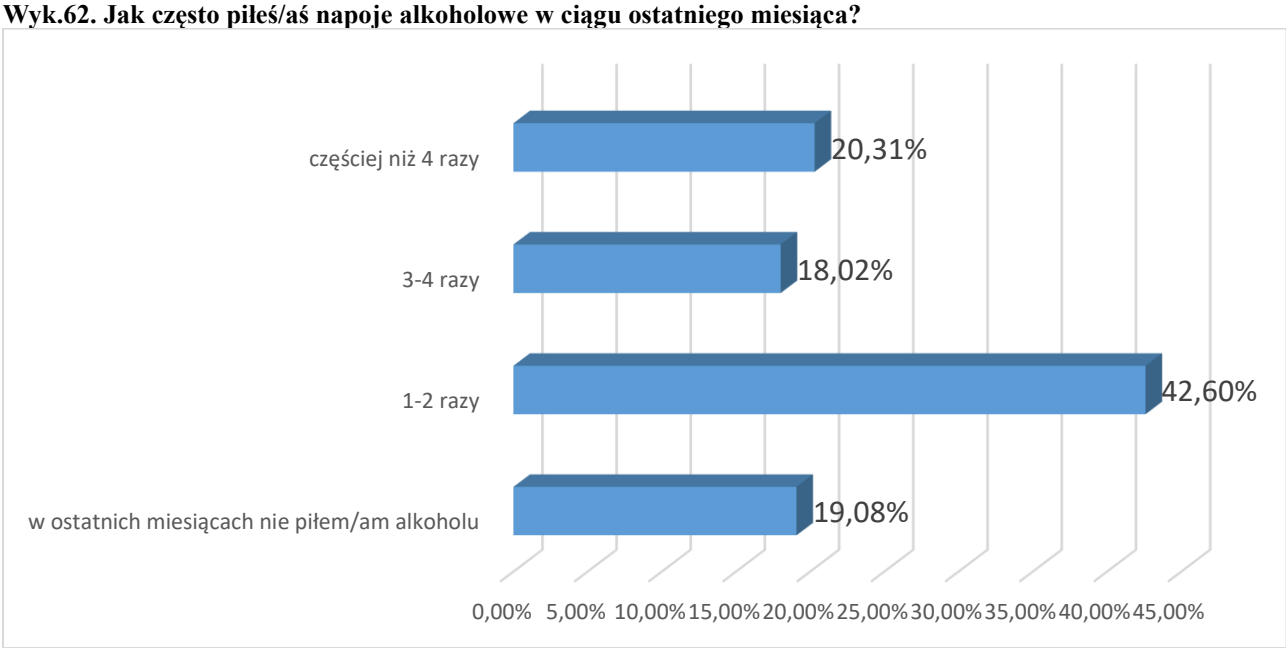

Dziewczynki w ostatnim miesiącu piły alkohol: 1 – 2 razy (44%), 3 – 4 razy (18%) oraz częściej niż 4 razy (16%). Chłopcy w ostatnim miesiącu sięgali po alkohol: 1 – 2 razy (41%), 3 – 4 razy (18%), częściej niż 4 razy (24%). 21% dziewczynek i 17% chłopców nie spożywało alkoholu w ostatnim miesiącu.

Wyk.62a. Jak często piłeś/aś napoje alkoholowe w ciągu ostatniego miesiąca? – w podziale na płeć

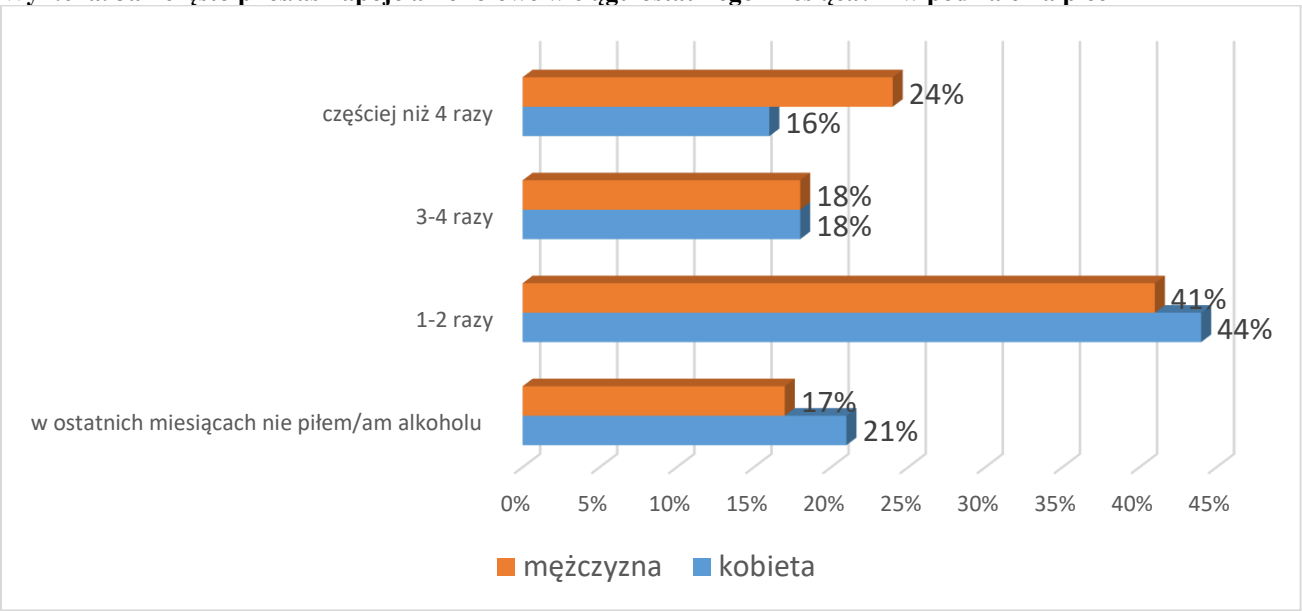

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie alkoholu, który spożywają najczęściej. Uczniowie wskazywali tutaj na: piwo (75,83%), wódkę (53,23%), wino (29,77%), szampana (13,74%), likier, nalewki (13,79%), whisky (1,22%), bimber (0,81%) oraz inne alkohole (9,01%).

Wyk.63. Jaki rodzaj alkoholu najczęściej spożywasz?

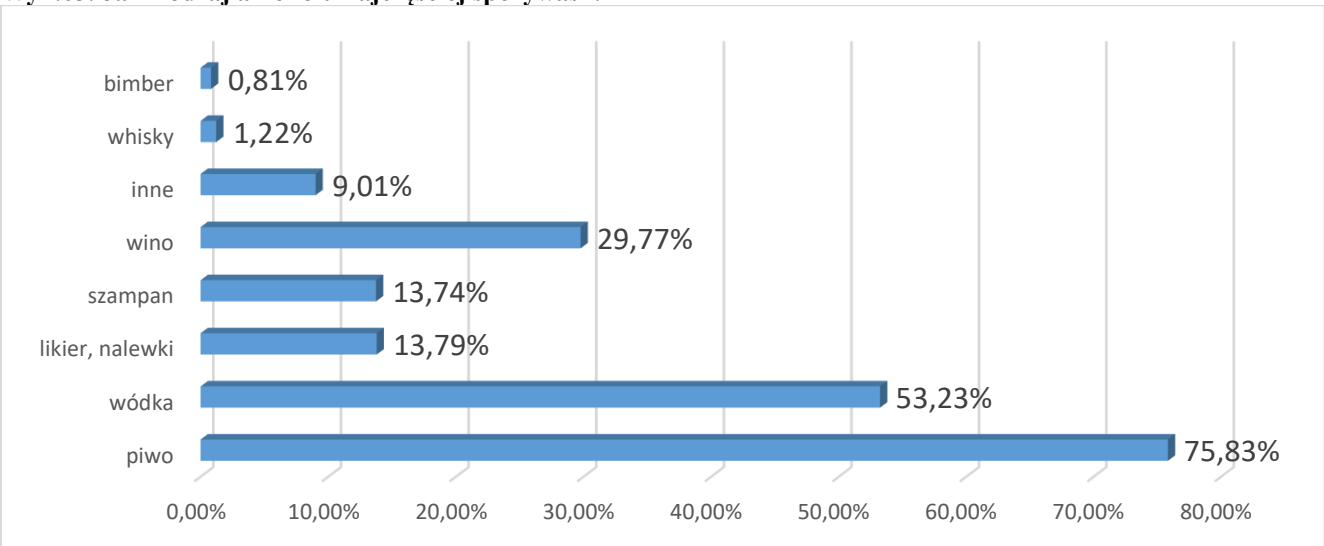

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie najczęściej spożywają alkohol w czasie imprezy towarzyskiej (67,28%) oraz ze znajomymi na podwórku (48,40%), na dyskotece (27,43%), w czasie uroczystości rodzinnej (26,97%), pod nieobecność rodziców (17,51%), w czasie wycieczki szkolnej (11,81%), w szkole (0,25%) oraz w innych okolicznościach (6,46%).

Wyk.64. W jakich okolicznościach najczęściej pijesz alkohol?

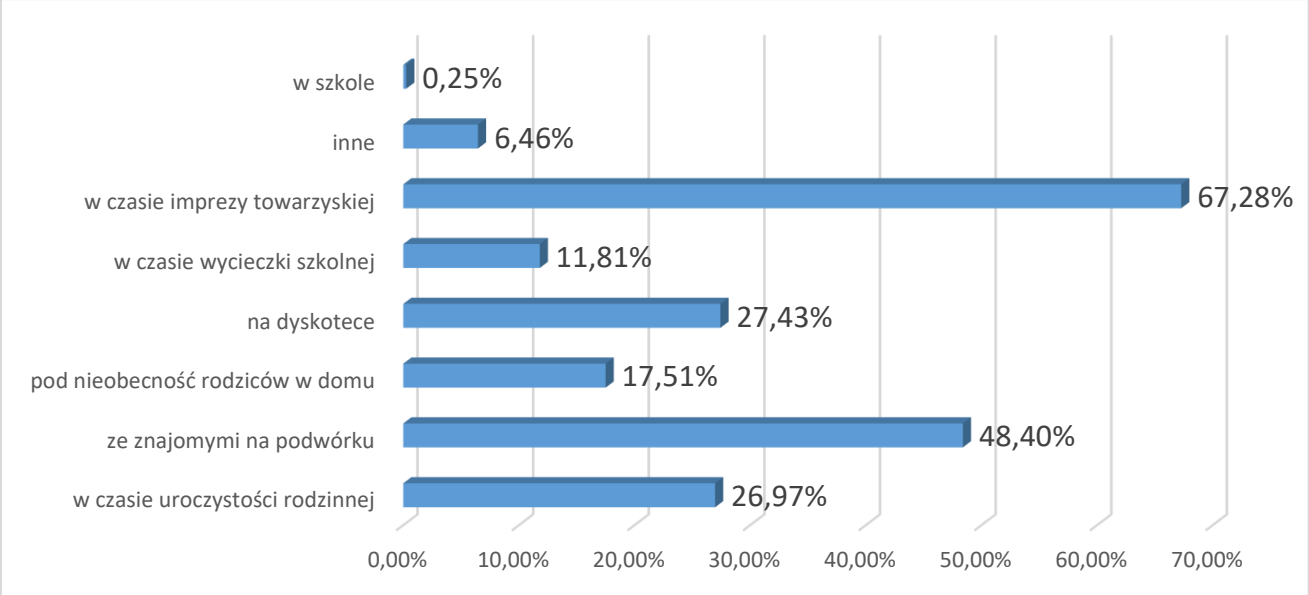

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Co istotne, większość uczniów, tj. 51,04% nie wypiło nigdy takiej ilości alkoholu, która sprawiłaby, że nie pamiętają co się z nimi działo. 20,20% osób zdarzyło się to raz, 16,08% uczniów taka sytuacja przytrafiło się 2 – 3 razy, zaś 5,80% osób zdarzyło się to 4 – 10 razy, a 6,87% osób przytrafiło się to więcej niż 10 razy.

Wyk.65. Czy zdarzyło Ci się wypić tyle alkoholu, by nie pamiętać co się z Tobą działo?

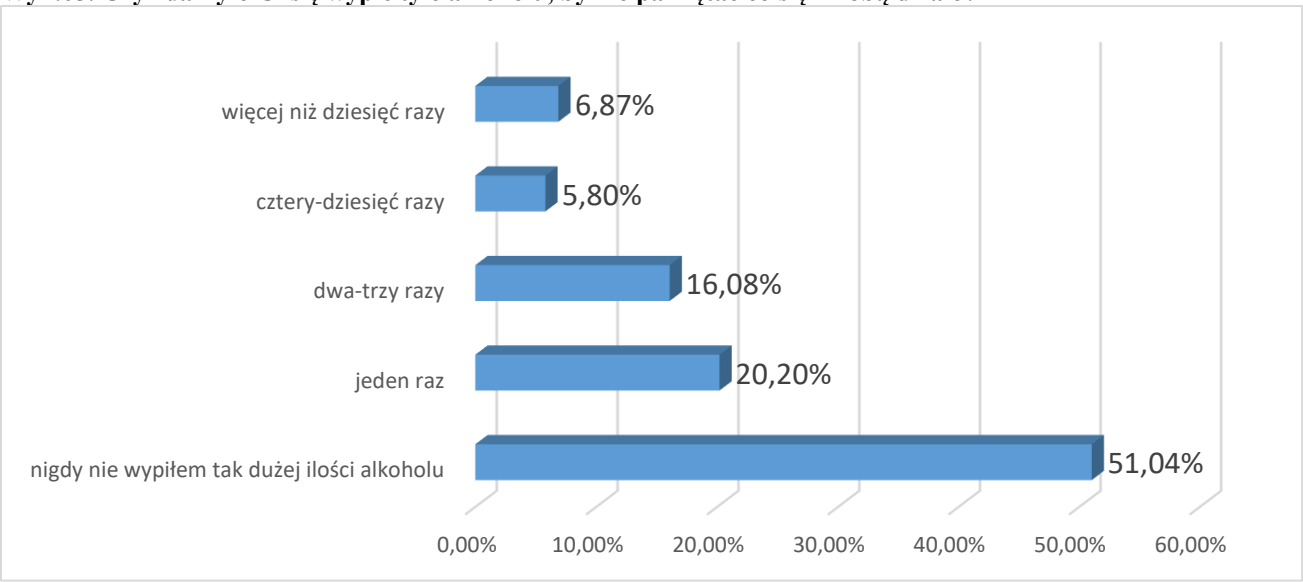

Ankietowanych poproszono również, aby wskazali jak ich zdaniem niepełnoletnia młodzież może zdobywać alkohol. Większość uczniów wskazywała na następujące sposoby: kupują jej starsi koledzy (56,52%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup (32,13%), sami sobie kupują (27,06%), podkradają rodzicom (22,14%), kradną (0,10%), proszą rodziców (0,04%) oraz zdobywają go w inny sposób (3,61%). 33,89% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.66. Jak niepełnoletnia młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

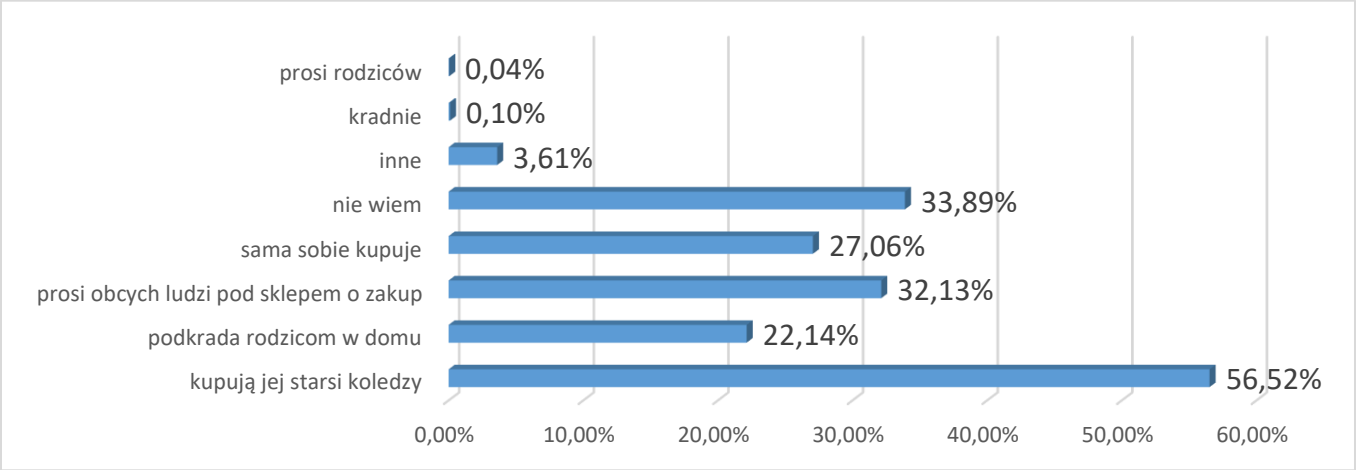

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Co istotne, większość uczniów nie spotkała się nigdy z negatywną reakcją rówieśników na ich odmowę spożywania alkoholu – taką odpowiedź wskazało 64,32% uczniów. Jednak, 16,08% osób przyznało, że rówieśnicy uporczywie namawiali ich do spożywania alkoholu, 11,39% osób przyznało, że pochwalili oni taką postawę. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali następujące reakcje: wyśmiewanie, poniżanie (7,20%), agresja słowna (5,06%), odrzucenie przez grupę (4,46%), agresję fizyczną (2,42%) oraz inne reakcje (9,30%).

Wyk.67. Jaka jest reakcja Twoich rówieśników na odmowę spożywania napojów alkoholowych?

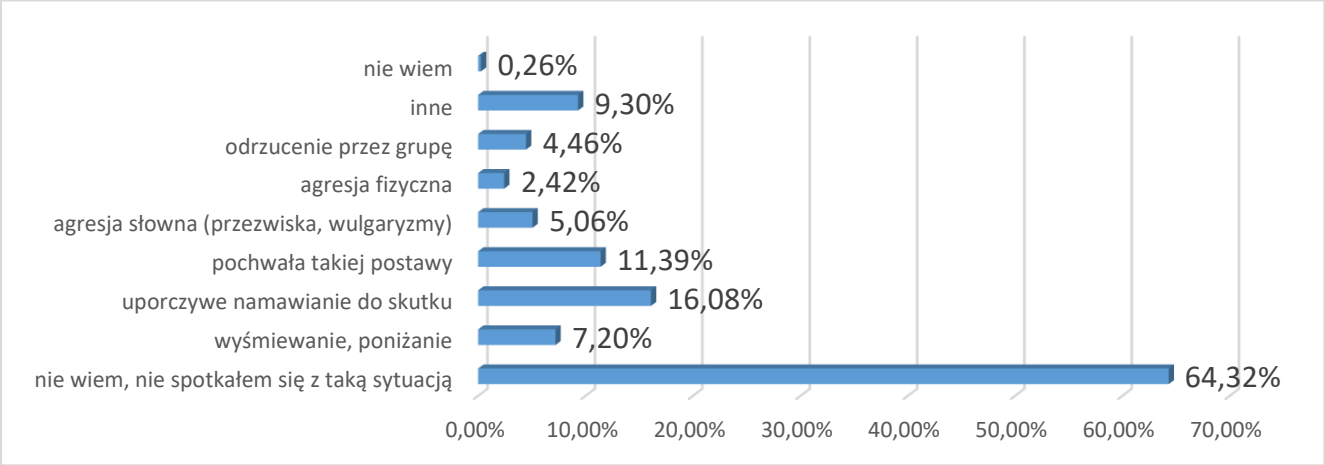

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

31,21% uczniów zna kogoś kto jest uzależniony od alkoholu. Takich osób nie zna 54,92% ankietowanych.

Wyk.68. Czy znasz kogoś kto jest uzależniony od alkoholu?

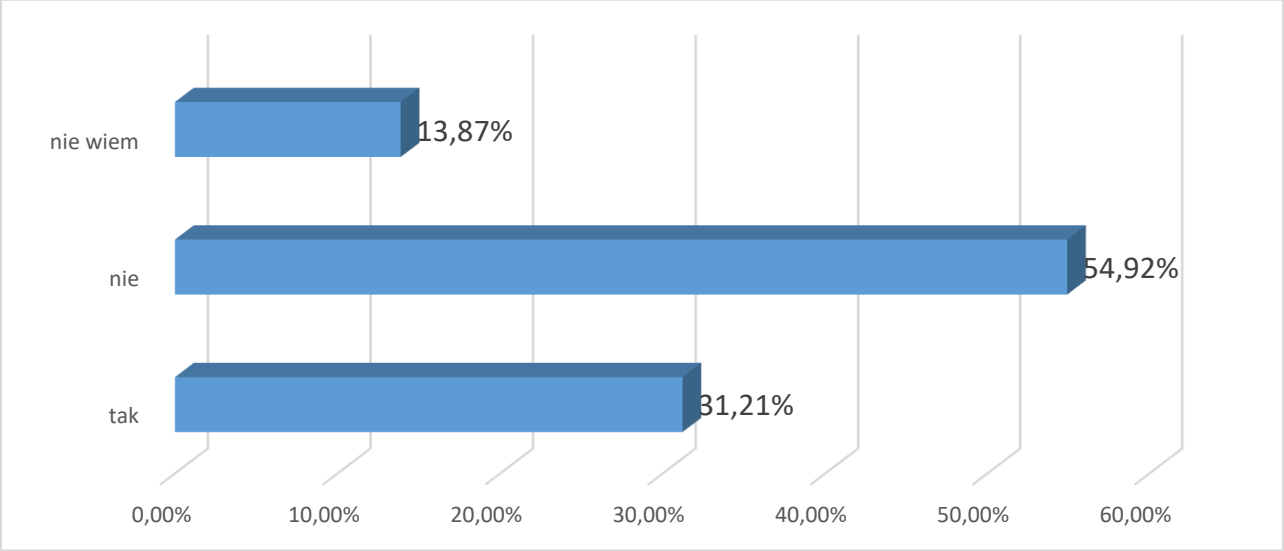

Co istotne, większość uczniów uważa, że w ich rodzinie nie występuje problem alkoholowy. Jednak co dziesiąty uczeń przyznał, że w jego rodzinie są osoby z problemem alkoholowym. Najczęściej tymi osobami byli: tata, dziadek, brat, wujek i babcia.

Wyk.69. Czy ktoś u Ciebie w rodzinie ma problem z alkoholem?

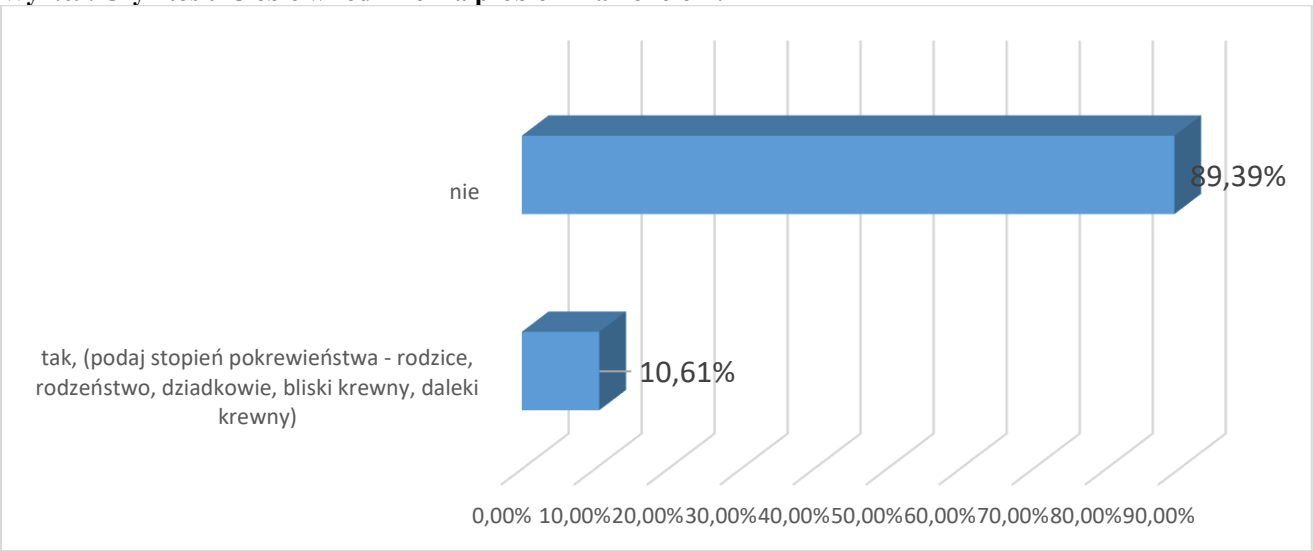

5.7. Wiedza i poglądy uczniów na temat alkoholu

Ostatni blok pytań skierowanych do dzieci i młodzieży ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących alkoholu.

Dla 43,57% ankietowanych zdobycie alkoholu w Lublinie jest czymś łatwym. Z tą opinią nie zgodziło się 16,58% uczniów, a 39,85% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 70. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol na terenie Lublina byłoby to:

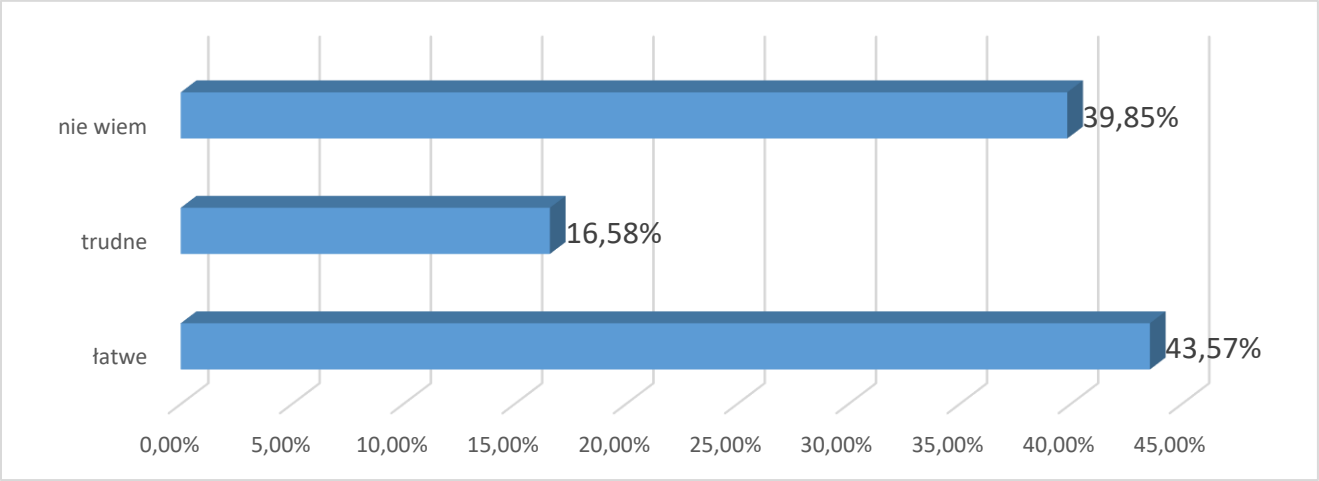

Większość uczniów nie uważa, żeby alkohol był dobrym lekarstwem na ból głowy, przeziębienie, złe samopoczucie i bezsenność – taką opinię wyraziło 61% osób. Z tą opinią nie zgodziło się 13% ankietowanych.

Ponad połowa uczniów (65%) uważa, że od piwa można się uzależnić, a 17% osób nie zgodziło się z tą opinią.

Natomiast 60% uczniów uważa, że picie alkoholu jest popularne i modne wśród młodzieży. Nie zgadza się z tym 13% uczniów.

Również większość uczniów (68%) uważa, że alkohol jest przyczyną przemocy. 13% osób nie zgadza się z tą opinią.

Co czwarty uczeń sądzi, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce, a 43% osób uważa, że jest on równie szkodliwy.

26% uczniów sądzi, iż określenie „mam mocną głowę" oznacza, że alkohol nie szkodzi osobie, która go spożywa. Nie zgadza się z tym połowa ankietowanych uczniów.

Wyk.71. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

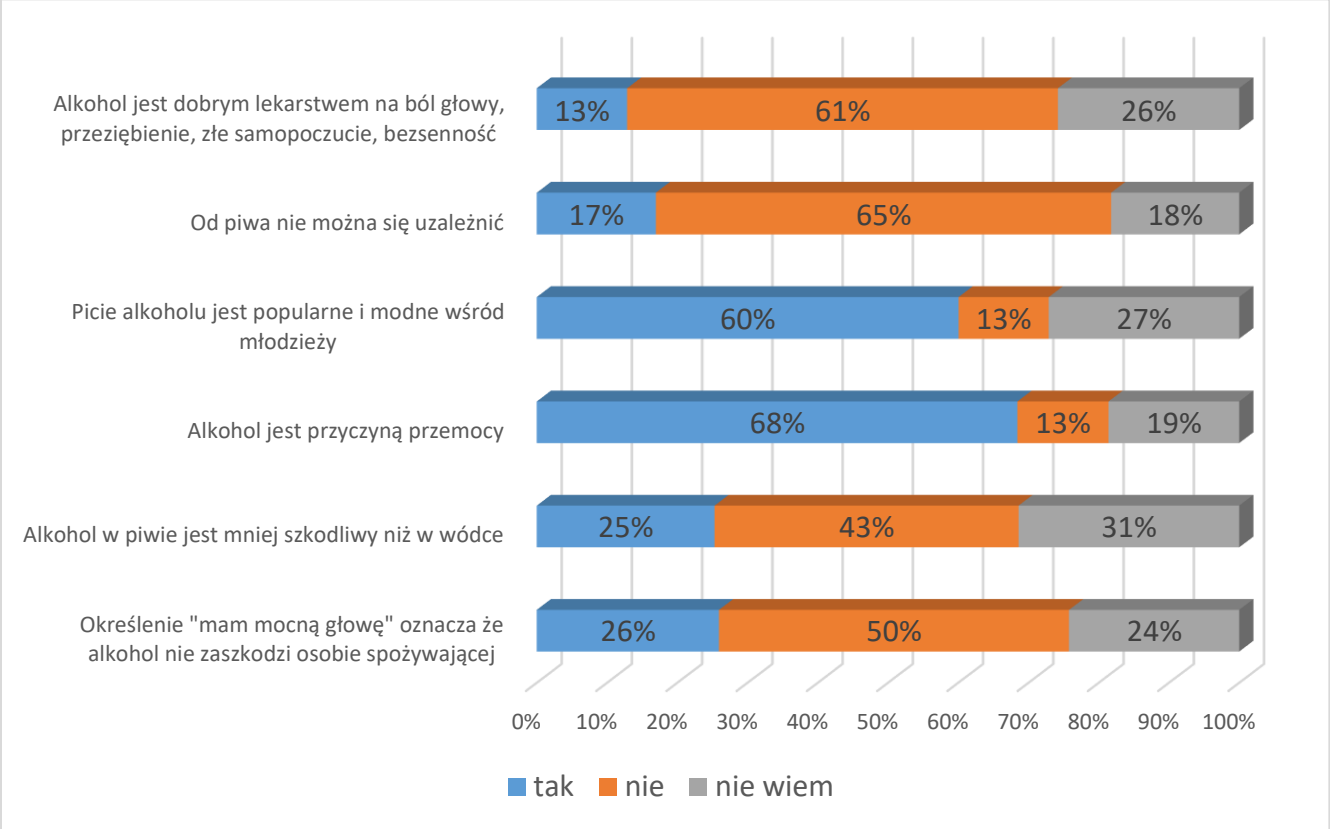

Większość uczniów uważa, że spożywanie alkoholu jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – takiej odpowiedzi udzieliło 54,20% osób, a 25,63% sądzi, iż jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgodziło się 47,38% uczniów, w tym 4,61% uważa, iż jest to raczej nieszkodliwe, a 2,77% uczniów sądzi, iż alkohol zdecydowanie nie jest szkodliwy. 12,79% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć".

Wyk.72. Czy uważasz, że spożywanie alkoholu jest szkodliwe dla zdrowia?

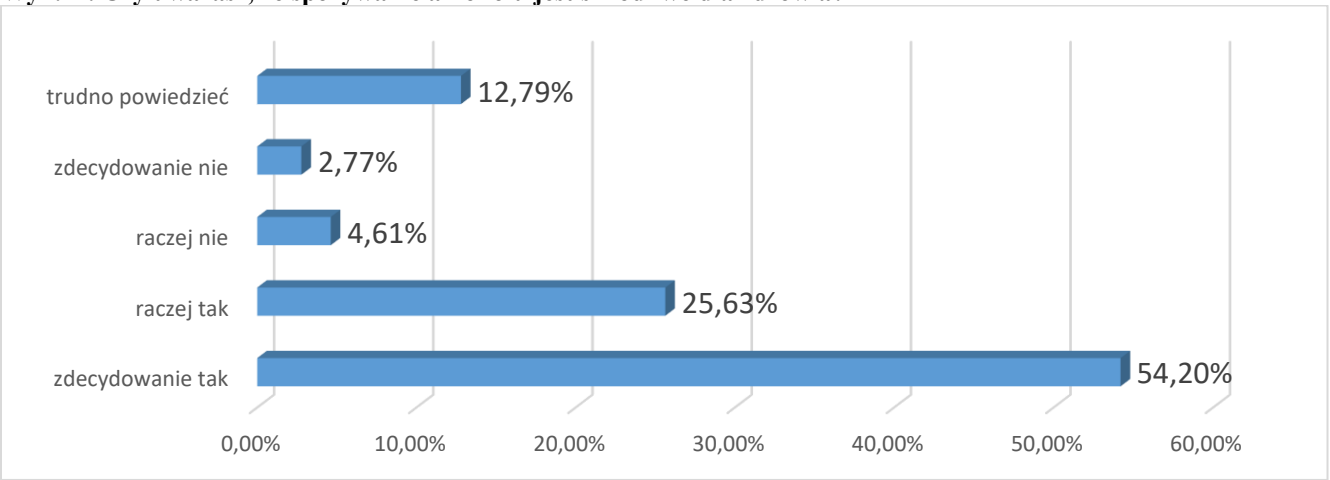

26,22% uczniów nie potrafi ocenić skali osób poniżej 18 roku życia, które nadużywają alkoholu. Natomiast 26,82% uczniów uważa, że skala takich osób w Lublinie jest wysoka, 27,78% uczniów wskazało odpowiedź „średnim", a 19,18% uważa, że jest ona na niskim poziomie.

Wyk.73. Czy Twoim zdaniem nadużywanie alkoholu na terenie Miasta Lublin przez osoby poniżej 18 roku życia jest na poziomie?

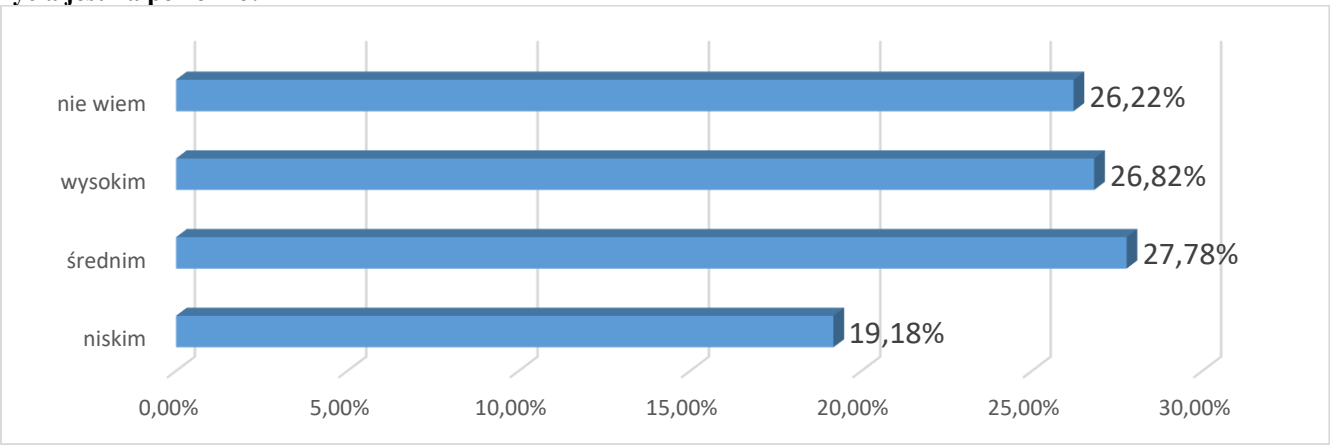

Jeśli chodzi o nadużywanie alkoholu przez osoby dorosłe, to zdaniem uczniów skala tego problemu jest na wysokim poziomie (35,22%). 30,60% osób uważa, że skala problemu jest średnia, a 10,33% osób wskazało odpowiedź „niskim".

Wyk.74. Czy Twoim zdaniem nadużywanie alkoholu na terenie Miasta Lublin przez osoby dorosłe jest na poziomie?

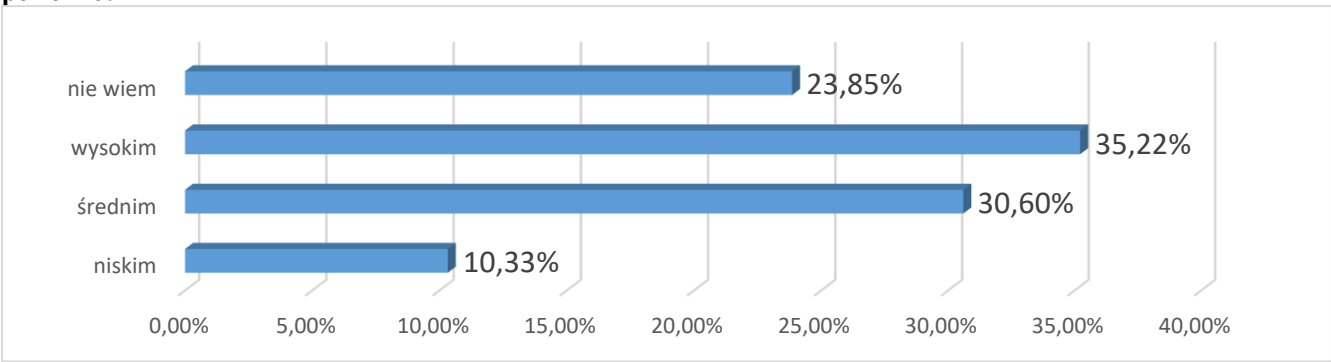

Kolejne pytanie miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Zdaniem uczniów to głównie chęć lepszej zabawy (55,81%), chęć zaimponowania innym (54,47%) oraz ciekawość (54,04%) to główne powody, które skłaniają ich rówieśników do sięgania po alkohol, narkotyki, dopalacze oraz papierosy. W dalszej kolejności wymieniano: poszukiwanie wrażeń (40,52%), świętowanie okazji (36,14%) presję grupy (32,36%), obawę przed odrzuceniem (29,59%) oraz inne powody (7,59%).

Wyk.75. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze.

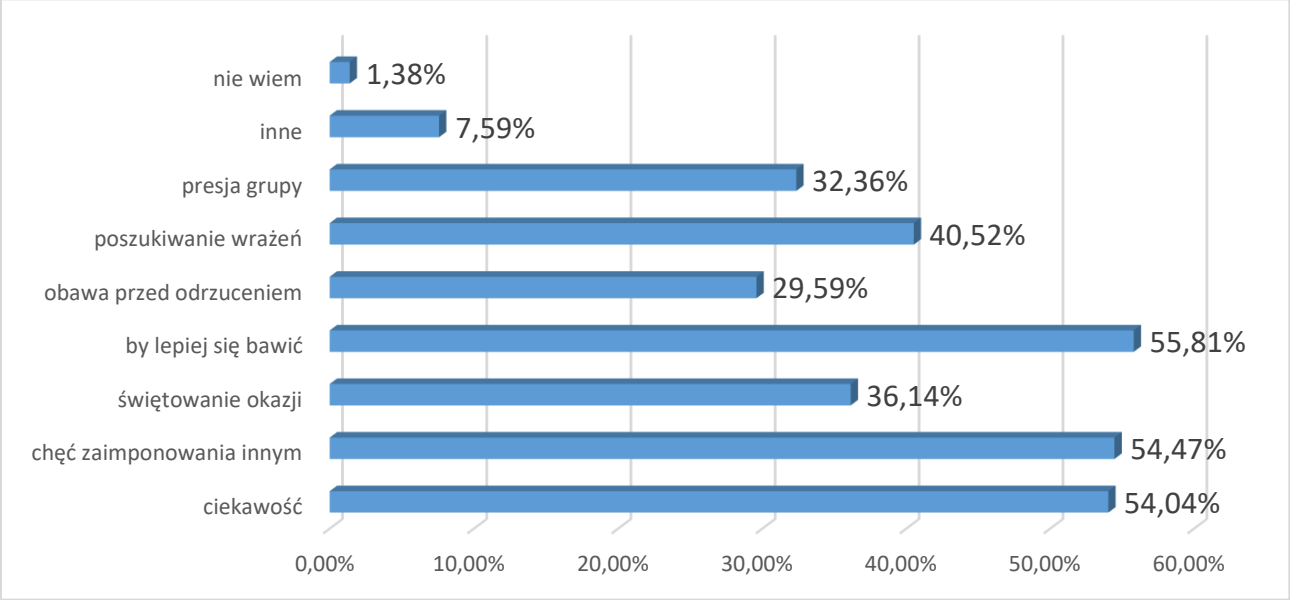

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego to główne konsekwencje związane z uzależnieniami od alkoholu i narkotyków – taką opinię wyraziło 71,14% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: nieodpowiednie towarzystwo (63,08%), pogorszenie relacji rodzinnych (54,87%), obniżenie efektywności nauki (52,13%), poważne kłopoty finansowe (40,05%), pogorszenie relacji koleżeńskich (36,27%), przemoc (0,09%), kac (0,07%) oraz inne powody (3,03%). Niepokojący jest fakt, iż zdaniem 6,13% uczniów, tego typu zachowania nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji. Zaś 12,85% uczniów nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 76. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

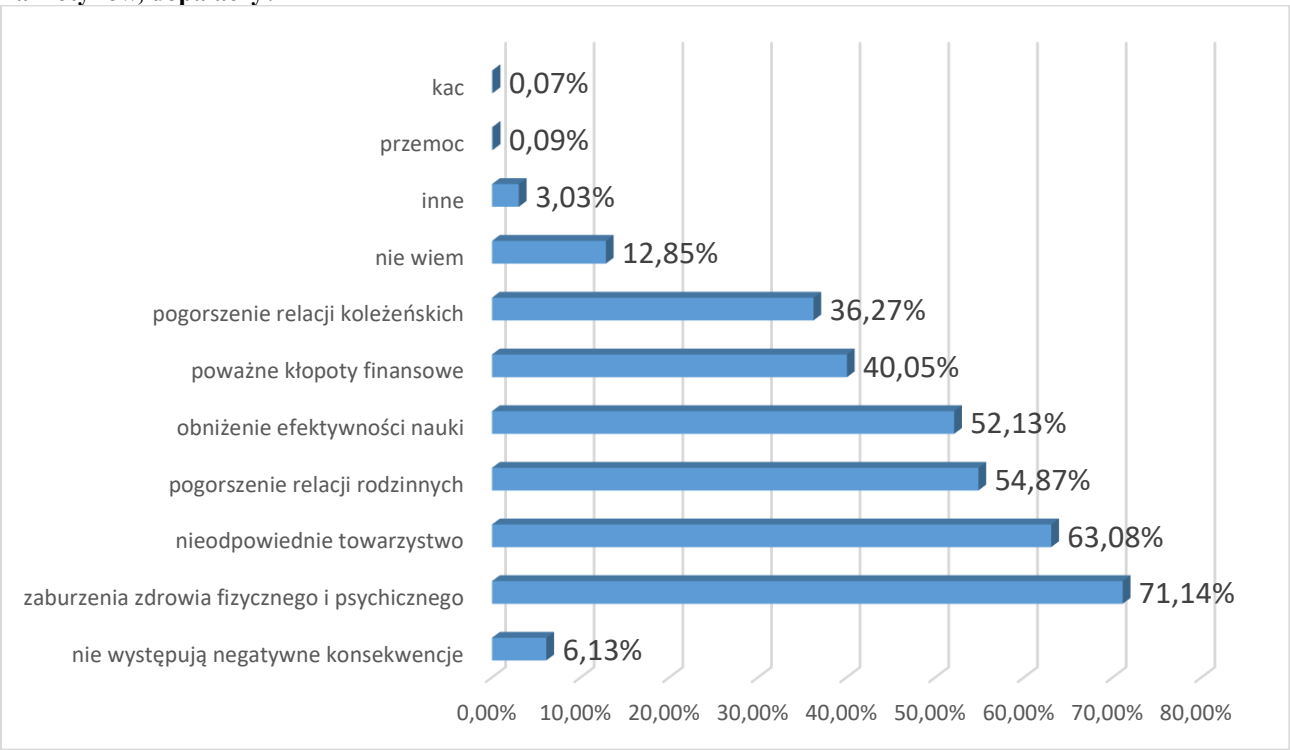

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie czerpią wiedzę na temat uzależnień od alkoholu głównie z telewizji i Internetu (46,25%), ale także od rodziny (40,67%), od nauczycieli (38,66%), od znajomych (20,46%), z warsztatów i pogadanek ze specjalistami spoza szkoły (9,79%) oraz z innych źródeł (5,38%). 21,99% uczniów nie czerpie wiedzy na ten temat z żadnych źródeł.

Wyk.77. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą uzależnienia od alkoholu?

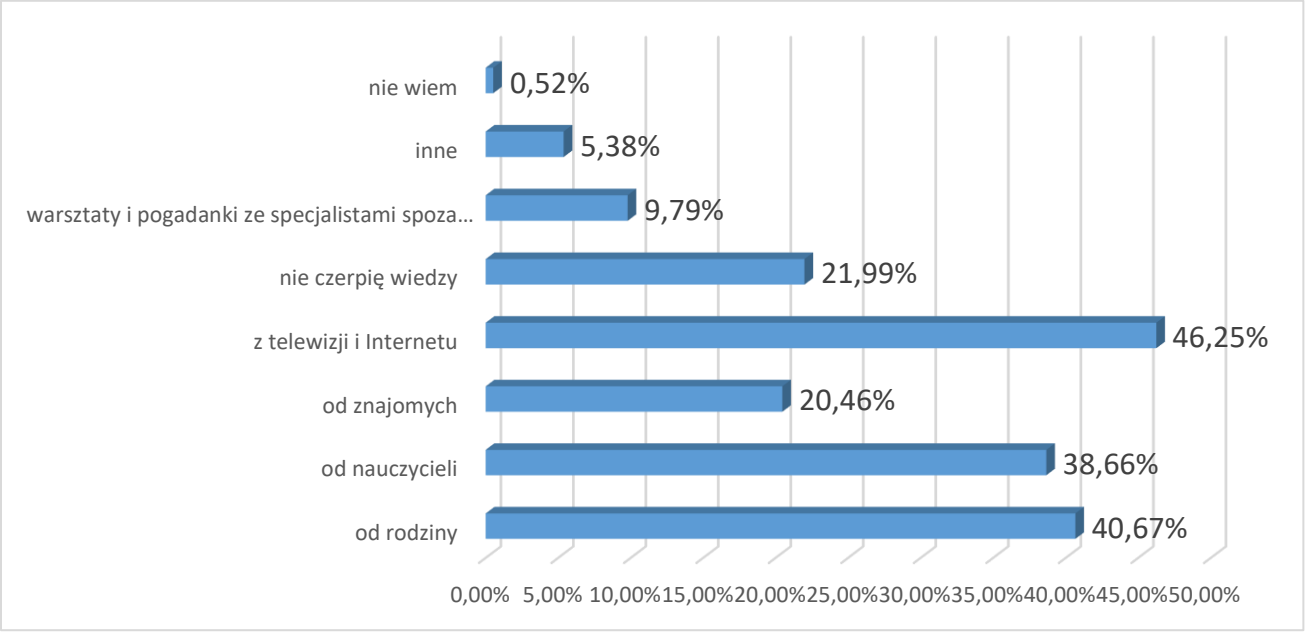

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na temat działania i szkodliwości środków psychoaktywnych z uczniami rozmawiają najczęściej rodzice (54,30%) oraz nauczyciele (51,23%). Dodatkowo tę tematykę porusza także pedagog lub psycholog szkolny (23,75%), koledzy i koleżanki (14,48%) oraz inne osoby (3,59%). Niepokojący jest fakt, iż 17,35% uczniów przyznało, że nikt nie rozmawiał z nimi na ten temat, a 28,08% osób sama pozyskuje wiedzę na ten temat.

Wyk.78.Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości alkoholu?

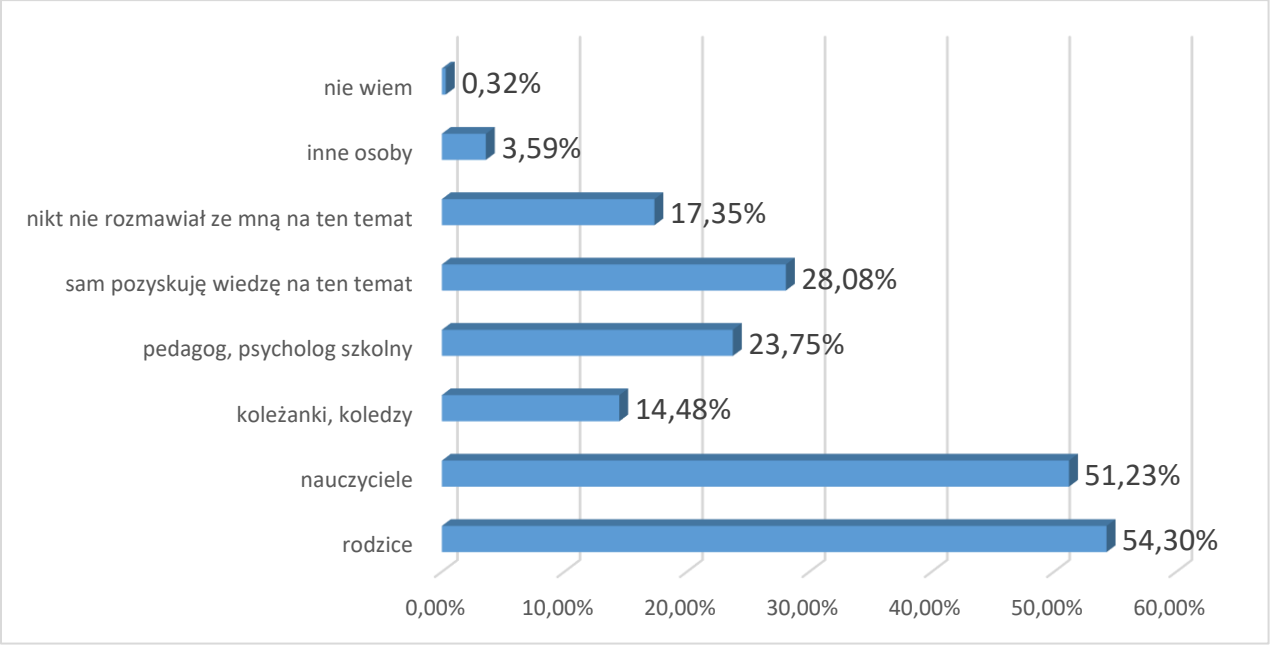

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W sytuacji problemów z alkoholem uczniowie najczęściej zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców lub opiekunów (63,40%). Wynikać to może z faktu, iż to właśnie z tymi osobami uczniowie mają najlepsze relacje.

W dalszej kolejności wymieniano jednak następujące osoby: kolega/koleżanka (23,52%), telefon zaufania (16,86%), nauczyciel (14,64%), Policja (8,25%), Ośrodek Pomocy Społecznej (7,23%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (4,69%), Urząd Miasta (2,65%) oraz inne osoby/miejsca (5,35%). 20,62% osób nie wie jednak do kogo może zwrócić się z takimi problemami.

Wyk.79. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem?

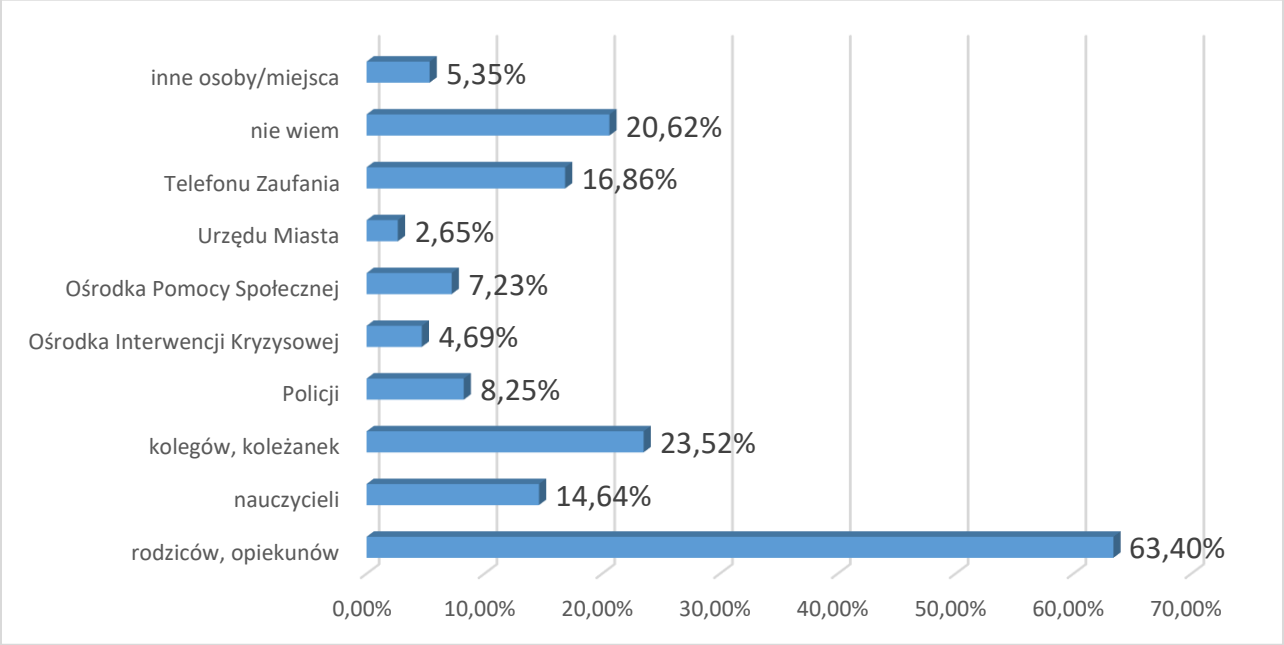

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zajęcia warsztatowe z psychologiem lub pedagogiem (38,32%) oraz spektakl lub musical profilaktyczny (34,4%,) oraz to zdaniem uczniów najciekawsza forma zajęć profilaktycznych. W dalszej kolejności wymieniano także: zajęcia z przedstawicielem Policji (33,66%), pogadanki z wychowawcą (31,83%) oraz inne formy zajęć (10,69%), uczniowie nie podawali jednak konkretnych przykładów zajęć.

Wyk.80. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

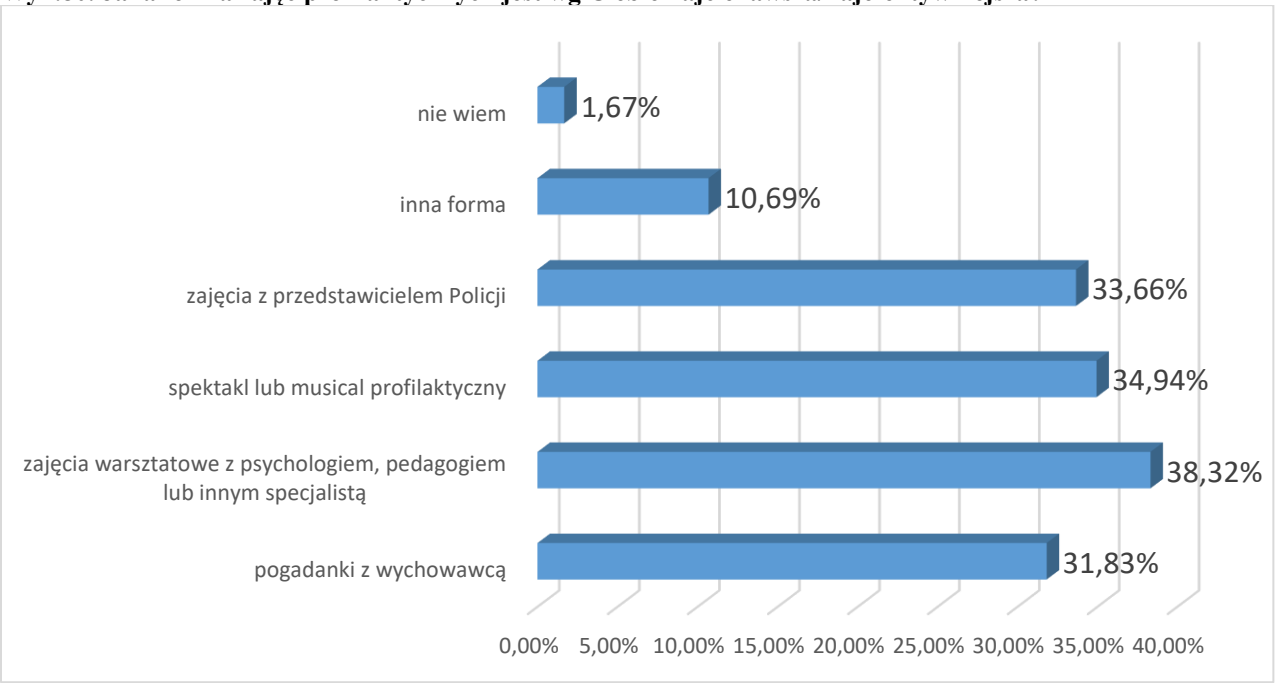

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

6. WNIOSKI

6.1. Wnioski z badań wśród dorosłych mieszkańców

Badania realizowane w tej grupie społecznej pokazały, że alkohol spożywa 65,33% mieszkańców Lublina. W tym większość osób sięga po niego kilka razy w miesiącu, a codziennie alkohol spożywa 2,66% osób. W ostatnim miesiącu codziennie alkohol spożywało 1,53% osób. Pokazuje to, że te osoby mogą być uzależnione od alkoholu. Co więcej, blisko 10% respondentów przyznało, że w swojej ocenie piją za dużo alkoholu.

Spożywanie alkoholu ma związek z płcią – mężczyźni częściej niż kobiety piją alkohol. Jednak analizując grupę osób pijącą alkohol codziennie można dostrzec, iż tutaj różnica między płciami wynosi tylko 1 punkt procentowy.

Ponad 40% badanych spożywa alkohol zarówno w dni powszednie jak i w weekendy. Najczęściej piją wódkę oraz piwo.

Głównym powodem spożywania alkoholu jest towarzystwo. Co potwierdza fakt, iż respondenci piją alkohol najczęściej ze znajomymi, rzadziej z rodziną i osobami obcymi.

Nadmierną ilość alkoholu jednorazowo spożywa 38,26% mieszkańców. Nie dostrzeżono tutaj istotnej statystycznie różnicy pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn spożywających zbyt duże porcje alkoholu.

Jeśli chodzi o spożywanie alkoholu w pracy to przyznało się do tego 16,07% mieszkańców, w tym 2,04% osób robi to bardzo często. Natomiast 17,09% osób kierowało pojazdem będąc pod wpływem alkoholu, a 3,83% osób zdarza się to często.

Dobrą informacją jest fakt, że mieszkańcy mają wiedzę na temat konsekwencji nadużywania alkoholu. Większość osób nie było jednak pewnych, czy znają dane do instytucji pomocowych, jednak wiedzą, gdzie tych danych szukać.

6.2. Wnioski z badań wśród uczniów

Zdaniem większości uczniów, ich rówieśnicy spożywają alkohol – taką odpowiedź wskazało 61,03% uczniów. Natomiast do picia alkoholu przyznaje się 51,64% uczniów. Wśród nich po alkohol **częściej sięgają chłopcy niż dziewczynki**.

Niepokojący jest fakt, iż **uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają często w bardzo wczesnym wieku**. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy pili alkohol w wieku w wieku od 8 do 10 lat. Co prawda, odsetek takich uczniów nie jest wysoki (24%), jednak warto zwrócić na ten fakt uwagę. Korelacja pomiędzy pytaniem „Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek alkoholu" a zmienną wiek pokazała, że **im starsi uczniowie, tym częściej deklarowali spożywanie alkoholu kiedykolwiek w życiu**.

Biorąc pod uwagę kontakt uczniów z alkoholem a miejsce zamieszkania nie można powiedzieć, iż ta zmienna ma wpływ na sięganie po alkohol. Również średnia ocen nie jest zmienną, która jednoznacznie pokazuje, zależność. Można jedynie dostrzec, że uczniowie z wynikami dostatecznymi najczęściej sięgali już po alkohol.

Niepokój budzi fakt, iż **blisko 7% uczniów przyznała, że zdarzyło im się ponad 20 razy wypić taką ilość alkoholu, która sprawiła, że nie pamiętają co się z nimi działo**.

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo – 64,19%, zaś alkohol spożywają głównie podczas uroczystości rodzinnych. Dodatkowo, uczniowie w większości przyznają, iż **nie kupują alkoholu, ponieważ inni ich nim częstują.** Respondenci, którzy zaopatrują się samodzielnie w alkohol, w większości, wydają na niego swoje kieszonkowe, które otrzymują od rodziców.

Co istotne, zdaniem większości młodzieży, **rodzice mają wiedzą o tym, iż ich dzieci zażywają alkohol, jednak w większości nie podejmują działań.**
Ciekawym wydaje się również fakt, iż **zdaniem młodzieży, alkohol dla osób poniżej 18 roku życia w mieście jest łatwo dostępny**. Co więcej, **uczniowie przyznają także, iż sami kupują sobie alkohol.** Takie sytuacje absolutnie nie mogą mieć miejsca, należy przypomnieć, iż sprzedaż alkoholu osobom nieletnim jest przestępstwem. W związku z tym, działaniami

profilaktycznymi należy objąć nie tylko sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim.

Jednak dobrą informacją jest fakt, że uczniowie mają wiedzę dotycząca szkodliwości alkoholu. Ponad połowa uczniów uważa, że nadużywanie alkoholu jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia. Uczniowie wiedzę czerpią głównie z telewizji i Internetu, ale także od nauczycieli i rodziców. Również do rodziców lub opiekunów zgłosiliby się najczęściej z problemem związanym z alkoholem.

REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie i scharakteryzowanie problemu alkoholowego dotykającego Miasto Lublin w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców miasta, ich opinii i postaw względem problemu alkoholowego,
- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem.

Konkluzje, wzbogacone przedstawionymi poniżej rekomendacjami, mogą być niezwykle pomocne w tworzeniu różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta, w tym jakości życia jej mieszkańców. Zdobyte informacje mogą również zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców miasta.

Diagnoza stanowi punkt wyjścia, jest bazą do prowadzenia pogłębionych badań, a tym samym to stworzenia strategii rozwiązywania problemów.

1. **<u>Ze względu na występowanie problemu alkoholowego wśród uczniów, rekomenduje się:</u>**

- Warunkiem skuteczności profilaktyki dzieci i młodzieży jest koordynowanie działań obejmujących wszystkie obszary funkcjonowania społeczeństwa. Oznacza to, że interwencje profilaktyczne powinny być skierowane na najważniejsze modyfikowalne czynniki ryzyka (sprzedaż alkoholu, zapewnienie opieki nieletnim, zmniejszenie przyzwolenia społecznego na spożywanie alkoholu przez nieletnich) i czynniki chroniące (edukacja, budowanie umiejętności psychologiczno-społecznych), dotyczące zarówno w samych uczniów, ale również całej społeczności lokalnej.

- Działania profilaktyczne powinny być skoncentrowane na osłabianiu wpływu czynników ryzyka i wzmacnianiu czynników chroniących. Wśród czynników chroniących należy wymienić silną więź z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną i rozwojem oraz skłonność do respektowania norm i wartości społecznych.

- Celem zwiększenia zainteresowania wśród uczniów zagadnieniami związanymi z profilaktyką, zaleca się połączenie kilku form strategii profilaktycznych, między innymi:

  - **Edukacyjnej -** poprzez realizację określonych zajęć profilaktycznych (np. otwartych zajęć warsztatowych, projekcji filmów ukazujących problem, spotkań ze specjalistami, np. z psychologiem, terapeutą ds. alkoholowych, pedagogiem szkolnym).
  - **Interwencyjnej -** w indywidualnych przypadkach, głównie we współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły,
  - **Informacyjnej na terenie szkoły** - gazetki, materiały informacyjne. Zaleca się, bezpośrednie zaangażowanie uczniów w opracowanie materiałów profilaktycznych, np. w formie konkursu, zwiększa to zainteresowanie treściami profilaktycznymi. W związku z tym można zorganizować np. konkurs plastyczny na stworzenie plakatu promującego abstynencję, czy też szkolny konkurs wiedzy o uzależnieniach.

- **Zgodnie z założeniami strategii alternatyw**[7], gdy uczniowie będą mieli alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, rzadziej będą sięgać po używki. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż badania[8] pokazują, że dzieci i młodzież zaangażowane w działalność sportową, rzadziej sięgają po używki. Zaleca się, aby zwiększyć działania informacyjne, aby każdy mieszkaniec miał świadomość, jakie działania, projekty oraz zajęcia realizuje i proponuje miasto.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol negatywnie wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe.

- Opracowanie działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach z uwzględnieniem istotnej roli telewizji i Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet. Dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

- Zintensyfikować działania ukierunkowane na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zgodnie z założeniami strategii edukacyjnej, uczniowie powinni zostać wyposażeni w umiejętności psychologiczne oraz społeczne, ponieważ sama wiedza nie chroni ich przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.

- Zwiększenie świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

- Ze względu na fakt, iż rodzice często nie reagują na informację o sięganiu przez dzieci po substancje uzależniające, zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców. Zajęcia te powinny być nakierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów, w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem

[7] Strategie, PARPA, [dostęp online 08.09.2019r.] [http://www.parpa.pl/download/remedium/strategie_03.pdf]
[8] Między innymi Raport z badania „Wpływ .aktywności sportowej na spożycie używek wśród dzieci i młodzieży szkolnej z gminy Piaseczno" [dostęp online 08.09.2019r.]

alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.

- Zaleca się szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierunkowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.

- Zwiększenie liczby kontroli punktów sprzedaży alkoholu przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych, kupują go sobie samodzielnie lub proszą o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.

- Zaleca się szkolenie dla sprzedawców, podczas których zostanie omówiona Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i zostaną zinterpretowane przepisy m. in.:

  1) Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
  2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
  3) Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).

2. **<u>Ze względu na występowanie problemu alkoholowego wśród dorosłych mieszkańców, rekomenduje się:</u>**

- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i uwrażliwienia na szkodliwość alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe - profilaktyka i przeciwdziałanie w środowisku lokalnym.

- Zajęcia dla mieszkańców:
  Tematyka zajęć powinna dotyczyć uzależnienia od substancji psychoaktywnych w środowisku lokalnym, w tym rodzajów uzależnienia oraz psychologicznych mechanizmów uzależnienia. Ponadto dlaczego ludzie się uzależniają? Grupy i czynniki ryzyka.

- Opracowanie kampanii na rzecz zwiększenia świadomości kobiet w ciąży na temat szkodliwości alkoholu w trakcie ciąży. Kampania powinna być skierowana do wszystkich grup społecznych. Poleca się przeprowadzenie akcji plakatowej (plakaty w placówkach służby zdrowia, urzędach, szkołach).

- Przeprowadzenie szkoleń dla uczennic szkół średnich dotyczących konsekwencji zażywania alkoholu w czasie ciąży. Celem tego działania jest zwiększenie świadomości młodych kobiet oraz wskazanie im konsekwencji spożywania alkoholu w ciąży.

- Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się inicjować współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, organizować szkolenia i kursy mające na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.

- Kampania powinna uwzględniać również informację dla mieszkańców miasta, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny).

- Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla pracowników lecznictwa odwykowego.

- Szkoleniami z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi warto objąć również księży, ponieważ mają oni stały kontakt z niektórymi mieszkańcami i mogą mieć znaczący wpływ na zapobieganie podejmowania pewnych zachowań przez mieszkańców oraz na motywowanie ich do pojęcia leczenia.

3. Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:

- Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Dane przedstawione w diagnozie są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.

- Częstsze monitorowanie przez policję miejsc publicznych na terenie miasta, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.

- Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu zaleca się zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe, plakatowe oraz gry miejskie, konkursy.

- Nawiązanie współpracy z Ośrodkami Ruchu Drogowego w celu przeprowadzenia szkoleń dla przyszłych kierowców na temat wpływu alkoholu na organizm i zdolności poznawcze kierowcy.

4. Ze względu na występowanie problemu wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:

- Podjęcie działań skierowanych zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji.

- Szkolenia dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.

PODSUMOWANIE

Podsumowując przeprowadzone badania i sformułowane na ich podstawie wnioski zaleca się kontynuowanie realizowanych działań służących kształtowaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji różnych grup społecznych. Przeprowadzone badania pokazały, iż przynoszą one oczekiwane efekty, o czym świadczy między innymi niski wskaźnik występowania problemu alkoholowego na terenie miasta.

Celem utrzymania osiągniętych już efektów zaleca się konieczność prowadzania konsekwentnych i zorganizowanych przedsięwzięć warunkujących dobro lokalnej społeczności, w tym konkretnych grup czy środowisk, np.: dorosłych mieszkańców, uczniów szkoły podstawowej, a także przedsiębiorców zajmujących się handlem napojami alkoholowymi.

Za realizację skutecznych działań profilaktycznych odpowiedzialne są różne osoby, instytucje i organizacje, dlatego też obligatoryjne jest wielokierunkowe podejście do przeciwdziałania zagrożeniom takim jak np. przemoc, bezdomność czy wypalenie zawodowe.

Bazując na przeanalizowanym materiale badawczym i wysuniętych wnioskach końcowych proponuje się konkretne rozwiązania, które to mają na celu – w sensie globalnym – dbanie o jakość życia społeczności na terenie Miasta Lublin.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowić będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie miasta.

Opracowane przez:

Ogólnopolska Grupa Szkoleniowa sp. z o.o. (właściciel marki Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji)
ul. Rynek 28, 31- 010 Kraków.